

บทความวิชาการ

- การโต้แย้งและวิทยาศาสตร์ศึกษา 1
วรัญญา จีระวิบูลวรรณ

บทความวิจัย

- ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน 26
บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง เอกภพ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม จังหวัดสกลนคร
ชัยชนม์ หลักทอง

- อิทธิพลของสีวรรณะร้อนและวรรณะเย็นสำหรับการออกแบบ 36
โปสเตอร์บทความวิชาการ
ชลลดา ม่วงธันง, วิมลวรรณ วงศ์ศิริ

- The Enhancement of English Speaking Ability of The Visually Impaired Students 56
Using Blended Learning
Jeraissa Olivares

- การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน 73
เหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
ฐิติพร ธรรมเจริญ

- ผลของกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้รูปแบบซักค้ำ้นต่อความสามารถ 89
ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่องสิทธิมนุษยชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ฉวีวรรณ เกษทองมา, ซาดิซาย ม่วงปฐม, รุ่งทิวา จันทร์วัฒนวงษ์

- การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 105
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
วรานนท์ กงลา

- การพัฒนาความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 120
โดยการใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
วิภาวี ไชยทองศรี

- การศึกษาเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับบ่อเกลือพันปี ในบ้านบ่อโพธิ์ 137
ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
วันเฉลิม สุริยะวงค์, สุกัญญาโลภี ใจกล้า

- การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสมร่วมกับ 151
การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา
กรรณิการ์ ชันดี

- การศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูในโรงเรียน 167
กลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
ชนัญชิตา พัวพวง

- The Development of English Speaking Ability Using 180
Inquiry-Based Learning of Matthayomsuksa 1 Students
at Prachaksilapakarn School
Patthaya Deemuangkhang

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563)

Udon Thani Rajabhat University

Academic Journal

Vol.8 No.1 (January – June 2020)

ISSN (Print) : 1905-7024

ISSN (Online) : 2730-1885

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กำหนดพิมพ์ ปีละ 2 ฉบับ (เดือนมกราคม - มิถุนายน และ เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม)

จัดพิมพ์ จำนวน 100 เล่ม

พิมพ์ที่ ทัศนของการพิมพ์ (ห้างหุ้นส่วนจำกัด) 196, 198 ถนนประจักษ์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทรศัพท์ 0 4424 5562, 0 4426 7303

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ ซึ่งเป็นผลงานวิชาการที่มีคุณค่าใน 3 สาขาวิชา ได้แก่ 1) มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 2) การศึกษา และ 3) บริหารธุรกิจ การจัดการ เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และแนวความคิดทางวิชาการ จากบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (เดือนมกราคมถึงมิถุนายน และเดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม) บุคคลทั่วไปที่สนใจสามารถสมัครสมาชิก โดยส่งใบสมัครพร้อมค่าสมาชิกปีละ 400 บาท ได้ที่สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี สำหรับผู้ที่ประสงค์ส่งบทความลงตีพิมพ์ในวารสาร ให้ส่งต้นฉบับที่จัดรูปแบบตามข้อกำหนดของวารสารมายังกองบรรณาธิการ โดยบทความนั้นจะต้องไม่เคยตีพิมพ์มาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น บทความดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาให้ข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความโดยตรง บทความละ 2 ท่าน

บทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี การนำข้อความซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความไปตีพิมพ์ใหม่ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของเรื่อง และกองบรรณาธิการก่อน

“ข้อความที่ปรากฏในบทความเป็นทัศนะของผู้เขียน ไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ”

“การนำบทความหรือบางส่วนของบทความไปใช้ ต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มา”

กองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

64 ถนนทหาร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์: 0 4221 1040 ต่อ 1178 โทรสาร: 0 4224 8680

เว็บไซต์: <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ>

อีเมล: graduate@udru.ac.th

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563)

เจ้าของ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต อธิปัตย์กุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.วรัญญา จีระวิบูลวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บรรณาธิการ

ดร.วิไลลักษณ์ ขาวสะอาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กฤษณี รื่นรมย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ พิษณุ จงสถิตวัฒนา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Prof.Dr.Jeffrey C.Nash

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.นลินรัตน์ รักกุล

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาท เนื่องเฉลิม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ อินตะขัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนงามภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มาวี เคน

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประไพศรี ให้อย่าง

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา ม่วงแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

รองศาสตราจารย์ ดร.สืบชาติ อันทะไชย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวิทย์ บุตรอุดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ กลั่นฤทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563)

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รติพร ถิ่นผั่ง

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล กนกหงส์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เขี่ยมกิจการ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต กำมันตะคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ทวี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิทย์ พจนันต์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงสมร กิจโกศล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สุขแสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.กริช สมกันธา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด สร้อยน้ำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชจรีญา ไบลี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันทนา อมตาริยกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนายุทธ เขยบาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หนูกร ปฐมพรพร

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความภายนอก

รองศาสตราจารย์ นาวาโท ดร.วัฒน์ชัย หมั่นยิ่ง

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ชาดตระกูล

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทุมพร อินทจักร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563)

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความภายนอก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา อัญชลีวิทยกุล	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ไพฑูรย์พงศ์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิยดา เหลลมตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัย พาณิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาดา ประสารทรัพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาที พ.ต.ดร.ธเนศวร์อุดม จูมพลหล้า	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กนกเนตร พิณจิตาน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิตยา มูลปิ่นใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
อาจารย์ ดร.ภัทรา วษาจตุ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เลขานุกร

นายเอกภพ ไชยดาการ

ออกแบบปก

นายสุริยา ชัยดารงณ์

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2563 ยังคงมีปณิธานอันแน่วแน่ที่จะเผยแพร่และส่งเสริมงานวิจัย และบทความทางวิชาการเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำงานของประชาคมแห่งการเรียนรู้ ได้ดำเนินการคัดเลือกบทความและกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างเคร่งครัดตามเกณฑ์คุณภาพของ “ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)” เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพวารสารและยกระดับขึ้นสู่ฐานศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ซึ่งช่องทางให้นำส่งบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่นั้น สามารถนำส่งบทความออนไลน์ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ/index> ซึ่งเป็นระบบการบริหารงานวารสารออนไลน์ด้วยงานระบบ ThaiJo2.0

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2563 จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยและงานวิชาการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วิไลลักษณ์ ชาวสอาด

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

- การโต้แย้งและวิทยาศาสตร์ศึกษา 1
 วรรณญา จีระวิบูลวรรณ

บทความวิจัย

- ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน 26
 บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง เอกภพ สำหรับนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม จังหวัดสกลนคร
 ชัยชนม์ หลักทอง

- อิทธิพลของสีวรรณะร้อนและวรรณะเย็นสำหรับการออกแบบ 36
 โปสเตอร์บทความวิชาการ
 ชลลดา ม่วงธัน้, วิมลวรรณ วงค์ศิริ

- The Enhancement of English Speaking Ability of The Visually Impaired 56
 Students Using Blended Learning
 Jeraissa Olivares

- การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน 73
 เหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
 ลีดิพร ธรรมเจริญ

- ผลของกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้รูปแบบซีก้านต่อความสามารถ 89
 ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 เรื่องสิทธิมนุษยชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 ณวีวรรณ เกษทองมา, ซาดิซาย ม่วงปลุ่ม, รุ่งทิวา จันทน์วัฒน์วงษ์

สารบัญ (ต่อ)

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 วารานนท์ กงลา	105
การพัฒนาความสามารถด้านการฟัง – พุดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยการใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิภาวี ไชยทองศรี	120
การศึกษาเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับบ่อเกลือพันปี ในบ้านบ่อโพธิ์ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก วันเฉลิม สุริยะวงศ์, สุกัญญาโสภี ใจกล้า	137
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสมร่วมกับ การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา กรรณิการ์ ชันดี	151
การศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ชนัญชิตา พัวพวง	167
The Development of English Speaking Ability Using Inquiry-Based Learning of Matthayomsuksa 1 Students at Prachaksilapakarn School Patthaya Deemuangkong	180

การโต้แย้งและวิทยาศาสตร์ศึกษา Argumentation and Science Education

วรัญญา จีระวิพูลวรรณ¹
Varanya Jeeravipoolvarn¹

Received: 11 มีนาคม 2563 Revised: 15 เมษายน 2563 Accepted: 16 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

เป้าหมายการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจและทักษะการมีส่วนร่วมในการอภิปรายและตัดสินใจด้วยข้อมูลข่าวสารในประเด็นทางวิทยาศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อชีวิตประจำวันของตนเอง การพัฒนาทักษะการโต้แย้งจึงเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมคุณภาพการตัดสินใจตามข้อมูลและหลักฐานสำคัญประกอบการตัดสินใจ การโต้แย้งเป็นกระบวนการสืบเสาะ การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการส่งเสริมความเข้าใจระดับมโนทัศน์ รวมทั้งการสร้างความรู้วิทยาศาสตร์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ความหมายของการโต้แย้ง แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานการโต้แย้ง ความสำคัญของการโต้แย้งกับวิทยาศาสตร์ศึกษา รวมถึงรูปแบบการโต้แย้งและการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

คำสำคัญ: การโต้แย้ง, รูปแบบการโต้แย้ง, วิทยาศาสตร์ศึกษา

ABSTRACT

An outcome of science instruction is to prepare young people have the understandings and skills to participate in public debate and to inform decision making on socio-scientific issues that influence their lives. Development of an argumentation skills is emerging as an effective strategy to enhance the quality of evidence based decision making in science classrooms.

¹รองศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Associate prof. Dr., Udon Thani Rajabhat University, Thailand ;
e-mail : jvaranya@gmail.com

Argumentation is also a process of inquiry, critical thinking and conceptual understanding as well as a way of constructing scientific knowledge. The objective of this article is to review the idea and theories on which argumentation is based, the importance of argumentation in science education, including argumentation model and science education.

Keywords: argumentation, argumentation model, science instruction

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดจากเดิมให้ความสำคัญกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนพฤติกรรม เปลี่ยนไปให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดระดับความรู้ความเข้าใจและสังคม เปลี่ยนจากการสะสมพอกพูนความรู้ กลายเป็นความรู้ที่ต้องปรับเปลี่ยน หรือแม้แต่ถูกละทิ้ง (Duschl & Osborne, 2002: 39) ความรู้ที่ถูกละทิ้งหมายถึง เมื่อผู้เรียนไม่สามารถใช้ความรู้เดิมของตนเองในการอธิบาย หรือ แก้ปัญหาได้ จะมีการแสวงหาความรู้ใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน จึงเกิดการละทิ้งความรู้เดิมและยอมรับความรู้ใหม่

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเป้าหมายของการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นความรู้ความจำกลายเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ (scientific literacy) เรียนรู้โมโนทัศน์วิทยาศาสตร์ และเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้วยการโต้แย้ง (Bricker & Bell, 2008)

งานวิจัยที่นำการโต้แย้งไปใช้สอนเพิ่มขึ้นมากในทศวรรษที่ผ่านมา (Driver, Newton, & Osborne, 2000; Erduran, Simon, & Osborne, 2004; Venville & Dawson, 2010; อัศวิน ณะนะปัด, ศศิเทพ ปิติพรเทพิน และ พัฒน์ จันทรโรทัย, 2558; กฤษฎา ทองประไพ, ศศิเทพ ปิติพรเทพิน, กฤษณา ชินสิญจน์ และ อรยา แจ่มใจ, 2559) มีการนำการโต้แย้งแบบวิทยาศาสตร์มาใช้ในชั้นเรียน โดยจัดสภาพแวดล้อมที่ท้าทายนักเรียนจากการตีความและการโต้แย้งกับเพื่อนที่มีความเห็นต่าง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ทำงานร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การสร้างความคิดเห็นร่วมกันเป็นการสร้างความรู้ในระดับสังคม บทความนี้จะนำเสนอ ความหมายของการโต้แย้ง ทฤษฎีพื้นฐานของการโต้แย้ง ความสำคัญของการโต้แย้งกับวิทยาศาสตร์ศึกษา รูปแบบการโต้แย้ง การจัดการเรียนรู้ด้วยการโต้แย้ง และตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับการโต้แย้ง

ความหมายของการโต้แย้ง

การโต้แย้ง (argumentation) ในทางการศึกษา หมายถึง วิธีการคิด วิธีการสอน วิธีการเรียนรู้ หรือแม้แต่จะเป็นวิถีความร่วมมือ (collaborating) เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นเหตุการณ์ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสนทนา มีการฟัง คิด แสดงความคิดเห็น ระบุจุดอ่อนของฝ่ายตรงกันข้าม สร้างและวิพากษ์ความรู้ มีการอภิปรายแนวคิด และการต่อรอง (negotiating) ทำให้เกิดการพิจารณาแนวคิดวิทยาศาสตร์อย่างมีตรรกะและเหตุผลเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดและหลักฐาน เป็นการพัฒนา การประเมิน และ ตรวจสอบความตรง (validation) ของความรู้วิทยาศาสตร์ เป็นการสร้างความรู้ และวินิจฉัยลงข้อสรุป (Berland & Reiser, 2009: 26–55; Osborne & Patterson, 2011: 627–638; Rapanta, & Macagno, 2016: 1)

การโต้แย้งเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์การสนทนา (dialogic interaction) ระหว่างบุคคลที่พยายามสร้างความเชื่อมั่นให้ฝ่ายตรงข้ามยอมรับจุดยืนหรือข้อกล่าวอ้างของตนเอง โดยการสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของตนเองและค้นหาจุดอ่อนของฝ่ายตรงข้าม การโต้แย้งทางการศึกษามีโครงสร้างการสนทนาที่มืองค์ประกอบต่างจากการอธิบายซึ่งให้ความสำคัญกับคำพรรณนาอย่างมีเหตุผล ในขณะที่การโต้แย้งเสนอแนวคิดที่หลากหลายที่มีเหตุผลประกอบข้อกล่าวอ้างของตนเอง การโต้แย้งมีความเชื่อมั่นน้อยกว่า (Osborne et al., 2011) มีความไม่แน่นอน (tentative) และมีความเป็นอัตนัยทำให้เกิดการวิพากษ์ และการพิสูจน์หักล้าง (refutation) ซึ่งสนับสนุนด้วยหลักฐานที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งการใช้หลักการ ทฤษฎี รูปแบบวิทยาศาสตร์ และกระบวนการทางปัญญา (Samson, Groom & Walker, 2011: 218)

การโต้แย้ง มี สามแบบ คือ (Zuhal Oguz Çakir, 2011: 14–16)

1. การโต้แย้งเชิงโวหาร (Rhetorical argument) คือ การระบุข้อกล่าวอ้าง และ ชักชวนบุคคลให้เชื่อถือ (Driver et al., 2000) ใช้ในชั้นเรียนทั่วไป เช่น ครูยกโวหารเพื่ออธิบายหัวข้ออย่างมีเหตุผล ให้ความสำคัญกับความรู้วิทยาศาสตร์ เสนอเหตุผล และชักชวนให้เชื่อถือ การโต้แย้งเชิงโวหารมีข้อจำกัดที่นักเรียนรับรู้ความรู้วิทยาศาสตร์ตามความเชื่อของครูซึ่งมีจำกัด และ ยังจำกัดความเข้าใจในธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ การโต้แย้งเชิงโวหารยังแบ่งเป็น

1.1 การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล (rational argumentation) การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล โดยครูให้เหตุผลและหลักฐานของความรู้วิทยาศาสตร์เพื่อให้นักเรียนเชื่อและเรียนรู้ความรู้

1.2 การโต้แย้งตามแบบแผน (traditional arguments) ครูเสนอแนวคิดวิทยาศาสตร์จากแหล่งความรู้ที่น่าเชื่อถือ ชักชวนนักเรียนให้เรียนรู้และเชื่อตาม

2. การโต้แย้งเชิงวิเคราะห์ (analytical argument) โดยใช้พื้นฐานทางทฤษฎี ตรรกะเพื่อให้ได้ข้อสรุปด้วยการอุปนัย หรือ นิรนัย มีตำราและครูเป็นสำคัญ นักเรียนไม่สามารถตั้งคำถามเพื่อค้นหาหลักฐาน วิพากษ์ พิจารณาตัดสิน และสอบถามความรู้วิทยาศาสตร์ ครูเป็นผู้ถาม และ นักเรียนตอบ ครูประเมินคำตอบว่า นักเรียนได้รับความรู้วิทยาศาสตร์หรือยัง นักเรียนไม่มีโอกาสในการโต้แย้งที่ส่งเสริมการสร้างความรู้โดยการสำรวจตรวจสอบ

3. การสนทนาโต้แย้ง (dialogical argument) เป็นการโต้แย้งในกลุ่มบุคคลสองฝ่าย ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในการโต้แย้ง ครูเป็นผู้แนะแนวทางให้นักเรียนพัฒนาการโต้แย้งด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ตัดสินใจ วิพากษ์ และ สรุปด้วยกัน ส่งเสริมนักเรียนเกิดความรู้อธิบายอย่างเข้าใจลึกซึ้ง ชุ่มชื้น และมีความหมาย และนำไปสู่การพัฒนาความรู้ระดับอภิปัญญา (metacognitive levels)¹ ที่ทำให้นักเรียนตระหนักในความรู้ญาณวิทยา² ของตนเอง

ทฤษฎีพื้นฐานของการโต้แย้ง

การโต้แย้งมีมาตั้งแต่สมัย Plato มีการสนทนา การให้เหตุผล และเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษา ทฤษฎีการโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและนำไปใช้ในทางการศึกษา ได้แก่

1. **ทัศนวิสัยของปรัชญาวิทยาศาสตร์ (philosophy of science)** มีสาระสำคัญว่าวิทยาศาสตร์ไม่ใช่ว่าจะสมมุติหรือเท็จจริงว่าโลกเป็นอย่างไร แต่เป็นการสร้างทฤษฎีที่อธิบายว่า โลกอาจจะเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด ทั้งนี้จะมีการท้าทายและมีการพิสูจน์หักล้าง (refutation) ทฤษฎีวิทยาศาสตร์ และ คำอธิบายวิทยาศาสตร์ตลอดเวลาของ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เกิดจากการถกเถียง การขัดแย้ง และการโต้แย้งมากกว่าความเห็นที่สอดคล้องกัน การโต้แย้งแบบ

¹ การรู้ระดับอภิปัญญา (metacognition literally) หมายถึง สิ่งที่อยู่เหนือความรู้ความเข้าใจ (ปัญญา) เป็นการคิดเกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนเอง ติดตามตัวเอง ติดตามตัวแทนความรู้ ทักษะการเรียนรู้ ความสามารถในการจำ และการควบคุมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ความรู้ระดับอภิปัญญา แบ่งเป็น ความรู้เนื้อหา ความรู้กระบวนการ และ กลยุทธ์ในการเรียนรู้

² ญาณวิทยา (epistemology) หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยความรู้ หรือ ทฤษฎีความรู้ คือ บ่อเกิดของความรู้ธรรมชาติของความรู้ ขอบเขตของความรู้ และ ความสมเหตุสมผลของความรู้

วิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการออกแบบการทดลอง การตีความหลักฐาน โดยมีข้อกล่าวอ้างความรู้ที่เป็นแกนหลักของการสนทนาและอภิปราย การโต้แย้งในประชาคมวิทยาศาสตร์เป็นการควบคุมคุณภาพของวิทยาศาสตร์ซึ่งเกิดขึ้นสืบเนื่องตลอดเวลา (Erduran, Simon & Osborne, 2004: 917)

2. การจำแนกเหตุผลวิบัติ (Identification of fallacies) คำว่า “fallacy” วีกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2561) ใช้คำไทยว่า เหตุผลวิบัติ เหตุผลลวง ทูตรรกบท ตรรกะวิบัติ ปฏัจฉนาที่มีจฉนาทีฐี ความผิดพลาดเชิงตรรกะ หรือ การอ้างเหตุผลบกพร่อง เหตุผลวิบัติ หมายถึง การพิสูจน์โดยการอ้างเหตุผลที่มีน้ำหนักน้อยเพื่อสนับสนุนข้อสรุป เป็นการให้เหตุผลที่น่าเชื่อถือในทางจิตวิทยา ส่งผลให้คนจำนวนมากเข้าใจผิดและยกเหตุผลที่ผิดและใช้เป็นเหตุผลที่จะเชื่อข้อสรุปนั้น การให้เหตุผลอาจจะเป็น "เหตุผลวิบัติ" ได้ แม้ว่าข้อสรุปนั้นจะเป็นจริงหรือไม่ก็ตาม เหตุผลวิบัติจำแนกออกได้หลายรูปแบบ เช่น เหตุผลวิบัติอย่างเป็นทางการ เกิดจากหลักตรรกะที่ไม่ถูกต้อง เหตุผลวิบัติอย่างไม่เป็นทางการ ไม่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาว่าผิดตามหลักตรรกะ และเหตุผลวิบัติที่เกิดจากการใช้ภาษาชักนำให้เกิดความเข้าใจผิด เช่น การพูดกำกวม การพูดความจริงบางส่วน การพูดมากโดยไม่จำเป็น เหตุผลวิบัติทำให้เกิดผลกระทบเนื่องมาจากเหตุผลไม่เป็นไปตามหลักตรรกะที่ถูกต้อง ใช้รูปแบบการเล่นสำนวนให้เกิดความเคลือบแคลงในการยกเหตุผลเชิงตรรกะ ไม่ว่าจะป็นด้วยเจตนาหรือไม่ก็ตาม จะทำให้เหตุผลวิบัติยากที่จะตรวจสอบ และเหตุผลวิบัตินั้นก็อาจแพร่ขยายได้อีกเป็นเวลานาน ทฤษฎีหลักเหตุผลวิบัติ ได้แก่ ทฤษฎีการโต้แย้งด้วยเหตุผลเชิงปฏิบัติ และ ทฤษฎีปฏิบัติการนิยมนของเหตุผลวิบัติ (Rapanta, & Macagno, 2016: 4) ดังนี้

2.1 ทฤษฎีการโต้แย้งด้วยเหตุผลเชิงปฏิบัติ (pragma-dialectical theory) ใช้การวิเคราะห์และประเมินเชิงปฏิบัติ เป็นกิจกรรมการสนทนา อภิปราย ใช้โวหารซับซ้อน ซึ่งเป็นธรรมชาติของกิจกรรมภาษาและมีเป้าหมายการสื่อสารเฉพาะเรื่อง เป็นการอภิปรายอย่างมีวิจรรณญาณ มีเหตุผลตรงไปตรงมาแม้จะเป็นความเห็นที่แตกต่าง มององค์รวมและเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ให้ได้มาตรฐาน พัฒนาขึ้นโดย Frans H. van Eemeren และ Rob Grootendorst (1984; 1992; 2004 อ้างถึงใน Rapanta, & Macagno, 2016: 4) ไม่เหมือนกับการโต้แย้งโดยใช้ตรรกะ (ซึ่งให้ความสำคัญกับการศึกษาคำกล่าวอ้าง) หรือ การสื่อสาร (ซึ่งให้ความสำคัญกับการโต้แย้งเป็นกระบวนการ) แนวคิดการโต้แย้งด้วยเหตุผลเชิงปฏิบัติของ Siegel, & Biro (1997: 281) ได้กล่าวว่า การโต้แย้งมีเป้าหมาย มีกฎเกณฑ์ในการโต้แย้งแลกเปลี่ยนแนวคิด ส่วนเหตุผลวิบัติ เป็นแนวคิดที่ละเมิดกฎเกณฑ์ และมีแนวโน้มในการใช้โวหาร ชักจูง และถ้ามีสองฝ่าย แต่ละฝ่ายจะพยายาม

สร้างความเชื่อมั่นให้อีกฝ่ายเปลี่ยนแนวคิด โดยไม่คำนึงถึงเหตุผล การโต้แย้งจึงต้องมีบรรทัดฐานสำคัญ คือ ความยินยอมอย่างมีเหตุผลไม่ใช่การโต้เถียงแนวแน่ที่มีประสิทธิภาพอย่างเดียว

2.2 ปฏิบัติการนิยมของเหตุผลวิบัติ (pragmatic theory³ of fallacies) เหตุผลวิบัติคือการโต้แย้งที่ยอมรับอย่างมีเหตุผลในบริบทบางประการ แต่บางบริบทอาจจะใช้ไม่ได้ เช่น ความผิดพลาดทางจิตวิทยาที่เน้นการกระตุ้นความสนใจ ทำให้เกิดความผิดพลาดและความเที่ยงตรงของการโต้แย้ง หมายความว่า บุคคลเลือกลงความเห็นอย่างรวดเร็วไปสู่การสรุปชั่วคราว (tentative conclusion) เป็นการโต้แย้งที่ดูดีกว่าที่เป็นจริง ไม่สนใจในการประเมินแนวคิดบนพื้นฐานการรวบรวมและชั่งน้ำหนักหลักฐาน นักการศึกษาและนักวิจัยจึงให้ความสำคัญกับ (1) การค้นหาเหตุผลวิบัติในข้อเขียนของนักเรียน (2) ส่งเสริมให้นักเรียนจำแนกเหตุผลวิบัติเพื่อประเมินความเข้าใจการโต้แย้ง และ ประเมินทักษะการโต้แย้ง เหตุผลวิบัติเป็นตัวอย่างของโครงสร้างการให้เหตุผลที่มีมลทิน หรือ มีอคติซึ่งพบเสมอในงานของนักเรียนทั้งทางวาจาและข้อเขียน ในมุมมองของปฏิบัตินิยม เหตุผลวิบัติเป็นการโต้แย้งในสถานะการจำเพาะ ในขณะที่แนวคิดพุทธิปัญญา (cognitive) เหตุผลวิบัติเป็นพื้นฐานกระตุ้นความสนใจในการให้เหตุผลของมนุษย์

3. **ญาณวิทยาของการต่อรองความรู้ (Epistemic negotiation)** การต่อรองเป็นการเจรจาระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่าที่ตกลงเจรจาเพื่อหาข้อยุติในประเด็นที่จะต้องตัดสินใจ หรือ ประเด็นที่เป็นผลประโยชน์ของแต่ละฝ่าย เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ยอมรับกันได้ของคู่เจรจา Biro และ Siegel (1992 อ้างถึงใน Siegel, & Biro, 1997: 277-292) มีความเห็นว่า ทฤษฎีการโต้แย้งจะต้องมีบรรทัดฐานการพิจารณา ซึ่งต่างจากการบรรยายที่ไม่สามารถระบุได้ว่า การโต้แย้งที่ดี และ ที่ไม่ดี เป็นอย่างไร และการโต้แย้งต้องมีบรรทัดฐานตามแนวคิดญาณวิทยา การโต้แย้งมีเป้าหมายที่นำไปสู่ความเชื่อ จึงต้องมีหลักฐานประกอบข้อสรุป เหตุผลวิบัติ เป็นความล้มเหลวที่ไม่สร้างความรู้ หรือ ความเชื่อ

³ ทศนะทางปรัชญาที่ให้ความสำคัญแก่ความรู้และความเป็นจริง สิ่งใดที่เรียกว่าจริงได้ต้องเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์บรรลุจุดมุ่งหมายของชีวิตและพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น หรือเป็นประโยชน์ต่อชีวิต สิ่งนี้เรียกว่า “ประสบการณ์” (Experience) ประสบการณ์นี้แม้จะเป็นจริงแต่เปลี่ยนแปลงได้ ไม่ตายตัวและให้ความสำคัญแก่ความรู้เชิงอุปนัย (Induction)

เป้าหมายการโต้แย้งด้วยเหตุผลเพื่อนำไปสู่ความเห็นของคนส่วนมากมีประโยชน์กับนักวิทยาศาสตร์ด้านปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence (AI) scientists) ซึ่งพัฒนารูปแบบการโต้แย้งบนพื้นฐานการต่อรองระหว่างตัวแทน ในทางการศึกษา การเรียนรู้ที่จะโต้แย้งอาจใช้กลวิธีที่หลากหลาย เช่น เพิ่มพื้นที่การโต้เถียง เปลี่ยนเจตคติ คำถามสำคัญ (critical questions) การพูดเป็นนัย (hints) (Rapanta, & Macagno, 2016: 5)

4. ทักษะวิสัยพหุติปัญญา (cognitive perspective) มุมมองด้านความรู้ความเข้าใจสรุปว่า การโต้แย้งเป็นการฝึกฝนทางปัญญาเพื่อให้เกิดผลในที่สาธารณะ ส่งเสริมให้เด็กแสดงการคิดของตนเองด้วยการสนทนาโต้แย้งระหว่างผู้ร่วมสนทนา มีการใช้ทักษะปัญญาที่ทำให้การโต้แย้งมีคุณภาพทั้งในระดับบุคคลและสังคม ส่งเสริมความยืดหยุ่น พัฒนาความรู้ ความเชื่อและคุณค่า เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างหลักฐานและข้อกล่าวอ้าง ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างแหลมคมในบริบทของวิทยาศาสตร์ (Erduran, Simon & Osborne, 2004: 917)

5. ทักษะวิสัยสังคมวัฒนธรรม (sociocultural perspectives) การโต้แย้งส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการสนทนาวิทยาศาสตร์ในประชาคมอย่างเหมาะสม เป็นการหล่อหลอมทางสังคมวัฒนธรรมที่สำคัญในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ การเรียนรู้แบบโต้แย้งจึงต้องมีการติดตามประเมินและสนับสนุนการโต้แย้ง (Duschl & Osborne, 2002) การปรับปรุง และ พัฒนาเครื่องมือตรวจสอบการโต้แย้ง (Erduran, Simon & Osborne, 2004: 918)

6. ทฤษฎีการสนทนา (Dialogue theory) ให้ความสำคัญกับการโต้แย้งด้วยเหตุผลว่าเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคล หรือ กลุ่ม ขับเคลื่อนด้วยการสนทนา การอุปมาเป็นเกมภาษาทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ องค์ประกอบสำคัญ คือ ความเข้าใจและการประเมินธรรมชาติของกระบวนการโต้แย้ง ประการแรกข้อกล่าวอ้างทุกอันอาจจะถูกละทิ้งโดยผู้เสนอหรือผู้สนทนา ประการที่สองโครงสร้างการสนทนาเป้าหมายเพื่อการสื่อสาร (Rapanta, & Macagno, 2016: 4-5)

ความสำคัญของการโต้แย้งกับวิทยาศาสตร์ศึกษา

วิทยาศาสตร์ศึกษามีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์ (science literacy) เป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์ทั้งในแนวคิดหลักวิทยาศาสตร์ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และตระหนักว่าวิทยาศาสตร์และสังคมมีอิทธิพลต่อกัน ผู้เรียนไม่เพียงรู้ว่าปรากฏการณ์ คืออะไร แต่จะต้อง

เชื่อมโยงปรากฏการณ์นั้นเกี่ยวกับเหตุการณ์อื่นได้ ทำไมจึงสำคัญ และ แนวคิดเกี่ยวกับโลกเกิดขึ้นได้อย่างไร (Driver, Newton & Osbotne, 2000: 297) ในโรงเรียนประกอบด้วยนักเรียนและชีวิตในสังคมที่จะแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน นักเรียนควรจะต้องโต้แย้งกับเพื่อนและครู สร้างเหตุผลทำความเข้าใจ และ ใช้ความรู้ในการทดลอง หรือ แก้ปัญหา (Duschl & Osborne, 2002: 39–72) ความสำคัญของการโต้แย้ง มีดังนี้

1. การโต้แย้งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสนทนาโดยบุคคลที่ปฏิบัติงานวิทยาศาสตร์ มีบทบาทในการสร้างคำอธิบาย รูปแบบ และ ทฤษฎี โดยการเสนอข้อกล่าวอ้างและหลักฐาน (จากการสังเกต การลงข้อสรุป และทฤษฎี) ซึ่งจะนำไปสู่การโต้เถียง ทบทวน วิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญในประชาคมวิทยาศาสตร์ (Dawson, V. M. & Venville, 2010: 134)
2. การโต้แย้งส่งเสริมความเข้าใจในทัศนคติของนักเรียน (Dawson, V. M. & Venville, 2010: 134; Park, 2016: 87–107) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนมโนทัศน์ โดยทำให้นักเรียนเกิดความไม่พึงพอใจในมโนทัศน์เดิมและทำให้นักเรียนเปิดรับมโนทัศน์วิทยาศาสตร์มากขึ้น (Zhou, 2010: 101–110) ส่งเสริมการค้นหามโนทัศน์เดิม เปลี่ยนความเข้าใจในทัศนคติ และปรับสร้างโครงสร้างมโนทัศน์เดิมขึ้นใหม่ (Duit & Treagust, 2017)
3. การโต้แย้งเป็นการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา (Duschl & Osborne, 2002)
4. การโต้แย้งเป็นกระบวนการสร้างความรู้ ช่วยให้นักวิทยาศาสตร์สร้างคำอธิบายสถานการณ์ สร้างทฤษฎี หรือ รูปแบบ และเป็นความก้าวหน้าของความรู้ เป็นการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับประเด็นวิทยาศาสตร์ การสนับสนุน การประเมิน การสำรวจและการพิสูจน์ เมื่อนักเรียนเข้าร่วมในการโต้แย้งจะเกิดความเข้าใจบรรทัดฐานและภาษาการโต้เถียงแบบวิทยาศาสตร์ และเข้าใจว่า ความรู้สร้างขึ้นได้อย่างไร (Dawson, V. M. & Venville, 2010: 134; Duschl & Osborne, 2002)
5. การโต้แย้งช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะทักษะการสร้างสมมติฐาน การลงข้อสรุป (inference) และ การสรุป (conclusion) (Turkoguz & Cin, 2013: 142–151; Sengul, 2019: 1090–1098)
6. การโต้แย้งเป็นกระบวนการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของความรู้วิทยาศาสตร์ (Dawson, V. M. & Venville, 2010: 134) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องในความรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียน ทำให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขแนวคิดคลาดเคลื่อนของนักเรียนได้

7. การโต้แย้งช่วยพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ว่า วิทยาศาสตร์คืออะไร นักวิทยาศาสตร์ทำงานอย่างไร วิทยาศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร การได้มาซึ่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่อาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์ และ ผ่านการตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์ จากประชาคมนักวิทยาศาสตร์เป็นอย่างไร

8. การโต้แย้งกันด้วยเหตุผลประจักษ์พยานหลักฐาน ส่งเสริมการปลูกฝังคุณลักษณะของพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย (Sengul, 2019: 1090–1098)

9. ส่งเสริมจิตวิทยาศาสตร์ การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และ ความมีใจกว้าง เปิดโอกาสให้เรียนรู้ที่จะยอมรับผู้อื่น และ ทำนองเดียวกัน เป็นการเรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น (Zhou, 2010: 109)

10. ส่งเสริมทักษะการคิดระดับสูง การโต้แย้งแบบวิทยาศาสตร์พัฒนาพลเมืองให้เป็นผู้มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์ และมีส่วนร่วมในการสร้างทางสังคมด้วยการสื่อสารที่หลากหลาย

11. การโต้แย้งเป็นวิธีการที่ใช้สอนวิทยาศาสตร์ และ ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชั้นเรียนที่มีความรู้ในสังคม-วัฒนธรรม (Otulaja, & Cameron, & Msimanga, (2011) เป็นการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในพหุวัฒนธรรม (multi-cultural science)

รูปแบบการโต้แย้งในวิทยาศาสตร์ศึกษา

การโต้แย้งที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และงานวิจัย มีหลายรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการโต้แย้งของ “TOULMIN’S ARGUMENT PATTERN”

งานของ Stephen Toulmin เป็นที่รู้จักในหนังสือชื่อ The Uses of Argument ทั้งนี้ Toulmin กำหนดรูปแบบการโต้แย้ง และเป็นที่รู้จักกันในนาม Toulmin’s Argument Pattern (TAP) ซึ่งมีการนำไปใช้อย่างกว้างขวางทั้งในวิชาประวัติศาสตร์ ภาษาอังกฤษ โดยนำไปใช้ในการประเมินงานของนักเรียน ใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ใช้ TAP เป็นเครื่องมือช่วยนักศึกษาเขียนในบริบทของบทเรียนวิทยาศาสตร์ ใช้ TAP สำนวนการใช้เหตุผลของนักเรียน และการอธิบายโดยใช้หลักฐานสนับสนุนในบทเรียนพันธุศาสตร์ การโต้แย้งตามแนวคิดของ Toulmin (2003: 89–95) มี องค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ที่บ่งบอกว่าเป็นการโต้แย้งที่ดี ดังในภาพที่ 1 โดยมีคำอธิบาย ดังนี้

1.1 ข้อกล่าวอ้าง (claim) เป็นข้อความที่ใช้ในการโต้แย้ง หรือ ทำให้เกิดการตัดสินใจ หรือ ข้อสรุป เป็นการนำเสนอความคิดเห็น หรือ ความเชื่อของตนเองในประเด็นจะนำมาโต้แย้ง

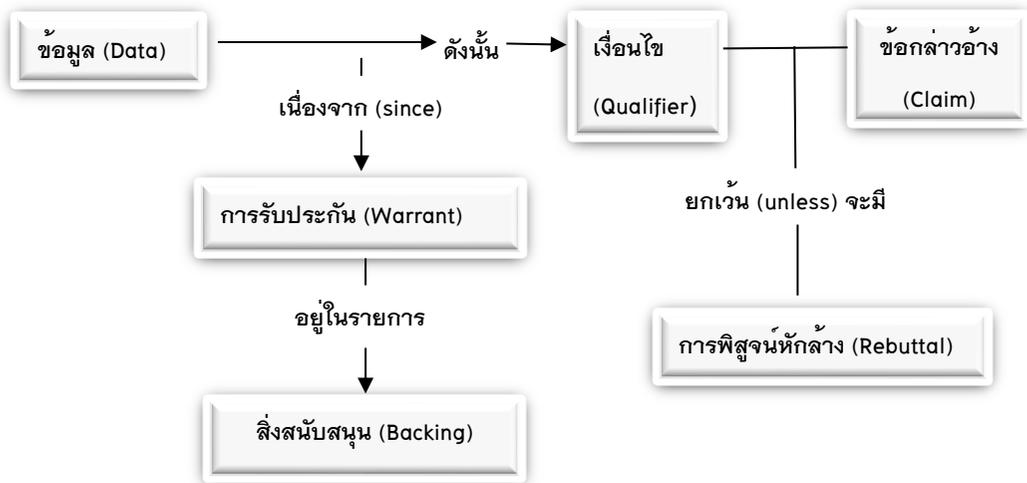
1.2 ข้อมูล (data) เป็นข้อเท็จจริงที่สนับสนุนข้อกล่าวอ้าง เป็นหลักฐานจำแนกเปรียบเทียบ หรือ แสดงความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างข้อกล่าวอ้างและข้อมูล

1.3 หลักฐาน /การรับประกัน/ ยืนยัน (warrants) เป็นกฎหรือหลักการที่เป็นเหตุผล แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า และ ทดลอง และ ข้อกล่าวอ้าง เพื่อสนับสนุนข้อกล่าวอ้างให้น่าเชื่อถือ

1.4 เงื่อนไข (qualifiers) สภาพการณ์ข้อจำกัดจุดแข็งและจำกัดขอบเขตที่ทำให้ข้อกล่าวอ้างเป็นจริง

1.5 สิ่งสนับสนุน (backing) สิ่งสนับสนุนไม่ได้พิสูจน์การโต้แย้งโดยตรง แต่เป็นการเพิ่มน้ำหนักของความมีเหตุผลและความน่าเชื่อถือของข้อกล่าวอ้าง

1.6 การพิสูจน์หักล้าง (rebuttals) การพิสูจน์หักล้างเสนอสถานการณ์ที่ข้อกล่าวอ้างเดิมอาจจะทบทวนหรือยกเลิก ด้วยการหาหลักฐานและเหตุผลที่น่าเชื่อถือมากกว่า

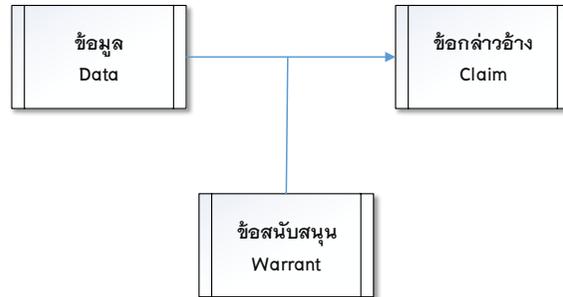

ภาพที่ 1 รูปแบบการโต้แย้ง ของ Toulmin (Toulmin's Argument Pattern)

(ที่มา: Toulmin, 1958 อ้างถึงใน Tippett, 2009: 18)

การพิสูจน์หักล้างเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและเป็นองค์ประกอบที่พิจารณาว่าการโต้แย้งมีคุณภาพเพียงใด การพิสูจน์หักล้างเป็นทักษะการคิดขั้นสูง ช่วยประเมินความเชื่อมั่น (validity) และจุดแข็งของข้อกล่าวอ้าง (Erduran et al., 2004) คุณภาพของการโต้แย้งควรจะเป็นการโต้แย้งต่อต้าน (counter-argument) และ การพิสูจน์หักล้าง

Osborne, Erduran, Simon และ Monk ได้ปรับรูปแบบการโต้แย้งของ Toulmin (1958 อ้างถึงใน Osborne, Erduran, Simon & Monk, 2001: 63) ที่ทำให้ง่ายกว่าเดิม ดังภาพที่ 2

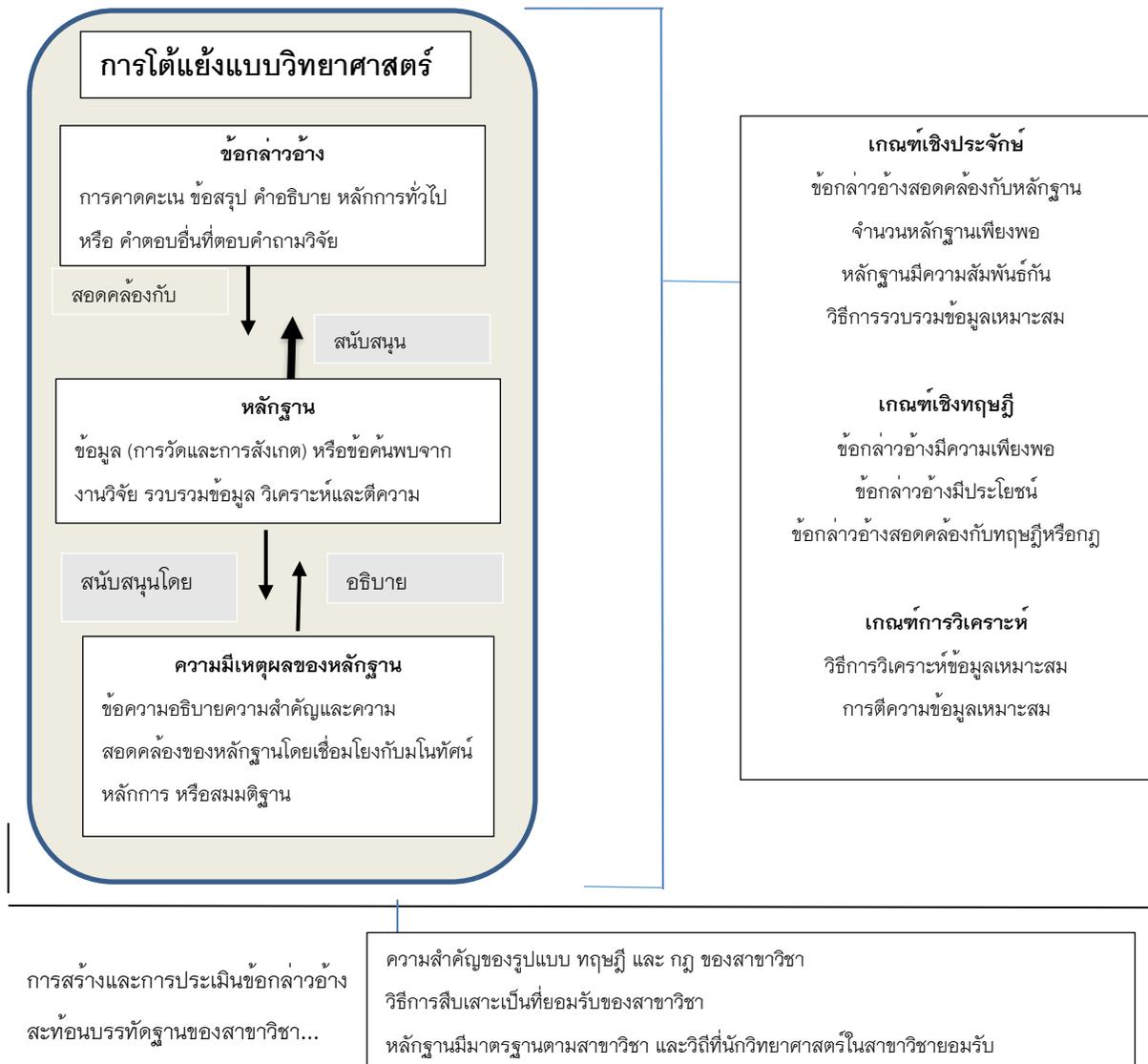
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการโต้แย้งอย่างง่ายของ Toulmin

กรอบแนวคิดการโต้แย้งอย่างง่ายของ Toulmin ลดองค์ประกอบเหลือเพียง ข้อกล่าวอ้าง โดยมีการแสวงหาข้อมูล และ ข้อสนับสนุน มาสร้างเหตุผล และ ความน่าเชื่อถือของข้อกล่าวอ้าง สิ่งสำคัญคือ การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ บ่อยครั้งที่ละทิ้งการให้เหตุผล และใช้การโต้แย้งที่อิงอำนาจเหนือ (authority)⁴ ซึ่งน้อยมากที่จะหาหลักฐานมาสนับสนุน ความล้มเหลวของการเรียนการสอนด้วยการโต้แย้งอยู่ที่ควรเชื่ออะไร มากกว่าว่าทำไมจึงเชื่อ

⁴แหล่งข้อมูลความรู้ (Authority source) เช่น ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ความเชื่อที่สืบทอดกันมา การสอบถามจากผู้รู้ (authority) หรือผู้เชี่ยวชาญ (Expert) เช่น ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน นักปราชญ์ ครู อาจารย์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องและได้รับการยอมรับว่ารู้ข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นผู้รู้และมีประสบการณ์ลุ่มลึกในเรื่องนั้น

2. รูปแบบการโต้แย้งของ Sampson & Schleg

Sampson & Schleg (2013: X) เสนอกรอบแนวคิดการโต้แย้งพร้อมทั้งองค์ประกอบของการโต้แย้งและเกณฑ์ประเมินการโต้แย้งแบบวิทยาศาสตร์ เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนการสอน ดังภาพที่ 3 โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

ภาพที่ 3 องค์ประกอบและเกณฑ์ที่ใช้ประเมินการโต้แย้งแบบวิทยาศาสตร์ของ

Sampson & Schleg

2.1 องค์ประกอบของการโต้แย้ง

2.1.1 ข้อกล่าวอ้าง เป็นการคาดคะเน (conjecture) ข้อสรุป คำอธิบาย หรือพรรณนาไวยาหาร

2.1.2 หลักฐาน (evidence) เป็นมาตรวัด การสังเกต หรือ ข้อค้นพบจากงานวิจัยที่ผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และตีความหมาย

2.1.3 ความมีเหตุผลของหลักฐาน เป็นการวิพากษ์องค์ประกอบการโต้แย้ง เป็นข้อความหนึ่งหรือสองข้อความที่อธิบายความสำคัญและความสอดคล้องของหลักฐานกับหลักการ มโนทัศน์ หรือ สมมติฐาน

2.2. การประเมิน การประเมินความยอมรับและความพอเพียงของหลักฐานหรือเหตุผลที่ใช้สนับสนุน หรือ ทำทนายข้อกล่าวอ้าง มีเกณฑ์เชิงประจักษ์และเกณฑ์ตามทฤษฎีเพื่อประเมินคุณภาพการโต้แย้ง คือ

2.2.1 เกณฑ์เชิงประจักษ์ (empirical criteria) คือ ข้อกล่าวอ้างสอดคล้องกับหลักฐานว่ามีมากน้อยเพียงใด เพียงพอหรือไม่ หลักฐานมีคุณภาพอย่างไร มีความตรง (validity) และ ความเที่ยง (reliability) เพียงใด ข้อกล่าวอ้างมีความสามารถในการพยากรณ์หรือไม่อย่างไร

2.2.2 เกณฑ์เชิงทฤษฎี คือ ความพอเพียงของข้อกล่าวอ้าง (มีครบถ้วนตามที่ต้องการ) ข้อกล่าวอ้างมีประโยชน์ นำไปสู่คำถามใหม่ หรือ ทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ ข้อกล่าวอ้างมีความคงเส้นคงวา (consistency) และมีเหตุผล สอดคล้องกับทฤษฎี กฎ หรือ รูปแบบอันเป็นที่ยอมรับ

2.2.3 เกณฑ์การวิเคราะห์ กล่าวถึง วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสม และการแปลความหมายข้อมูลมีความเที่ยงตรง เช่น ถ้าเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ เกณฑ์การวิเคราะห์ประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการทดลองซ้ำได้

การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้วยการโต้แย้ง

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คือ การจัดประสบการณ์ให้นักเรียนปฏิบัติ และคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ให้ความสำคัญกับการโต้แย้งแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีองค์ประกอบ เทคนิคที่ส่งเสริมการโต้แย้ง และ กระบวนการสอนด้วยการโต้แย้ง ดังนี้

1. องค์ประกอบ

1.1 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม (engagement) รับรู้แบบวิทยาศาสตร์ ทั้งในฐานะผู้สร้างและผู้วิพากษ์ เช่น สร้างข้อกล่าวอ้าง พิจารณา นำเสนอและตั้งคำถาม (Osborne, Erduran', Simon & Monk, 2001: 66–67) ประเมิน และ กลั่นกรอง (refinement) ข้อกล่าวอ้าง วิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการปฏิบัติ การให้เหตุผล และการสะท้อนคิด

1.2 ส่งเสริมให้นักเรียนสนับสนุนแนวคิดตนเองด้วยหลักฐานที่ถูกต้อง และท้าทายแนวคิดตรงกันข้ามด้วยแนวคิดที่คาดคำนวณได้ (countering ideas) (Jonassen & Kim, 2010: 439–457) ใช้กระบวนการอธิบายที่มีหลักฐานที่ได้จากการสำรวจตรวจสอบ เก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

1.3 กิจกรรมกลุ่มที่ทำงานแบบรวมพลัง (collaborative group activity) สร้างข้อกล่าวอ้างที่มีคำอธิบายตามหลักฐานในกลุ่มเพื่อน จำลองการโต้เถียงที่เกี่ยวกับแนวคิดทางเลือก และ ความสอดคล้องกับข้อกล่าวอ้าง เพื่อจัดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติ และเพื่อทบทวนการปฏิบัติ (Osborne, Erduran', Simon & Monk, 2001: 66–67)

1.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติแบบวิทยาศาสตร์ ใช้กระบวนการทางสังคมและญาณวิทยา การคิด ให้เหตุผล ทำงานแบบวิทยาศาสตร์ พัฒนาความรู้ในชุมชน (Jimenez–Aleixandre & Crujeiras, 2017) ด้วยการสนทนาระหว่างกลุ่มและสังคมที่สร้างและวิพากษ์ความรู้ เป็นการหล่อหลอมผู้เรียนในวัฒนธรรมทางสังคม

1.5 ส่งเสริมพัฒนาการเขียนและสนทนาด้วยภาษาวิทยาศาสตร์ การให้เหตุผลในที่สาธารณะและยืนยันข้อกล่าวอ้างด้วยหลักฐาน และประเมินแนวคิดทางเลือกอื่น พัฒนาสมรรถนะการสื่อสาร การสะท้อนคิด ประสบการณ์ และแนวคิดของตนเองเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ และสังคม แลกเปลี่ยนความเข้าใจกับผู้อื่นและถ่ายโอนความคิดของตนเองด้วยการวิพากษ์มากกว่าการยอมรับ (Sengul, 2019: 1093–1094)

1.6 ส่งเสริมการอภิปรายความถูกต้องของข้อกล่าวอ้างด้วยปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เปิดโอกาสให้นักเรียนชักชวนเพื่อนให้ยอมรับข้อกล่าวอ้างหรือคำตอบหรือไขความซับซ้อน เรียนรู้บทบาทของวิทยาศาสตร์ในสังคมเพื่อส่งเสริมการตัดสินใจของบุคคล ในประเด็นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลก หรือ การทดลองทางพันธุกรรม

1.7 จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและเหมาะสมกับการโต้แย้ง เช่น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน หรือ การเรียนรู้แบบโครงงาน โดยรวมเอาประเด็นวิทยาศาสตร์-สังคม ที่มีคำตอบและคำอธิบายที่หลากหลาย (Jonassen & Kim, 2010: 439-457)

1.8 จัดสภาพแวดล้อมที่มีเครื่องมือและข้อมูลเพียงพอสำหรับการโต้แย้ง ประกอบด้วย คำถามที่ส่งเสริมการคิดและการตั้งคำถาม ทำให้เกิดการโต้แย้งแบบร่วมมือ (collaborative argument) ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์การสนทนาและการให้เหตุผลแบบร่วมมือ (collaborative reasoning) (Jonassen & Kim, 2010: 439-457) ครูมีบทบาทตั้งคำถามเพื่อเริ่มต้นการโต้แย้ง (Osborne, Erduran', Simon & Monk, 2001: 66-67) เช่น ทำไมจึงคิดเช่นนั้น อะไรที่เป็นเหตุผล มีแนวคิดอื่นอีกไหม หลักฐานคืออะไร ครูอาจจะใช้กรอบแนวคิดการเขียน ที่สนับสนุนการโต้แย้ง ตัวอย่าง ดังภาพที่ 4

การโต้แย้งของฉัน

แนวคิดของฉัน คือ...

เหตุผลของฉัน คือ...

ข้อโต้แย้งแนวคิดของฉัน คือ...

ฉันจะโน้มน้าวบุคคลที่ไม่เชื่อแนวคิด
ของฉันโดย...

หลักฐานที่โน้มน้าวบุคคล คือ...

ภาพที่ 4 กรอบการเขียนที่ส่งเสริมกระบวนการโต้แย้งของ

Osborne, Erduran', Simon & Monk (2001: 67)

2. เทคนิคที่ส่งเสริมการโต้แย้ง Osborne, Erduran', Simon & Monk (2001: 66–67)

เสนอกลวิธีส่งเสริมกระบวนการโต้แย้งในชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ ดังนี้

2.1 ทฤษฎีคู่แข่งแบบภาพวาด (Competing theories, cartoons) เป็นการเสนอทฤษฎีเป็นภาพการ์ตูน หรือ ลายเส้น ให้นักเรียนเลือกทฤษฎี และนำมาโต้แย้งโดยพิจารณาความถูกต้องและอธิบายการตัดสินใจของตนเอง

2.2 ทฤษฎีคู่แข่งแบบเรื่องเล่า (Competing theories, tale) เป็นการเสนอทฤษฎีสองทฤษฎีหรือมากกว่าสองทฤษฎี เป็นเรื่องราวหรือสถานการณ์จริง ให้นักเรียนใช้ทฤษฎีนั้นนำมาพิสูจน์เรื่องราวที่ตนเองเลือกที่จะพิสูจน์

2.3 ทฤษฎีคู่แข่งแบบแนวคิดและหลักฐาน (Competing theories, แนวคิดและหลักฐาน) เป็นการเสนอปรากฏการณ์ทางกายภาพที่มีคำอธิบายสองแบบให้นักเรียน เลือกและอภิปราย

2.4 ผังมโนทัศน์ (Concept Maps) เสนอผังมโนทัศน์ เกี่ยวกับหัวข้อให้นักเรียนโต้แย้ง อภิปราย เหตุและผลในการเชื่อมโยงผังมโนทัศน์

2.5 การสร้างข้อกล่าวอ้าง (Construction of an argument) เสนอข้อมูลบางประการเกี่ยวกับคำอธิบายเหตุการณ์ ให้นักเรียนเลือกและนำไปอธิบายเหตุการณ์และอภิปรายร่วมกัน

2.6 ตารางความคิดเห็น (Table of Statements) เสนอตารางแสดงความคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับหัวข้อวิทยาศาสตร์ นำเสนอให้นักเรียนคัดเลือกมา อภิปราย และแสดงความคิดเห็น

2.7 รายงานผลการทดลอง (Report of an experiment) เสนอรายงานการทดลองให้นักเรียน โต้แย้งผลการทดลอง ทั้งข้อผิดพลาด หรือ การทดลองที่ไม่เพียงพอ

2.8 พยากรณ์ สังเกต และ อธิบาย (Prediction, Observation and Explanation) นำเสนอเหตุการณ์ให้นักเรียนพยากรณ์ ข้อสรุปเหตุการณ์ เขียนสรุป หลังจากนั้น จึงเสนอข้อสรุปจริงให้นักเรียนเพื่อเปรียบเทียบการพยากรณ์และข้อสรุปของตนเอง โดยการอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างข้อสรุปของตนเอง และ ที่เป็นจริง

2.9 ออกแบบการทดลอง (Design of an experiment): นักเรียนวางแผนการทดลอง เป็นกลุ่ม และ โต้แย้งแผนการทดลองนั้น

2.10 บทบาทสมมติ โดยเสนอหลักการทางเลือกสองหลักการในประวัติศาสตร์และมีผู้โต้แย้งแนวคิดในมุมมองประวัติศาสตร์และแนวคิดวิทยาศาสตร์ ขณะที่ใช้ความคิดได้รับอิทธิพลจากความผิดพลาดที่เกิดจากสัญชาตญาณ (intuitive fallacy) หมายถึงสามัญสำนึกที่นำไปสู่การพัฒนาแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่ไม่เหมาะสม ตัวอย่างที่จะนำมาเป็นบทบาทสมมติ เช่น (1) Galileo โต้แย้งกับศาสนา (2) Darwin โต้แย้งกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยในแนวคิดวิวัฒนาการ (3) Pasteur และ Pouchet โต้แย้งกันในเรื่องกำเนิดของชีวิต (4) Torricelli และ การโต้แย้งในหลักฐานของการมีอยู่ซึ่งสูญญากาศ เมื่อแต่ละกลุ่มได้โต้แย้งจะนำไปสู่การนำเสนอกลุ่มย่อย ผู้เรียนจะบันทึกข้อโต้แย้ง และแนวคิดของกลุ่ม กลุ่มอื่นคิดคำถามอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ความเห็นขัดแย้งอภิปราย และการป้องกันแนวคิด (Osborne, Erduran', Simon & Monk, 2001: 66-67)

3. กระบวนการสอนด้วยการโต้แย้ง

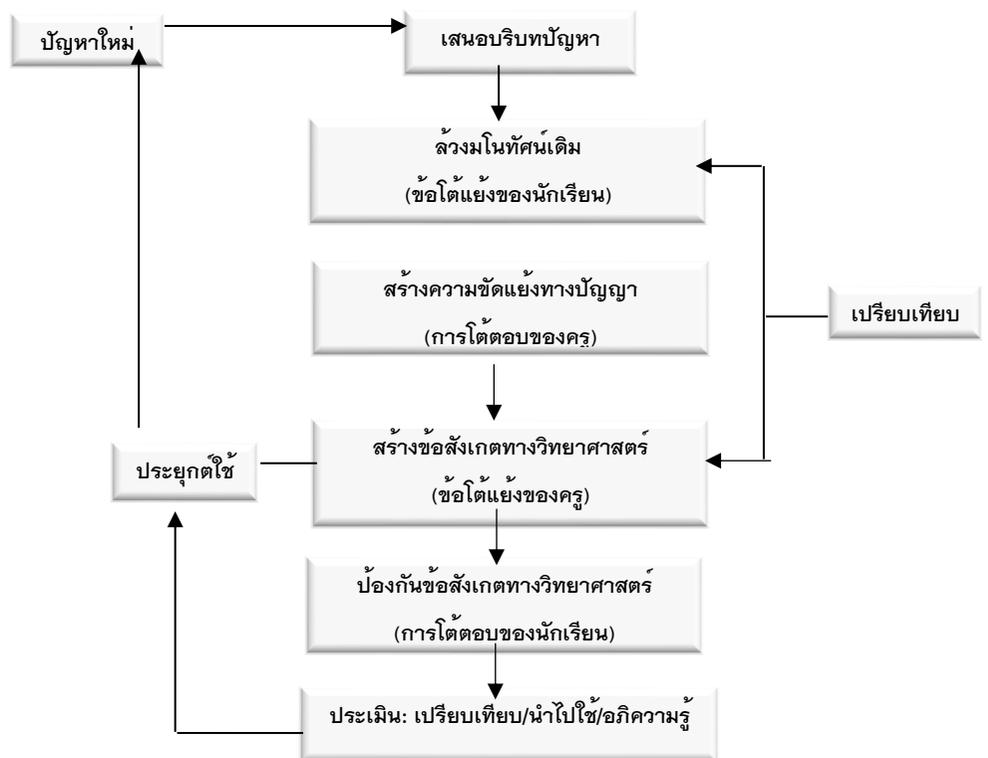
มโนทัศน์ของนักเรียนส่วนมากแตกต่างจากแนวคิดวิทยาศาสตร์ และ แนวคิดของเพื่อน สร้างโอกาสให้เกิดข้อโต้แย้งในชั้นเรียน (Zhou, 2010: 101-110) การโต้แย้งใช้เวลา ผู้โต้แย้งจะต้องอธิบาย ทดสอบ ป้องกัน และ ทำให้ผู้คัดค้าน (opponents) เชื่อมั่นและยอมรับแนวคิดของตนเอง ต้องเปิดใจและพยายามเข้าใจในจุดยืนของผู้คัดค้านและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงจุดยืนของตนเอง

Zhou (2010: 107-108) เสนอกระบวนการสอนด้วยการโต้แย้ง เพื่อเปลี่ยนมโนทัศน์ ประกอบด้วย

3.1 การนำเสนอบริบทปัญหา (Present problem context) การโต้แย้งเริ่มจากปัญหา หรือ คำถาม (Toulmin, 2003: 13-15) เช่น ครูเสนอปรากฏการณ์ หรือ สาธิตและให้นักเรียนสังเกตและพยากรณ์ เช่น การสาธิต แท่งแม่เหล็กและแท่งเหล็กวางบนแท่งไม้ลอยบนผิวน้ำ ผลักแท่งไม้เข้าหากัน ทำให้มโนทัศน์เดิมของนักเรียนถูกกระตุ้น นักเรียนพยากรณ์ว่า คลิปมีแรงกระทำต่อแม่เหล็กอย่างไร เสนอแนวคิดของตนเอง แลกเปลี่ยนกับเพื่อน การอภิปรายทำให้ชัดเจนในสิ่งที่พยากรณ์ ดีความ ตัดสินใจ ครูจะรู้ข้อมูล และเปิดโอกาสให้นักเรียนโต้แย้ง

3.2 การสร้างความขัดแย้งทางปัญญา (Create cognitive conflict) เมื่อนักเรียนชัดเจนแนวคิดตนเอง และสงสัยแนวคิดต่างของเพื่อน ระยะนี้ ไม่ใช่การบอกมโนทัศน์วิทยาศาสตร์ แต่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (inquiry-based learning) ให้นักเรียนสร้างคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ ผลของการสืบเสาะ แนวคิดใหม่ทำให้นักเรียนเห็นความเป็นไปได้ และเป็นที่น่าสนใจได้

ส่วนมากผลการทดลองจะต่างจากการพยากรณ์ เป็นการยากที่นักเรียนจะยอมยกเลิกข้อกล่าวอ้างของตนเอง และคิดว่ามีบางสิ่งที่มีผลพลาดกับการสาธิต หรือ การทดลองมากกว่าที่จะตั้งคำถามกับมโนทัศน์ตนเอง แม้ว่าแนวคิดของนักเรียนอาจจะใช้ได้ดีในปรากฏการณ์หนึ่ง แต่อาจจะใช้ไม่ได้กับอีกสถานการณ์หนึ่ง การบ่งชี้ข้อจำกัดทำให้นักเรียนไม่พึงพอใจการตีความของตนเอง ทำให้เกิดความขัดแย้งในตัวเอง เป็นการทำลายแนวคิดเดิม และ สร้างแนวคิดใหม่เกิดควบคู่กันไป ประโยชน์ของแนวคิดใหม่ช่วยให้นักเรียนถอยห่างจากแนวคิดเดิม การสร้างข้อสังเกตทางวิทยาศาสตร์ (Construct scientific notions)

ภาพที่ 5 เทคนิคการโต้แย้งที่ใช้สอนวิทยาศาสตร์

ที่มา: Zhou, 2010: 106

3.3 การป้องกันข้อสังเกตทางวิทยาศาสตร์ (Defend the scientific notion) ในชั้นเรียนประชาธิปไตย นักเรียนถูกท้าทายด้วยข้อสังเกตทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนอาจถามว่า ทำไมแม่เหล็กเคลื่อนเข้าหาคาลิปหรือไม่ใช่ ครูต้องเสนอปรากฏการณ์ที่สร้างความสับสนและสาธิตว่า มโนทัศน์วิทยาศาสตร์นำมาใช้ได้อย่างไร

3.4 การประเมิน (Evaluation) ระยะนี้ เป็นการชักชวนนักเรียนให้ชื่นชมแนวคิดวิทยาศาสตร์โดยนำไปเปรียบเทียบกับแนวคิดของนักเรียน และ ใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์กับปัญหาใหม่ที่มโนทัศน์เดิมใช้ไม่ได้ ช่วยให้นักเรียนค้นพบสิ่งที่ผิดพลาด คลาดเคลื่อนของตนเอง และ เข้าใจแนวคิดวิทยาศาสตร์ดีขึ้น นอกจากนี้ การวิเคราะห์ความต่างระหว่างความรู้ส่วนบุคคล และ ความรู้วิทยาศาสตร์ อาจจะช่วยนักเรียนด้วยวิธีอภิปัญญา (metacognition)

ปัญหาการสนทนาที่เกิดขึ้นในการโต้แย้ง คือ การเผชิญหน้าและอคติ เกิดจาก 1) การตีความความเห็นของตนเองทำให้เกิดอคติในการโต้แย้ง Berland และ Reiser (2009) มีความเห็นว่า เป้าหมายการโต้แย้ง คือ การทำให้เกิดการรับรู้ และการชักนำ ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนให้คุณค่าและตีความกับแนวคิดของตนเอง จนปฏิเสธการโต้แย้งและหลักฐานที่ผู้อื่นนำเสนอ เกิดอคติในการพิสูจน์ว่าเป็นจริง การป้องกันแนวคิดนี้โดยให้นักเรียนฟังและเชื่อสัตย์ต่อ การค้นหาคำตอบของคนส่วนใหญ่ที่นำไปสู่ข้อสรุปว่า แนวคิดที่ขัดแย้ง และ ล้มเหลวจะได้รับการทบทวน (Berland & Lee, 2012) กฎเกณฑ์ดังกล่าวทำให้ใช้เวลามากขึ้น 2) ทำอย่างไรชั้นเรียนจึงจะรู้ว่าแนวคิดใดถูกต้อง การโต้แย้งน่าจะถูกต้องเมื่อเป็นที่ยอมรับแต่นักเรียนขาดความรู้ อาจจะทำให้แนวคิดไม่ถูกต้อง การโต้แย้งในชั้นเรียนส่วนมากไม่ถูก ครูมีบทบาทนำการโต้แย้งไปในทิศทางที่ถูกต้อง

ตัวอย่างงานวิจัยการโต้แย้ง

กฤษฎา ทองประไพ, ศศิเทพ ปิติพรเทพิน, กฤษณา ชินสิญจน์ และ อรยา แจ่มใจ (2559) ได้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการโต้แย้งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 38 คน จัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิต รวบรวมข้อมูลจากแบบวัดทักษะการโต้แย้ง และจากการสัมภาษณ์นักเรียนอย่างไม่เป็นทางการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วย

การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีทักษะการโต้แย้งอยู่ในระดับดีขึ้นหลังการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานองค์ประกอบที่นักเรียนสามารถพัฒนาได้มากที่สุด คือ การระบุข้อกล่าวอ้างและเหตุผลสนับสนุน และองค์ประกอบที่พัฒนาได้น้อยที่สุดคือการใช้หลักฐาน

ภัทราวรรณ ไชยมงคล, สกนธชัย ชนะนนันท์ และจินตนา กล้าเทศ (2560) ได้วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อ พัฒนาศักยภาพในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสืบเสาะที่ขับเคลื่อนด้วยกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง ปริมาณสารสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ และ รายงานผลการสำรวจตรวจสอบของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น

อัศวิน ณะปะปัด, ศติเทพ ปิติพรเทพิน และ พัฒนี จันทโรทัย (2558) ได้พัฒนาทักษะการโต้แย้งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 คน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ในหน่วยการเรียนรู้เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ เก็บข้อมูลด้วยแบบวัดแบบวัดทักษะการโต้แย้งและแบบสัมภาษณ์นักเรียนอย่างไม่เป็นทางการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีทักษะการโต้แย้งเพิ่มขึ้น องค์ประกอบที่สามารถพัฒนาได้มากที่สุด คือ การแสดงหลักฐาน สนับสนุนเหตุผล และองค์ประกอบที่พัฒนาได้น้อยที่สุด คือ การให้เหตุผลสนับสนุนการโต้แย้งกลับ

Turkogus, & Cin, (2013) ได้ศึกษาผลของการโต้แย้งด้วยกิจกรรมการตุ้มโมโนทัศน์ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ในหัวข้อ “ไฟฟ้าในชีวิตประจำวันของเรา” รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนระดับ 7 ที่เรียนในปี 2012-13, ในโรงเรียน Izmir, Turkey กลุ่มทดลองมีนักเรียน 28 คน กลุ่มควบคุมมีนักเรียน 26 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบทดสอบ “Science Process Skills Scale” ประกอบด้วยคำถาม 28 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดีมากกว่ากลุ่มควบคุม

Kristianti, Ramli, & Ariyanto (2018) ได้ศึกษาการปรับปรุงทักษะการโต้แย้งของนักเรียนระดับ 11 ด้วยเทคนิคการตั้งคำถามของครูและการประเมินความสามารถในการโต้แย้ง โดยการวิจัยปฏิบัติการแบบรวมพลัง (collaborative action research) ระหว่างนักศึกษาฝึกสอน ครู

สอนชีววิทยา ทำการทดลองสามวงจร กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับ 11 จำนวน 36 คน แผนการสอนพัฒนาโดยนักศึกษาฝึกสอน ในระยะที่ 1 ระยะสะท้อนคิด ระยะที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนโต้แย้งมากนัก นักเรียนแบ่งเป็นสองกลุ่ม กลุ่มเรียนรู้ 14 คน กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์สูง 22 คน คำถามของครูและคำตอบของนักเรียนนำไปให้รหัสและตีความจัดระดับการมีการประเมินการโต้แย้งด้วยแบบประเมินในแต่ละวงจร เมื่อสิ้นสุดวงจรที่ 3 นักเรียนกลุ่มเรียนรู้และกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์สูงมีการเปลี่ยนแปลงทักษะการโต้แย้ง และการตอบสนองคำถามของครูอย่างมีนัยสำคัญ

Park, S-K. (2016: 87-107) ได้สำรวจรูปแบบการโต้แย้งที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้แบบโมเดลเป็นฐาน เรื่อง การเคลื่อนที่ของดาวอังคาร โดยการวิเคราะห์ให้รหัสการสนทนาโต้แย้งของนักเรียนและสำรวจรูปแบบการโต้แย้งในกลุ่ม ที่เรียนรู้ด้วยแบบโมเดลเป็นฐาน (modeling-based learning) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ 2 ในเกาหลีใต้ แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองเรียนรู้แบบโมเดลเป็นฐานส่วนกลุ่มควบคุมเรียนรู้แบบครูอธิบายเป็นฐาน (explanation-based) นักเรียนสร้างโมเดลการเคลื่อนที่ของดาวอังคาร อภิปรายปรากฏการณ์ และโมเดลที่สร้างขึ้น โดยใช้เหตุและผล การให้รหัสการโต้แย้งของนักเรียนประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ และ 3 กลุ่ม รวมทั้ง ความสัมพันธ์ของโมเดล ข้อกล่าวอ้าง และ เหตุผล ผลการวิจัยพบว่า ความหลากหลายของรูปแบบการสำรวจเป็นลักษณะสำคัญของการโต้แย้ง รวมทั้ง การให้เหตุผลข้อกล่าวอ้าง กระบวนการโต้แย้งมีประสิทธิภาพส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีรูปแบบเป็นฐาน สัดส่วนของนักเรียนที่มีโมทัศน์ถูกต้องในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

งานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง เป็นงานวิจัยที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เช่น ประเด็นทางสังคมเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน การสืบเสาะที่ขับเคลื่อนด้วยกลวิธีการโต้แย้ง กิจกรรมการตั้งคำถามโน้มนำ เทคนิคการตั้งคำถามของครู และการเรียนรู้แบบโมเดลเป็นฐาน โดยมีตัวแปรตาม คือ ทักษะการโต้แย้ง ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ กล่าวโดยสรุปคือ สามารถใช้ทักษะการโต้แย้งเป็นส่วนหนึ่งของตัวแปรต้น หรือ ใช้ตัวแปรต้นอื่น เพื่อพัฒนาทักษะการโต้แย้ง

สรุป

การโต้แย้ง การเชื่อมโยง การส่งเสริมความเข้าใจในทัศน การค้นพบความรู้ใหม่ และการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ยังต้องการงานวิจัยที่สำรวจตรวจสอบการโต้แย้งที่จะนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้อุทิศวิทยาศาสตร์ ว่าจะทำให้ได้อย่างไร การพัฒนาและส่งเสริมรูปแบบการ

สอนใหม่ที่ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการโต้แย้งแบบวิทยาศาสตร์ กลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะการโต้แย้ง รวมทั้งงานวิจัยที่ศึกษาความสามารถในการโต้แย้งแบบวิทยาศาสตร์ที่จะพัฒนาให้เยาวชนเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยที่ยอมรับแนวคิดใหม่ด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีเหตุผล มีประโยชน์และมีคุณค่าในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา ทองประไพ, ศศิเทพ บิดิพรเทพิน, กฤษณา ชินสิญจน์ และ อรยา แจ่มใจ. (2559). การพัฒนาทักษะการโต้แย้งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในหน่วย การเรียนรู้เรื่องอาหารกับการดำรงชีวิต โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน *วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้*, 7(1), 48–61.
- ภัทราวรรณ ไชยมงคล, สกนธชัย ชนะนนันท์ และจินตนา กล้าเทศ. (2560). การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปริมาณสารสัมพันธ์ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสืบเสาะ ที่ขับเคลื่อนด้วยกลวิธีการโต้แย้ง. *วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้*, 8(1), 27–40.
- อัศวิน ณะนะบัต, ศศิเทพ บิดิพรเทพิน และ พัฒนี จันทร์โรทัย. (2558). การพัฒนาทักษะการโต้แย้งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในหน่วยการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดการการเรียนรู้ ด้วยประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์. *วารสารวิจัย มข. มส. (บศ.)* 3(2) พ.ศ. – ส.ศ. 2558, 14–24.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2561). *เหตุผลวิบัติ*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2562 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/เหตุผลวิบัติ>.
- Berland, L. K. & Lee, V. R. (2012) In pursuit of consensus: Disagreement and legitimization during small-group argumentation, *International Journal of Science Education*, 34(12), 1857–1882, doi: 10.1080/09500693.2011.645086.

- Berland, L., & Reiser, B. (2009). Making sense of argumentation and explanation. *Science Education, 93*, 26–55. doi:10.1002/sce.20286.
- Bricker, L.A., & Bell, P. (2008). Conceptualizations of argumentation from science studies and the learning sciences and their implications for the practices of science education. *Science Education, 92*, 473–498.
- Dawson, V. M. & Venville, G. (2010). Teaching strategies for developing students' argumentation skills about socioscientific issues in high school genetics. *Research in Science Education, 2010*, 40: 133–148. DOI 10.1007/s11165-008-9104-y.
- Driver, R., Newton, P., & Osborne, J. (2000). Establishing the norms of scientific argumentation in classrooms. *Science Education, 84*(3), 287–312.
- Duit, R., & Treagust, D. F. (2017). *Conceptual change: A powerful framework for improving science teaching and learning, 693*(September). doi:10.1080/09500690305016.
- Duschl, R. A. & Osborne, J. (2002). Supporting and Promoting Argumentation Discourse in Science Education. *Studies in Science Education, 38*(2002), 39–72.
- Erduran, S, Simon, S & Osborne, J. (2004). TAPping into argumentation: Developments in the application of Toulmin's argument pattern for studying science discourse. *Science Education, 88*:915–933.
- Jiménez-Aleixandre, M. & Crujeiras-Pérez, B. (2017). *Epistemic Practices and Scientific Practices in Science Education*. 10.1007/978-94-6300-749-8_5.
- Jonassen, D. H. & Kim, B. (2010). Arguing to learn and learning to argue: Design justifications and guidelines. *Educational Technology Research and Development, 58*(4 Aug 2010), 439–457.
- Kristianti, T. P., Ramli, M & Ariyanto, J. (2018). Improving the argumentative skills of high school students through teacher's questioning techniques and argumentative assessment. *Journal of Physics: Conf. Series 1013* (2018) 012012 doi :10.1088/1742-6596/1013/1/012012

- Osborne, Erduran', Simon & Monk. (2001). Enhancing the quality of argument in school science. *School Science Review, June 2001*, 82 (301): 63–70.
- Osborne, J. F., & Patterson, A. (2011). Scientific argument and explanation: A necessary distinction ?. *Science Education, 95*(4), 627–638. doi: 10.1002/sce.20438
- Otulaja, F. & Cameron, A. & Msimanga, A.. (2011). Rethinking argumentation–teaching strategies and indigenous knowledge in South African science classrooms. *Cultural Studies of Science Education. 6*. 693–703. 10.1007/s11422–011–9351–5.
- Ozden Sengul, O. (2019) Linking scientific literacy, scientific argumentation, and democratic citizenship. *Universal Journal of Educational Research 7.4* (2019) 1090–1098. doi: 10.13189/ujer.2019.070421.
- Park, S–K. (2016). Exploring the argumentation pattern in modeling–based Learning about apparent motion of Mars. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education, 12*(1), 87–107
- Rapanta, C. & Macagno, (2016). Argumentation methods in educational contexts: Introduction to the special issue, *International Journal of Educational Research* (2016), Retrieved October 1, 2019 from <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijer.2016.03.006>
- Sampson, Grooms, & Walker. (2011). Argument–driven inquiry as a way to help students learn how to participate in scientific argumentation and craft written arguments: An exploratory study. *Science Education. 95*, 217 – 257.
- Sampson, V. & Schlegel, S. (2013). Scientific argumentation in biology: 30 classroom activities. Arlington: National Science Teachers Association.
- Sengul, O. (2019). Linking scientific literacy, scientific argumentation, and democratic citizenship. *Universal Journal of Educational Research 7.4* (2019) 1090 – 1098. doi: 10.13189/ujer.2019.070421.

- Siegel, H. & Biro, J. (1997). Epistemic normativity, argumentation, and fallacies. *Argumentation*, 11: 277–292, 1997. The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- Tippett, C. (2009). Argumentation: The language of science. *Journal of Elementary Science Education*, 21(1, Winter 2009), 17–25.
- Toulmin, S. E. (2003). *The uses of argument*. Updated Edition. Cambridge: Cambridge University Press.
- Turkogus, a. & Cin, M. (2013). *Effects of Argumentation Based Concept Cartoon Activities on Students' Scientific Process Skills*. This study was presented in the World Conference on New Trends in Science Education (WCNTSE) in Krakow, Poland, 2–5 July 2013.
- Wegerif, Rupert. (2006). A dialogic understanding of the relationship between CSCL and teaching thinking skills. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*. 1. 10.1007/s11412–006–6840–8.
- Zhou, G. 2010. Conceptual change in science: A process of argumentation. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 6(2), 101–110.
- Zuhal Oguz Çakir, B. 2011. *The influence of argumentation based instruction on sixth grade students' attitude toward science, conceptual understanding of physical and chemical change topics and argumentativeness*. The degree of master of science, the Department of Elementary Science and Mathematics Education, Middle East Technical University.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบน
เครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง เอกภพ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดกลาง จังหวัดสกลนคร

The Effect of Inquiry Cycle Learning with Using Web-Based Lesson for
Science Learning on The Universe for Grade 9 Student in
Medium School Sakon Nakhon Province

ชัยชนม์ หลักทอง¹

Chaichon Lukthong¹

Received: 29 มีนาคม 2563 Revised: 8 เมษายน 2563 Accepted: 10 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลคะแนนทางการเรียนก่อนเรียนกับ
หลังเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน
บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (2) ศึกษาเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้เรียนรู้แบบสืบ
เสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง เอกภพ

การวิจัยครั้งนี้มี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคการเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคมอำเภอ เมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 39 คน ได้มา
จากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา
ความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง เอกภพ จำนวน 22 แผนการ
เรียนรู้ (2) บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง เอกภพ (3) แบบทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.948 และ(4) แบบวัด

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา สถาบันมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช;
Master Student of Education Program, Program in Science Education, Sukhothai Thammathirat Open University,
Thailand; e-mail : chaichon99@gmail.com

เจตคติต่อวิชา วิทยาศาสตร์ ซึ่งได้รับการตรวจสอบความตรงจากผู้เชี่ยวชาญ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) คะแนนเฉลี่ยผลคะแนนทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนวิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง เอกภพ สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ(2) เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเรื่อง เอกภพ มีเจตคติต่อวิชา วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต, การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้, เจตคติ

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to investigate and compare the pre and post tests of students who have been searching for knowledge by using web-based instruction on the internet. (2) to examine the attitudes towards science subjects of students who have learned through search by using web-based lessons on the internet about the universe.

This research methodology was an experimental research. The samples were 39 Matthayom suksa 3/2 students during the second semester of the academic year 2019 at Ban Muang Pittayakhom school Amphor Muang, Sakon Nakhon Province. They were selected by using cluster random sampling. The instruments used in this experiment were (1) 22 learning plans of web-based lessons on the internet for the universe, (2) internet assisted instruction on the internet about the universe, (3) an achievement test that showed the reliability of 0.948. (4) the attitude towards science test Which has been checked for accuracy by experts and statistic used for data analysis was average, standard deviation, and t-test for Dependent Samples.

The research results revealed that: (1) The mean scores of students' learning scores after using the web courseware in science subject on universe were significantly higher than before at the .05 level. (2) The students' attitude towards science subjects was at high level.

KEYWORDS: Web- Based Instruction, Inquiry learning cycle, Attitude

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม ล้วนดำเนินไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูง การเข้าถึงแหล่งข้อมูลปริมาณมหาศาลผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้คุณลักษณะเด็กเปลี่ยนไป ประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีเป้าหมายให้ประเทศไทยก้าวออกจากกับดักรายได้ปานกลาง และก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูงโดย ใช้นวัตกรรมทางเศรษฐกิจสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อการขับเคลื่อนประเทศ (ไกรยศ ภัทราวาท, 2561)

จากการศึกษาสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับผลการทดสอบในระดับชาติ ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่จะเป็นการบรรยายของครูเป็นส่วนใหญ่ เป็นนามธรรม ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจเรียนและไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน แนวทางในการแก้ปัญหา ครูผู้สอนจะต้องหาสื่อ หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นตัวช่วยกระตุ้นหรือสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (อนุชา สะเล็ม, 2560) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นเทคโนโลยีที่สามารถตอบสนองการเรียนรู้อัตน ความจำและความเข้าใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเองและเป็นกระบวนการที่มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในการเรียนแบบรายบุคคล ช่วยลดความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งทางด้าน การเรียนรู้ซึ่งเกิดจากบุคลิกภาพ สติปัญญา ความสนใจ ตลอดจนพื้นฐานการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้คุณสมบัติของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนได้อย่างเต็มที่ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่ผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการแบ่งเนื้อหาที่นำเสนอให้ผู้เรียนที่ละส่วนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มั่นคงและถาวร เกิดประสบการณ์แห่งความสำเร็จ(เอกสิทธิ์ อภิสิทธิ์กุล, 2555) และ การเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ตามวงจรการเรียนรู้แบบ 5E เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ฝึกนักเรียนให้เข้าใจกระบวนการสืบเสาะหาคำตอบ รู้จักใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหา มีส่วนร่วมในกิจกรรมมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อยากรู้ อยากเห็น การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยการลงมือปฏิบัติจริง และการประยุกต์ใช้ความรู้ด้วยตนเองซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้นและสามารถคิดแก้ปัญหาได้ (จิรณัฐ ทางมีศรี, 2558)

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำเมื่อเทียบกับผลการทดสอบในระดับชาติ อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่สามารถสร้างความสนใจให้กับนักเรียนได้ (กัญญา ศรีตั้ง, 2556) ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะหาแนวทางการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการศึกษาเกี่ยวกับบทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ผู้วิจัยเห็นว่าสองวิธีนี้น่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง เอกภพ

สมมุติฐานของการวิจัย

คะแนนทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนหลังการใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง เอกภพ สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 215 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม อำเภอ เมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 39 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) บทเรียนเว็บช่วยสอน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง เอกภพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 2) แบบทดสอบทางการเรียน (แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน)
- 3) แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน วิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง เอกภพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 4) แผนการจัดการเรียนรู้โดยเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง เอกภพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

- 1) ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงจากผู้เชี่ยวชาญ การหาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.948 มาดำเนินการทดสอบ
- 2) นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญในด้วยความตรงของเนื้อหามาใช้ในการจัดการเรียนรู้จำนวน 22 ชั่วโมง กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
- 3) ทำการวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์จากแบบวัดที่ผ่านการหาค่าความตรงจากผู้เชี่ยวชาญกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- 4) ดำเนินการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- 5) นำคะแนนจากแบบสำรวจเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์และแบบทดสอบทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามลำดับตารางที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง เอกภพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

ช่วงการ วัดผล	n	คะแนน เต็ม	M	SD	t	Sig.
ก่อนเรียน	39	40	12.85	3.98	10.583**	.000
หลังเรียน	39	40	24.44	7.69		

*p < .01

จากตารางที่ 1.1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เท่ากับ 24.44 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.691 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เท่ากับ 12.85 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.984 ค่าที่ได้จากการทดสอบมีค่าเท่ากับ 10.583 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนได้รับการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีคะแนนการทดสอบหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์เจตคติต่อการเรียนการสอน วิชา วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง เอกภพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายการสอบถาม	M	SD	ระดับเจตคติ
1. ฉันคิดว่าการเรียนโดยใช้บทเรียนบทเรียนเว็บช่วยสอนทำให้ฉันเข้าใจบทเรียนได้ดีว่าการอธิบายของครู	4.23	0.742	มาก
2. ฉันให้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น ด้วยการเรียนโดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน	4.31	0.614	มาก
3. ฉันสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จากการเรียนโดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน	4.18	0.721	มาก
4. ฉันรู้สึกอยากเรียนเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน	4.23	0.706	มาก
5. ฉันรู้สึกง่วงนอน เมื่อฉันเรียนโดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน	2.23	1.111	น้อยที่สุด

รายการสอบถาม	M	SD	ระดับเจตคติ
6. ฉันรู้สึกว่าการไปเมื่อเรียนวิทยาศาสตร์ โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน	1.79	0.951	น้อยที่สุด
7. ฉันอยากจะไปเที่ยวชมนิทรรศการวิชาวิทยาศาสตร์ต่างๆ เมื่อฉันเรียนโดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน	4.21	0.695	มาก
8. ฉันมีความสุขในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน	4.18	0.756	มาก
9. ฉันชอบวิชา วิทยาศาสตร์ โดยเรียนผ่านบทเรียนเว็บช่วยสอน	4.51	0.601	มากที่สุด
10. ฉันสนใจเรียนวิทยาศาสตร์มากขึ้นเมื่อเรียนโดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้	4.13	0.767	มาก
11. ฉันมีความพยายามที่จะทำงานส่งครูมากขึ้นเมื่อเรียนใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน	4.13	0.695	มาก
12. ฉันเข้าเรียนวิทยาศาสตร์ตรงเวลาทุกครั้ง เมื่อเรียนโดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน	4.15	0.709	มาก
13. ฉันมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเมื่อฉันเรียนผ่านบทเรียนเว็บช่วยสอน	4.10	0.754	มาก
14. ฉันมีความรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น เมื่อฉันเรียนผ่านบทเรียนเว็บช่วยสอน	4.15	0.670	มาก
15. ฉันสามารถทำการบ้านได้ด้วยตนเอง เมื่อฉันเรียนผ่านบทเรียนเว็บช่วยสอน	4.23	0.667	มาก
16. เมื่อฉันเรียนผ่านบทเรียนเว็บช่วยสอนช่วยให้ฉันทำงานอย่างมีเหตุผล	4.26	0.785	มาก
17. ฉันต้องการให้มีการใช้บทเรียนเว็บช่วยสอน ในการเรียนการสอนรายวิชาอื่นๆ	4.18	0.823	มาก
โดยรวม	4.19	0.751	มาก

หมายเหตุ ข้อ 5 และข้อ 6 เป็นข้อความเชิงลบ คะแนนเฉลี่ยรวมได้ปรับคะแนนเชิงลบก่อนวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยแล้ว

จากตาราง 1.2 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนการสอน วิชา วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง เอกภพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มี 1 รายการที่นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ในระดับมากที่สุด มี 13 รายการที่นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับมากรายการที่นักเรียนมีนักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สูงสุด คือ ฉันทชอบวิชา วิทยาศาสตร์ โดยเรียนผ่านบทเรียนเว็บช่วยสอน อีก 2 อันดับคือ ช่วยให้เข้าใจบทเรียน ได้ง่ายขึ้น ด้วยการเรียนโดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

- 1) คะแนนเฉลี่ยผลคะแนนทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนวิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง เอกภพ สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) นักเรียนที่ได้เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่าย อินเทอร์เน็ตเรื่อง มีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะ การสอนโดยใช้ บทเรียนเว็บช่วยสอนช่วยสอนทำให้นักเรียนมีความสนใจในบทเรียนมากขึ้น มีความตั้งใจในการ เรียนรู้ มีความสนุกสนานในการเรียน ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนเว็บช่วยสอนได้ ตลอดเวลา ซึ่งในแต่ละครั้งจะมีผลตอบกลับทันที อีกทั้งยังมีภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและการ เคลื่อนไหวของหน้าจอนำเสนออย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กับเสียงช่วยเพิ่มความเข้าใจในการเรียน จึง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางเยาว์ เอี่ยมภาติ นิวัฒน์ (2557, น.40) นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ มีความสนุกสนานในการเรียน และมีการสรุปเนื้อหาสาระที่สำคัญ อีกทั้งนักเรียนสามารถย้อนกลับไปเรียนเนื้อหาที่ยังไม่มีความเข้าใจ ทำให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้เก่าและความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน และยังมีภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และการเคลื่อนไหวของหน้าจอนำเสนอ

ดังนั้น การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่าย อินเทอร์เน็ตเรื่อง เอกภพ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการออกแบบการบันทึกผลการเรียนของผู้เรียนนั้น ควรคำนึงถึงการติดตามพฤติกรรมของผู้เรียน เช่น จำนวนการใช้เวลาในแต่ละหน้าจอภาพ เป็นต้น

1.2 ควรมีการส่งเสริมให้มีการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ใน เนื้อหาวิชาต่างๆให้มากขึ้น เพื่อเป็นการสนับสนุนและพัฒนาให้มีการนำเอาบทเรียนเว็บช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเรียนการสอนให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการออกแบบบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตควรคำนึงถึงระดับชั้น ของผู้เรียน และความยากง่ายของเนื้อหา

2.2 แบบอักษร (Font Style) ที่ใช้ควรคำนึงถึงการออกแบบหน้าจอ รูปแบบของการนำเสนอในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน

2.3 การแสดงผลป้อนกลับเมื่อตอบแบบฝึกหัดถูก ภาพที่ใช้ควรเป็นภาพเคลื่อนไหวที่มีความหลากหลายและควรมีเสียงดนตรีประกอบ เพราะจะช่วยสร้างความน่าสนใจทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการทำแบบฝึกหัด

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา ศรีตั้ง. (2556). *การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไกรยส ภัทราวาท. (2561). *สู่ความเสมอภาคทางการศึกษา*. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- จิรณัฐ ทางมีศรี. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 6), (น.5-9).
- นงเยาว์ เอี่ยมภาคินิวัฒน์. (2557). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนอินเทอร์เน็ต เรื่อง ฐานข้อมูลเบื้องต้น*. สถาบันราชภัฏนครสวรรค์:นครสวรรค์.
- นพคุณ แดงบุญ. (2552). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.

- อนุชา สะเล็ม. (2560). *การประยุกต์ใช้ E-learning ในกระบวนการเรียนการสอน*. วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจมีนบุรี กรุงเทพฯ.
- เอกสิทธิ์ อภิลิทธิกุล. (2555). *การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง การผลิตรายการวิทยุการศึกษา สำหรับนิตติตปริญาตรี สาขาเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bailey, G.D., & Blythe. (1998). *Outlining diagramming and storyboarding or how to Create great educational website*. Learning & leading with technology (Ed.8). (p.7–11).

อิทธิพลของสีวรรณะร้อนและวรรณะเย็นสำหรับ
การออกแบบโปสเตอร์บทความวิชาการ
The Influence of Warm and Cold Colours on
Poster Design for Academic Articles

ชลลดา ม่วงธันง¹, วิมลวรรณ วงศ์ศิริ²

Chonlada Muangthanang¹, Wimonwan Wongsiri²

Received: 7 มีนาคม 2563 Revised: 5 เมษายน 2563 Accepted: 10 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้นำเสนอผลการศึกษอิทธิพลของสีวรรณะร้อนและวรรณะเย็นสำหรับการออกแบบโปสเตอร์บทความวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของสีที่มีผลต่อความสามารถในการจดจำสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบทดสอบ โดยใช้แบบทดสอบในลักษณะข้อความและภาพที่มีการจำแนกตามวรรณะสี ได้แก่ สีวรรณะร้อนจำนวน 3 สี คือ สีแดง สีส้ม สีเหลือง สีวรรณะเย็นจำนวน 3 สี คือ สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วง ซึ่งมีสีที่เป็นทั้งสีวรรณะร้อนและสีวรรณะเย็นจำนวน 2 สี คือ สีม่วง และสีเหลือง แบ่งเป็นแบบทดสอบแบบไม่ระบุตำแหน่งและแบบระบุตำแหน่ง ผลการทดสอบจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 135 คน พบว่า สีน้ำเงิน มีผลต่อความสามารถในการจดจำข้อความและภาพ ทั้งในรูปแบบที่ไม่ระบุตำแหน่งและระบุตำแหน่ง และจากการประเมินความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 5 หัวข้อ พบว่า หัวข้อที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ สีตัวอักษรมีความเหมาะสม และภาพประกอบมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

¹ อาจารย์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์; Lecturer, Program in Business Computer, Faculty of Management Science, Phetchabun Rajabhat University, Thailand; e-mail : chonlada.mua@pcru.ac.th

² อาจารย์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์; Lecturer, Program in Business Computer, Faculty of Management Science, Phetchabun Rajabhat University, Thailand.

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ สมมติฐาน การวิจัยที่ว่า ข้อความ ภาพ และตำแหน่งการนำเสนอโดยใช้สีวรรณะเย็นมีอิทธิพลต่อการจดจำ มากกว่าการใช้สีวรรณะร้อน

คำสำคัญ: สี, ออกแบบ, โปสเตอร์, บทความวิชาการ

ABSTRACT

This research presents about the influence of warm and cold colours for academic article poster design. The purpose of this research was to study the influence of colour on the ability to memorise academic article poster and to study satisfaction about the choosing colours to design for academic article poster. Research tool was the test. Using the test Text and images are classified by colour tones. Three warm colours include red, orange, yellow and three cool colours: blue, green, purple. The warm and cool colours are purple and yellow. They have been classified as the test of unspecified positions and specified positions. The results obtained from the 135 samples showed that the blue colour affects the ability to memorise text and images both in the unspecified positions and the specified positions. Based on the satisfaction survey by five topics, we found that the topics with the highest satisfaction level was font colour and the illustrations which are appropriate. The mean score was 4.45. The overall satisfaction level was at a high level with the mean score of 4.41 and the S.D. 0.80. The findings of this research are consistent with the research hypothesis that text, images and positioning using cold colours have an effect on ability to memorise than warm colours.

KEYWORDS: Colour, Design, Poster, Academic Article

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเผยแพร่องค์ความรู้สำหรับนักวิชาการ นักวิจัย สามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การพูด การแสดงการสาธิต การออกแบบ การสร้าง หรือการเขียน เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบในการเผยแพร่ความรู้จะเห็นได้ว่า การเขียนจะเผยแพร่ได้กว้างขวางมากที่สุด อีกทั้งยังคงทนถาวร การเผยแพร่ความรู้โดยการเขียนมักทำในรูปแบบของบทความวิชาการและบทความวิจัย ซึ่ง

การนำเสนอข้อมูลและแนวคิดแก่ผู้อ่านนั้น ผู้อ่านจะคล้อยตามหรือไม่ขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของข้อมูล แนวคิด เหตุผล รวมถึงเทคนิคและวิธีการนำเสนอด้วย (สมบัติ ที่สหทรัพย์, ม.ป.ป.) การนำเสนอผลงานวิชาการ ผลการวิจัยในรูปแบบโปสเตอร์ในการประชุมวิชาการนับได้ว่าเป็นรูปแบบการเผยแพร่ผลงานที่ได้รับความนิยมจากนักวิชาการและนักวิจัยในปัจจุบัน เพราะมีข้อได้เปรียบด้านความรวดเร็วในการสื่อสารและค่าธรรมเนียมการนำเสนอ

โปสเตอร์สำหรับการนำเสนอบทความวิชาการ ผลการวิจัย ในการประชุมวิชาการต่าง ๆ จะมีการระบุเค้าโครงหัวข้อ ขนาดโปสเตอร์ และขนาดตัวอักษร แต่ด้วยข้อจำกัดของรูปแบบการประชุมวิชาการ สาขาวิชาการ รวมถึงหน่วยงานผู้จัดการประชุมวิชาการ จึงทำให้ไม่มีต้นแบบในการออกแบบที่สำเร็จรูป ด้วยเหตุนี้การออกแบบ การตกแต่ง การจัดวางองค์ประกอบ การเลือกใช้สี จึงขึ้นอยู่กับแนวคิด รูปแบบและความชื่นชอบของนักวิชาการ นักวิจัยแต่ละท่านเป็นสิ่งสำคัญ ส่งผลให้บทความวิชาการที่มีประโยชน์ มีความน่าสนใจ แต่ได้รับการออกแบบที่ไม่น่าสนใจ ไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ ได้รับการลดทอนความน่าสนใจของบทความโดยปริยาย ซึ่งสิ่งสำคัญในการออกแบบโปสเตอร์นอกจากขนาด ข้อมูล และการจัดวางแล้ว การเลือกใช้สีในโปสเตอร์ ก็เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่สามารถส่งผลต่อการกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านอีกด้วย

สีเป็นลักษณะทางกายภาพที่พบเห็นได้ในสภาพแวดล้อมทั่วไป เช่น สีเขียวของใบไม้ สีฟ้าของท้องฟ้า (Daniel Malacara, 2002) สีเกิดจากลักษณะการกระทบของแสงที่มีความถี่ของคลื่นในขนาดที่ตามนุษย์สามารถรับสัมผัสได้ สีที่สายตาสัมผัสได้จะส่งความรู้สึกไปยังสมองทำให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ตามหลักจิตวิทยาของสี ซึ่งสามารถสื่อความหมายด้านอารมณ์ ความรู้สึก และการรับรู้ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้สีได้รับความนิยมในการนำไปประยุกต์ใช้ในงานรูปแบบต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจ เพิ่มความโดดเด่น เชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่ความเข้าใจในการนำเสนอ วรรณะของสีเกิดจากความแตกต่างของสีแต่ละกลุ่มในวงจรัสสี แบ่งกลุ่มตามทฤษฎีสีออกเป็น 2 วรรณะ คือ สีวรรณะร้อน สีวรรณะเย็น โดยจะมีความแตกต่างในด้านความอึดตัวของสี ความสว่าง ความเข้มของสี สีวรรณะร้อนประกอบด้วย สีแดง สีส้ม สีเหลือง สีวรรณะเย็นประกอบด้วย สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วง ซึ่งมีสีที่เป็นทั้งสีวรรณะร้อนและสีวรรณะเย็น คือ สีม่วง และสีเหลือง

ปฏิกิริยาตอบสนองต่อสีเกิดขึ้นเพราะมนุษย์เรียนรู้จากชีวิตประจำวันในลักษณะการเชื่อมโยงสีกับอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งผลลัพธ์จากการตอบสนองต่อสีของแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันไปตามปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ เพศ อายุ อาชีพ ประสบการณ์ วัฒนธรรม ฯลฯ สีแต่ละสี

อาจมีประโยชน์ที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ลักษณะเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอ เช่น งานที่ต้องการความสนใจ สมาธิ และการจดจำข้อมูลที่มีลักษณะบ่งชี้ถึงความอันตราย สีแดงอาจเหมาะสมที่สุด เนื่องจากมนุษย์มักเชื่อมโยงสีแดงกับป้ายจราจร รถพยาบาล จึงมีปฏิริยาต่อสีแดงในรูปของกลไกการหลีกเลี่ยงและระมัดระวัง

งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาถึงอิทธิพลของสีวรรณะร้อนและวรรณะเย็นสำหรับการออกแบบโปสเตอร์บทความวิชาการ โดยวิธีการทดสอบด้วยชุดข้อมูลที่มีการใช้งานกลุ่มสีที่แตกต่างกัน รูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายบนพื้นฐานการใช้งานสีที่แตกต่างกัน ตำแหน่งการนำเสนอที่แตกต่างกัน เพื่อการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความทางวิชาการได้อย่างเหมาะสมและมีความน่าสนใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของสีที่มีผลต่อความสามารถในการจดจำสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ

สมมุติฐานของการวิจัย

ข้อความ ภาพ และตำแหน่งการนำเสนอโดยใช้สีวรรณะเย็นมีอิทธิพลต่อการจดจำมากกว่าการใช้สีวรรณะร้อน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

องค์ประกอบในการจัดทำโปสเตอร์บทความทางวิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาและอาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำแนกเป็น นักศึกษา จำนวน 1,084 คน และอาจารย์ จำนวน 47 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาและอาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำแนกเป็น นักศึกษา จำนวน 100 คน และอาจารย์ จำนวน 35 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อความเหมาะสมและตรงจุดมุ่งหมายในการวิจัย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างต้องมีการทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพ โดยการทำแบบทดสอบจำนวน 2 แบบทดสอบ เพื่อนำผลการทดสอบที่ได้มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเลือกใช้สีสำหรับโปสเตอร์บทความทางวิชาการที่เหมาะสมและน่าสนใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานงานวิจัย โดยการสร้างแบบทดสอบและแบบประเมินความพึงพอใจ ซึ่งแบ่งการทำงานออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผนสร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นำแบบทดสอบและแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นและเนื้อหาการวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จำนวน 3 คน โดยแบบทดสอบและแบบประเมินทั้งหมดมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่ง โดยแบบทดสอบแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความจำแนกตามวรรณะสี

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความสามารถในการจดจำภาพจำแนกตามวรรณะสี

2. แบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบระบุตำแหน่ง โดยแบบทดสอบแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความจำแนกตามวรรณะสี

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความสามารถในการจดจำภาพจำแนกตามวรรณะสี

3. แบบประเมินความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความทางวิชาการ โดยใช้เกณฑ์ชี้วัดระดับความพึงพอใจของลิเคอร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ จากมากไปหาน้อย โดยกำหนดระดับการให้คะแนน คือ

มากที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ 5

มาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 4

ปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำแนกเป็น นักศึกษา จำนวน 100 คน และอาจารย์ จำนวน 35 คน

รวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ได้ออกแบบไว้ ซึ่งประกอบด้วย

1. แบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณศิลป์แบบไม่ระบุตำแหน่ง

การทดสอบนี้ มีคะแนนเต็ม 24 คะแนน เมื่อผู้ทดสอบสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องจะได้ข้อละ 1 คะแนน แต่หากผู้ทดสอบตอบคำถามไม่ถูกต้องจะได้ 0 คะแนน

2. แบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณศิลป์แบบไม่ระบุตำแหน่ง

การทดสอบนี้ มีคะแนนเต็ม 24 คะแนน เมื่อผู้ทดสอบสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องจะได้ข้อละ 1 คะแนน แต่หากผู้ทดสอบตอบคำถามไม่ถูกต้องจะได้ 0 คะแนน

3. แบบประเมินความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความทางวิชาการ

แบบประเมินนี้ มีการกำหนดค่าคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert Scale) จากมากไปหาน้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละความถูกต้องและค่าร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยจากคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

2. เปรียบเทียบผลของแบบทดสอบจากค่าร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยของแต่ละแบบทดสอบ

3. หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ แบ่งการทดสอบออกเป็น 2 การทดสอบ โดยการทดสอบที่ 1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของสีที่มีต่อการจดจำแบบไม่ระบุตำแหน่ง และการทดสอบที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของสีที่มีต่อการจดจำแบบระบุตำแหน่ง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการทดสอบ

การทดสอบที่ 1 และ 2 มีการใช้สีในการทดสอบชุดเดียวกัน คือ สีวรรณะร้อน จำนวน 3 สี ได้แก่ สีแดง สีส้ม สีเหลือง และสีวรรณะเย็น จำนวน 3 สี ได้แก่ สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วง โดยแบ่งออกเป็น

ข้อความที่ใช้สีวรรณะร้อน จำนวน 6 ข้อความ และสีวรรณะเย็น จำนวน 6 ข้อความ

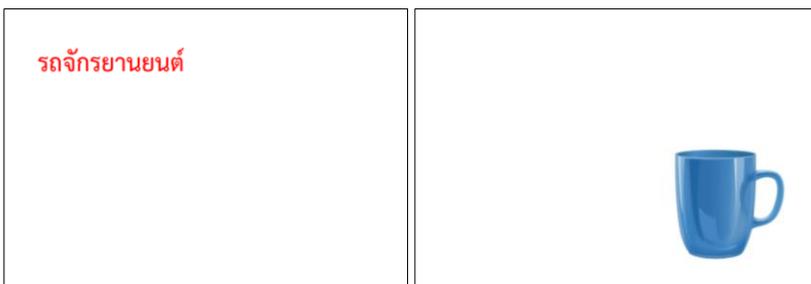
ภาพที่ใช้สีวรรณะร้อน จำนวน 6 ภาพ และสีวรรณะเย็น จำนวน 6 ภาพ

ในการทดสอบที่ 1 กำหนดให้ข้อความและภาพ จัดวางกึ่งกลางกระดาษขนาด A4 ที่มีพื้นหลังสีขาว โดยการทดสอบผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวอย่างการแสดงข้อความและภาพบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ในการทดสอบที่ 1

ในการทดสอบที่ 2 กำหนดให้จัดวางข้อความและภาพ 5 ตำแหน่ง คือ มุมบนด้านซ้าย มุมบนด้านขวา มุมล่างด้านซ้าย และกึ่งกลางของกระดาษขนาด A4 ที่มีพื้นหลังสีขาว และโดยการทดสอบผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการแสดงข้อความและภาพบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ในการทดสอบที่ 2

2. ขั้นตอนการทดสอบ

2.1 ผู้ทดสอบนั่งประจำเครื่องคอมพิวเตอร์ กำหนดระยะห่างระหว่างผู้ทดสอบกับหน้าจอคอมพิวเตอร์ 45-60 เซนติเมตร จุดกึ่งกลางจอคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับสายตาของผู้ทดสอบ

2.2 ปรากฏข้อความและภาพ โดยจำกัดระยะเวลาในการแสดงข้อความและภาพเป็นเวลา 3 วินาที ต่อ 1 ข้อความ / 1 ภาพ

2.3 เมื่อผู้ทดสอบเห็นข้อความและภาพครบถ้วน ผู้ทดสอบต้องทำการตอบคำถามลงในแบบทดสอบ หากผู้ทดสอบสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง จะได้ข้อละ 1 คะแนน แต่หากผู้ทดสอบตอบคำถามไม่ถูกต้องจะได้ 0 คะแนน

3. การวิเคราะห์ผลการทดสอบ

เมื่อผู้ทดสอบทำแบบทดสอบที่ 1 และ 2 จนครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ผลการทดสอบ โดยการตรวจคำตอบแล้วนำคะแนนที่ได้มาคิดค่าเฉลี่ยร้อยละการตอบถูกต้อง เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการออกแบบโปสเตอร์เพื่อประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง อิทธิพลของสีวรรณะร้อนและวรรณะเย็นสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ ได้แบ่งการทดสอบออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่ง และส่วนที่ 2 แบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพแสดงผลจำแนกตามวรรณะสีแบบระบุตำแหน่ง และการประเมินความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความทางวิชาการ ซึ่งได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบ

เก็บรวบรวมผลการทดสอบจากแบบทดสอบที่ได้ออกแบบไว้ โดยใช้ข้อความและภาพทั้งหมด 6 สี โดยจำแนกเป็นสีโทนร้อนจำนวน 3 สี คือ สีแดง สีส้ม สีเหลือง และสีโทนเย็น จำนวน 3 สี คือ สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วง โดยกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 135 คน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบ ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนแบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณคดีแบบไม่ระบุตำแหน่ง

แบบทดสอบ	สี่แดง	สี่ส้ม	สี่เหลือง	สี่ม่วง	สี่น้ำเงิน	สี่เขียว	จำนวน	สี่ที่ถูกต้อง	ร้อยละความถูกต้อง
ข้อความที่ 1	26	56	17	18	18	0	135	สี่แดง	19.30
ข้อความที่ 2	10	5	6	20	45	49	135	สี่เขียว	36.30
ข้อความที่ 3	11	12	18	5	15	74	135	สี่เขียว	54.80
ข้อความที่ 4	6	5	28	75	15	6	135	สี่ม่วง	55.60
ข้อความที่ 5	118	0	6	5	6	0	135	สี่น้ำเงิน	87.40
ข้อความที่ 6	21	23	12	11	50	18	135	สี่น้ำเงิน	37.00
ข้อความที่ 7	9	13	50	29	23	11	135	สี่เหลือง	37.00
ข้อความที่ 8	21	14	7	51	29	13	135	สี่ม่วง	37.80
ข้อความที่ 9	26	56	17	18	18	0	135	สี่ส้ม	41.50
ข้อความที่ 10	11	0	91	21	12	0	135	สี่เหลือง	67.40
ข้อความที่ 11	17	6	24	0	67	21	135	สี่แดง	49.60
ข้อความที่ 12	29	16	18	33	29	10	135	สี่ส้ม	11.90
ภาพที่ 1	6	5	63	0	0	61	135	สี่เขียว	45.20
ภาพที่ 2	24	76	10	2	0	23	135	สี่ส้ม	56.3
ภาพที่ 3	108	14	5	1	1	6	135	สี่แดง	80.00
ภาพที่ 4	4	5	6	2	116	2	135	สี่น้ำเงิน	85.90
ภาพที่ 5	0	0	6	113	16	0	135	สี่ม่วง	83.70
ภาพที่ 6	35	79	6	10	0	5	135	สี่ส้ม	58.50
ภาพที่ 7	0	5	95	0	0	35	135	สี่เหลือง	70.40
ภาพที่ 8	99	16	3	11	0	6	135	สี่แดง	73.30
ภาพที่ 9	0	5	10	108	12	0	135	สี่ม่วง	80.00
ภาพที่ 10	6	0	0	0	129	0	135	สี่น้ำเงิน	95.60

ตารางที่ 1 คะแนนแบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณศิลป์แบบไม่ระบุตำแหน่ง (ต่อ)

แบบทดสอบ	สีแดง	สีส้ม	สีเหลือง	สีม่วง	สีน้ำเงิน	สีเขียว	จำนวน	สิ่งที่ถูกต้อง	ร้อยละความถูกต้อง
ภาพที่ 11	0	11	114	5	0	5	135	สีเหลือง	84.40
ภาพที่ 12	0	0	27	6	6	96	135	สีเขียว	71.10

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนแบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณศิลป์แบบไม่ระบุตำแหน่ง พบว่า ข้อความที่มีผลคะแนนการตอบถูกต้องมากที่สุด คือ ข้อความที่ใช้สีน้ำเงิน มีค่าคะแนนความถูกต้องเท่ากับ 118 คะแนน มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 87.40 และภาพที่มีผลคะแนนการตอบถูกต้องมากที่สุด คือ ภาพที่ใช้สีน้ำเงิน มีค่าคะแนนความถูกต้องเท่ากับ 129 คะแนน มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 95.60

ตารางที่ 2 คะแนนแบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณศิลป์แบบระบุตำแหน่ง

แบบทดสอบ	สีแดง	สีส้ม	สีเหลือง	สีม่วง	สีน้ำเงิน	สีเขียว	จำนวน	สิ่งที่ถูกต้อง	ร้อยละความถูกต้อง
ข้อความที่ 1	0	6	0	0	129	0	135	สีน้ำเงิน	95.60
ข้อความที่ 2	0	1	4	2	10	118	135	สีเขียว	87.40
ข้อความที่ 3	6	8	18	5	15	83	135	สีเขียว	61.50
ข้อความที่ 4	6	5	29	76	13	6	135	สีม่วง	56.30
ข้อความที่ 5	17	6	25	0	66	21	135	สีน้ำเงิน	48.90
ข้อความที่ 6	91	11	1	4	15	13	135	สีแดง	67.40
ข้อความที่ 7	0	0	117	0	0	18	135	สีเหลือง	86.70
ข้อความที่ 8	18	10	6	61	27	13	135	สีม่วง	45.20
ข้อความที่ 9	54	57	16	2	18	0	135	สีส้ม	42.20

ตารางที่ 2 คะแนนแบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณคดีแบบระบุตำแหน่ง (ต่อ)

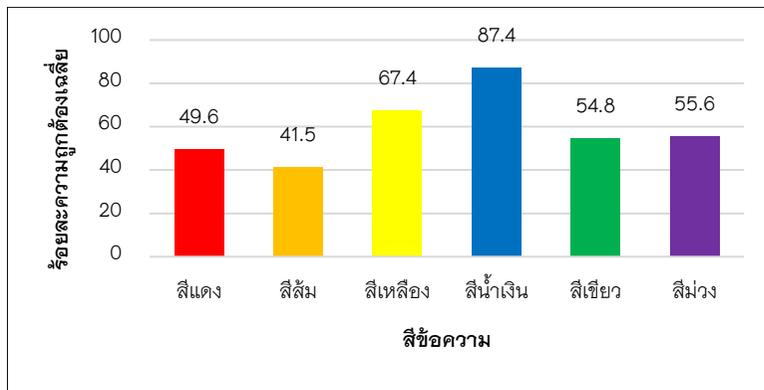
แบบทดสอบ	สีแดง	สีส้ม	สีเหลือง	สีม่วง	สีน้ำเงิน	สีเขียว	จำนวน	สิ่งที่ถูกต้อง	ร้อยละความถูกต้อง
ข้อความที่ 10	7	2	92	21	12	1	135	สีเหลือง	68.10
ข้อความที่ 11	86	33	7	3	6	0	135	สีแดง	63.70
ข้อความที่ 12	24	62	12	18	15	4	135	สีส้ม	45.90
ภาพที่ 1	6	4	61	0	0	64	135	สีเขียว	47.40
ภาพที่ 2	6	113	11	0	0	5	135	สีส้ม	83.70
ภาพที่ 3	98	32	0	0	0	5	135	สีแดง	72.60
ภาพที่ 4	0	0	5	0	130	0	135	สีน้ำเงิน	96.30
ภาพที่ 5	0	0	0	129	6	0	135	สีม่วง	95.60
ภาพที่ 6	35	80	6	9	0	5	135	สีส้ม	59.30
ภาพที่ 7	0	6	124	0	0	5	135	สีเหลือง	91.90
ภาพที่ 8	124	5	0	0	0	6	135	สีแดง	91.90
ภาพที่ 9	0	5	9	109	12	0	135	สีม่วง	80.70
ภาพที่ 10	6	0	0	0	129	0	135	สีน้ำเงิน	95.60
ภาพที่ 11	0	11	115	4	0	5	135	สีเหลือง	85.20
ภาพที่ 12	0	0	26	7	6	96	135	สีเขียว	71.10

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนแบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณคดีแบบระบุตำแหน่ง พบว่า ข้อความที่มีผลคะแนนการตอบถูกต้องมากที่สุด คือ ข้อความที่ใช้สีน้ำเงิน มีค่าคะแนนความถูกต้องเท่ากับ 129 คะแนน มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 95.60 และภาพที่มีผลคะแนนการตอบถูกต้องมากที่สุด คือ ภาพที่ใช้สีน้ำเงิน มีค่าคะแนนความถูกต้องเท่ากับ 130 คะแนน มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 96.30

ผลการวิจัยจากความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณคดีแบบไม่ระบุตำแหน่ง

1. ความสามารถในการจดจำข้อความตามวรรณคดีแบบไม่ระบุตำแหน่ง

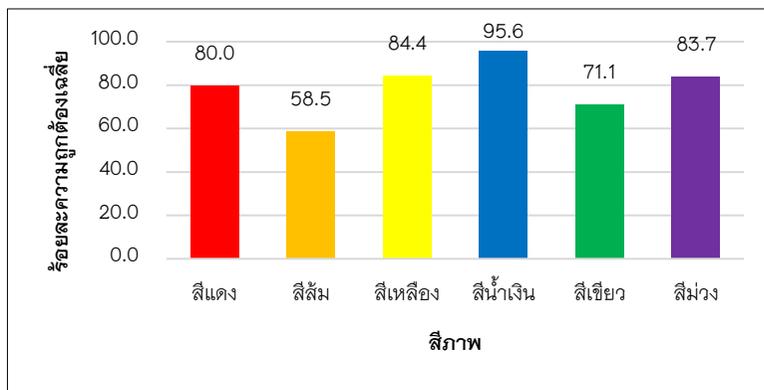
จากการทดสอบ พบว่า ข้อความที่มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อความที่ใช้สีน้ำเงิน มีค่าร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 87.40 รองลงมาคือ สีเหลือง สีม่วง สีเขียว สีแดง และสีส้ม ตามลำดับ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยของข้อความจำแนกตามวรรณคดีแบบไม่ระบุตำแหน่ง

2. ความสามารถในการจดจำภาพตามวรรณคดีแบบไม่ระบุตำแหน่ง

จากการทดสอบ พบว่า ภาพที่มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ ภาพโทนสีน้ำเงิน มีค่าร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 95.60 รองลงมาคือ สีเหลือง สีม่วง สีแดง สีเขียว และสีส้ม ตามลำดับ ดังภาพที่ 4

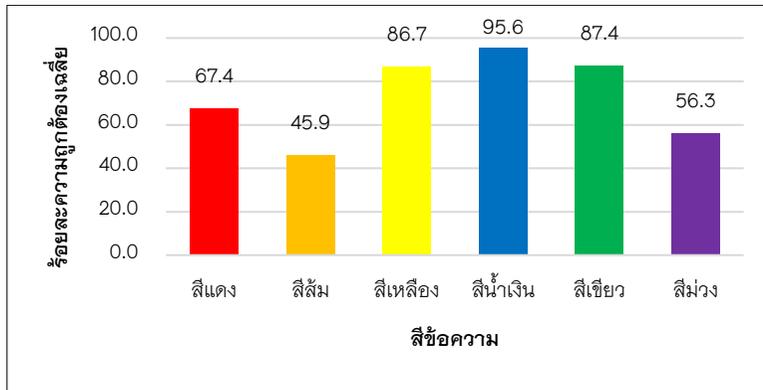

ภาพที่ 4 ผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยของภาพจำแนกตามวรรณคดีแบบไม่ระบุตำแหน่ง

ผลการวิจัยจากความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณคดีแบบระบุตำแหน่ง

3. ความสามารถในการจดจำข้อความตามวรรณคดีแบบระบุตำแหน่ง

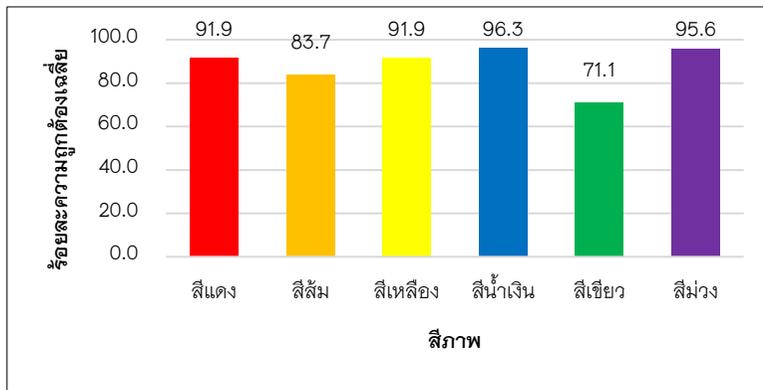
จากการทดสอบ พบว่า ข้อความแบบระบุตำแหน่งที่มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อความสีน้ำเงิน มีค่าร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 95.60 รองลงมาคือ สีเขียว สีเหลือง สีแดง สีม่วง และสีส้ม ตามลำดับ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยของข้อความจำแนกตามวรรณคดีแบบระบุตำแหน่ง

4. ความสามารถในการจดจำภาพตามวรรณคดีแบบระบุตำแหน่ง

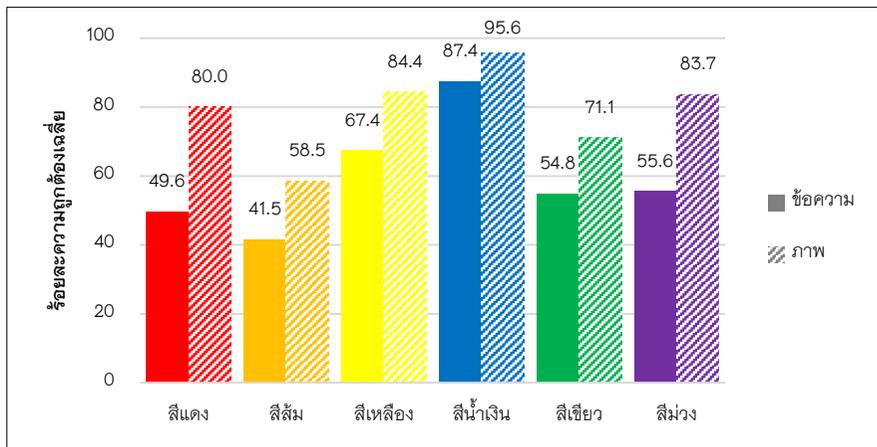
จากการทดสอบ พบว่า ภาพแบบระบุตำแหน่งที่มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ ภาพโทนสีน้ำเงิน มีค่าร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 96.30 รองลงมาคือ สีม่วง สีเหลือง สีแดง สีส้มและสีเขียว ตามลำดับ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยของภาพจำแนกตามวรรณคดีแบบระบุตำแหน่ง

ผลการวิจัยจากการเปรียบเทียบผลระหว่างข้อความและภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่ง

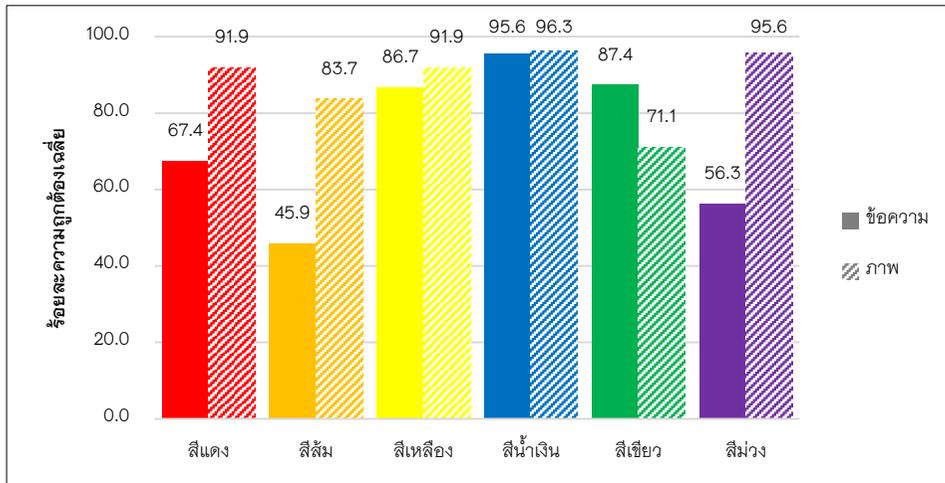
จากการทดสอบ พบว่า การเปรียบเทียบผลระหว่างข้อความและภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่ง ข้อความที่ใช้สีน้ำเงินมีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ 87.40 ภาพที่ใช้สีน้ำเงินมีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ 95.60 ซึ่งมีความแตกต่างกันร้อยละ 8.20 ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ผลความแตกต่างร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยของข้อความและภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่ง

ผลการวิจัยจากการเปรียบเทียบผลระหว่างข้อความและภาพตำแหน่งจำแนกตามวรรณะสีแบบระบุตำแหน่ง

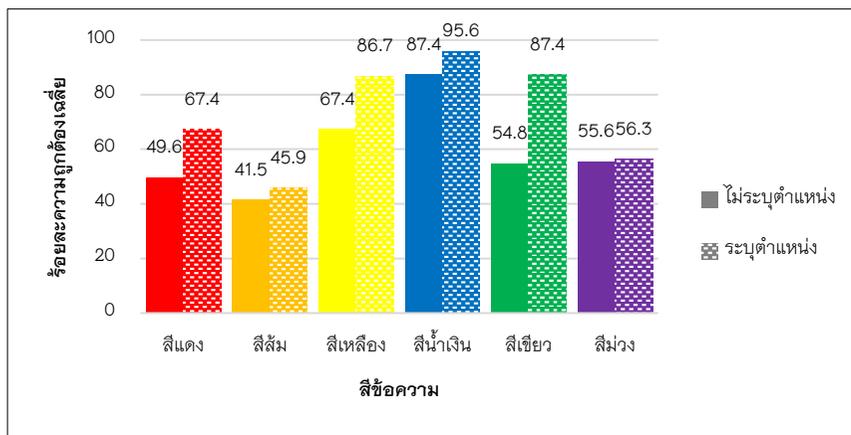
จากการทดสอบ พบว่า การเปรียบเทียบผลระหว่างข้อความและภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบระบุตำแหน่ง ข้อความที่ใช้สีน้ำเงินมีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ 95.60 ภาพที่ใช้สีน้ำเงินมีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ 96.30 ซึ่งมีความแตกต่างกันร้อยละ 0.70 ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ผลความแตกต่างร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยของข้อความและภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบระบุตำแหน่ง

ผลการวิจัยจากการเปรียบเทียบผลระหว่างข้อความจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่งและระบุตำแหน่ง

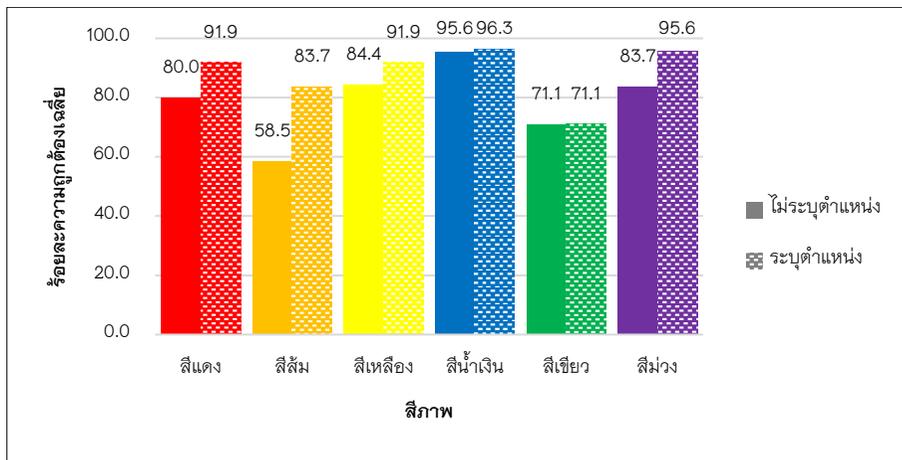
จากการทดสอบ พบว่า การเปรียบเทียบผลระหว่างข้อความจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่งและระบุตำแหน่ง ข้อความแบบไม่ระบุตำแหน่งที่ใช้สีน้ำเงินมีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ 87.40 ข้อความแบบระบุตำแหน่งที่ใช้สีน้ำเงินมีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ 95.60 ซึ่งมีความแตกต่างกันร้อยละ 8.20 ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ผลความแตกต่างร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยของข้อความจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่งและแบบระบุตำแหน่ง

ผลการวิจัยจากการเปรียบเทียบผลระหว่างภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่ง และระบุตำแหน่ง

จากการทดสอบ พบว่า การเปรียบเทียบผลระหว่างภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่ง และระบุตำแหน่ง ภาพแบบไม่ระบุตำแหน่งที่ใช้สีน้ำเงินมีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ 95.60 ภาพแบบระบุตำแหน่งที่ใช้สีน้ำเงินมีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยมากที่สุด คือ 96.30 ซึ่งมีความแตกต่างกันร้อยละ 0.70 ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 ผลความแตกต่างร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยของภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่งและแบบระบุตำแหน่ง

ความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ

ผลการประเมินความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ พบว่า ความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีผลการประเมินเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ สีตัวอักษรมีความเหมาะสม และภาพประกอบมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 รองลงมาคือ สีทำให้ง่ายต่อการจดจำ สีพื้นมีความเหมาะสม และสีมีความน่าสนใจ ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลความ
สีมีความน่าสนใจ	4.35	0.88	มาก
สีพื้นมีความเหมาะสม	4.40	0.68	มาก
สีตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.45	0.76	มาก
ภาพประกอบมีความเหมาะสม	4.45	0.83	มาก
สีทำให้ง่ายต่อการจดจำ	4.40	0.82	มาก
รวม	4.41	0.80	มาก

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้นำเสนอผลการศึกษาอิทธิพลของสีวรรณะร้อนและวรรณะเย็นสำหรับการออกแบบโปสเตอร์บทความวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของสีที่มีผลต่อความสามารถในการจดจำสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ จากการทดสอบจำนวน 2 แบบทดสอบ คือ 1) แบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่ง 2) แบบทดสอบความสามารถในการจดจำข้อความและภาพแสดงผลจำแนกตามวรรณะสีแบบระบุตำแหน่ง จำแนกเป็นสีโทนร้อนจำนวน 3 สี คือ สีแดง สีส้ม สีเหลือง และสีโทนเย็นจำนวน 3 สี คือ สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วง ข้อมูลที่ใช้ในการเปรียบเทียบคือ ร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยของแต่ละสี จากผู้ทดสอบจำนวน 135 คน สรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณะสีแบบไม่ระบุตำแหน่ง

จากการทดสอบ พบว่า ข้อความที่มีผลคะแนนความถูกต้องมากที่สุด คือ ข้อความสีน้ำเงิน มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 87.40 ภาพที่มีผลคะแนนความถูกต้องมากที่สุด คือ ภาพสีน้ำเงิน มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 95.60 ซึ่งให้ผลการทดสอบที่ตรงกัน คือ สีน้ำเงินมีผลต่อความสามารถในการจดจำข้อความและภาพแบบไม่ระบุตำแหน่ง

2. ความสามารถในการจดจำข้อความและภาพจำแนกตามวรรณคดีแบบระบุตำแหน่ง จากการทดสอบ พบว่า ข้อความที่มีผลคะแนนความถูกต้องมากที่สุด คือ ข้อความ สี่น้ำเงิน มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 95.60 ภาพที่มีผลคะแนนความถูกต้องมากที่สุด คือ ภาพสี่น้ำเงิน มีผลร้อยละความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับ 96.30 ซึ่งให้ผลการทดสอบที่ตรงกัน คือ สี่น้ำเงินมีผลต่อความสามารถในการจดจำข้อความและภาพแบบระบุตำแหน่ง

จากผลการทดสอบทั้ง 2 แบบทดสอบ พบว่า สี่น้ำเงิน มีผลต่อความสามารถในการจดจำข้อความและภาพ ทั้งในรูปแบบที่ไม่ระบุตำแหน่งและระบุตำแหน่ง ซึ่งเป็นสิ่วรรณะเย็น สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ข้อความ ภาพ และตำแหน่งการนำเสนอโดยใช้สิ่วรรณะเย็น มีอิทธิพลต่อการจดจำมากกว่าการใช้สิ่วรรณะร้อน ดังนั้นในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความทางวิชาการควรออกแบบในลักษณะสิ่วรรณะเย็น ซึ่งประกอบด้วย สี่น้ำเงิน สีเขียว และสีม่วง

3. ความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ

จากผลการประเมินความพึงพอใจในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความวิชาการ พบว่า หัวข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ สีตัวอักษรมีความเหมาะสม และภาพประกอบมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 รองลงมาคือ สีทำให้ง่ายต่อการจดจำ สีพื้นมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และสีมีความน่าสนใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ตามลำดับระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80

การอภิปรายผล

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่วรรณะร้อนและสิ่วรรณะเย็นสำหรับการออกแบบโปสเตอร์บทความวิชาการ เพื่อนำผลจากการศึกษามาเป็นข้อมูลในการเลือกใช้สีในการออกแบบสำหรับโปสเตอร์บทความทางวิชาการให้มีความเหมาะสมและน่าสนใจ ผลการวิจัยพบว่า สีที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการจดจำ ทั้งในรูปแบบข้อความและภาพ คือ สี่น้ำเงิน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ นัจภักดิ์ มีอุสาห์ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสีสันต่อความเข้าใจเนื้อหาของภาพอินโฟกราฟิก ผลการศึกษาพบว่า การออกแบบภาพอินโฟกราฟิกที่มีสี่น้ำเงินและสีส้ม มีแนวโน้มในการช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น สอดคล้องกับอิริวารณ กลินสุคนธ์ และคณะ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์อุทยานราชภักดีของหน่วยงาน กองทัพบก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้โทนสีฟ้ามากที่สุด และสอดคล้องกับธนาวุฒิ ตรงประวิณและวรภัทร์ อิงคโรจน์ฤทธิ์ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสีใน

สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความเครียดของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า สีสันห้องนอนโทนเย็นจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกเครียดน้อยกว่าสีโทนร้อน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ควรประยุกต์ใช้ผลการวิจัยในเรื่องของสีกับโปสเตอร์บทความทางวิชาการให้เหมาะสมกับเนื้อหาและรูปแบบของบทความในการนำเสนอ
 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของตำแหน่งในการจัดวางภาพและหัวข้อต่าง ๆ ให้เหมาะสมในงานโปสเตอร์ที่ต้องการสื่อสารในรูปแบบวิชาการ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยคำแนะนำต่าง ๆ ซึ่งขอกล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ประกอบด้วย ท่านอธิการบดี และคณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ท่านคณบดี คณะวิทยาการจัดการ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และพนักงานของมหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำปรึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้มา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- คณะศึกษาศาสตร์. (2559). *การเขียนบทความวิชาการ*. [online]. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. แหล่งที่เข้าถึง : <http://ednet.kku.ac.th/~edstd/upfile/q.pdf>. [6 ธันวาคม 2560]
- ชนาวุฒิ ตรงประวีณ และ วรภัทร์ อิงคโรจน์ฤทธิ์. (2561). อิทธิพลของสีในสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความเครียดของผู้สูงอายุ. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ สารศาสตร์*. ฉบับที่ 2/2561, หน้า 251-262.

- ธีรภรณ์ กลิ่นสุคนธ์ และ ศุภรดา กิจพจน์. (2559). การสร้างสรรค์สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์อุทยานราชภักดิ์ของหน่วยงานกองทัพบก. *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2559*, หน้า 1196–1204. กรุงเทพฯ.
- นัจภัก มีอุสาคี. (2556). *อิทธิพลของชุดข้อมูลและสีสันท่อความเข้าใจเนื้อหาของภาพอินโฟกราฟิก*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ราล์ฟ ไมเยอร์. (2540). *พจนานุกรมศัพท์และเทคนิคทางศิลปะ*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2539). *การออกแบบ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สกนธ์ ภูงามดี. (2545). *จิตวิทยากับการออกแบบ*. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- สมบัติ ทีฆทรัพย์. (ม.ป.ป). *การเขียนบทความวิชาการและบทความวิจัย*. [online]. แหล่งที่เข้าถึง : http://research.eau.ac.th/pdf/km/km_7/km2.PDF [6 กุมภาพันธ์ 2561]
- สมภพ จงจิตต์โพธา. (2556). *ทฤษฎีสี*. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- สิทธิ์ ธีรสรณ์. (2554). *เทคนิคการเขียนบทความวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรนัชชา ลาภพลธนะอนันต์. (2554). *ผลของอักขระสีต่อความจำของผู้ใหญ่วัยต้น*. ปริญญาานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางภาพ ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางภาพถ่ายและเทคโนโลยีทางการพิมพ์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรสา ปานขาว และคณะ. (2559). *การออกแบบและผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์*. [online]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. แหล่งที่เข้าถึง : <http://www.stou.ac.th/offices/Oce/kmoce1/บันทึกความรู้การออกแบบและผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์.pdf> [6 กุมภาพันธ์ 2561]
- อารี สุทธิพันธุ์. (2528). *ศิลปะกับมนุษย์*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- Daniel M. (2002). *Color Vision and Colorimetry: Theory and Applications*. USA. Society of Photo Optical.
- Friedenberg, J., and Silverman, G. (2006). *Cognitive Science : An Introduction to the Study of Mind*. U.S.A. : Sage Publications.
- Huchendorf L. (2007). The Effects of Colours on Memory. *UW–L Journal of Undergraduate Research*.

The Enhancement of English Speaking Ability of The Visually Impaired Students Using Blended Learning

Jeraissa Olivares¹

Received: 10 March 2020 **Revised:** 20 April 2020 **Accepted:** 21 April 2020

ABSTRACT

The purposes of the study were: 1) to investigate and compare the English speaking ability of the visually impaired students before and after learning English speaking using blended learning and to examine the students' attitude towards teaching English speaking using blended learning. The sample is comprised of twelve visually impaired students of Khon Kaen School for the Blind in Lower Secondary School who attended English classes on Saturdays, selected using purposive sampling. The research design was a one group pretest-posttest design. The research instruments consisted of 12 lesson plans for both online lessons using CourseVille Learning Management System and face-to-face instruction, an English speaking ability test and an attitude questionnaire. The experiment was conducted for 12 weeks, 2 hours for each week with a total of 24 hours for all lessons. The data were collected from the pretest and posttest instruments and the attitude questionnaire. The statistics used for analyzing the data were mean, percentage, standard deviation, one sample t-test and t-test for dependent samples. The findings of this research were as follows: 1) The students' pretest and posttest mean scores on English speaking ability were 165.16 or 66.06 percent and 205.58 or 82.23 percent respectively. The students' English speaking ability posttest mean score was not less than 70 percent and higher than that of the pretest. 2) The students' attitude towards teaching English speaking through blended learning was at a good level.

¹ Master Student of Arts Program, Program in Teaching English for Speakers of Other Languages, Udon Thani Rajabhat University, Thailand; e-mail : jolivares.cfbt@gmail.com

KEYWORDS: blended learning, English for the visually impaired, teaching English speaking

Background and Rationale

Proficiency in the English language is in demand in different corners of the world. The United Nations recognizes the English language as the “world language” and the lingua franca of our world today. Aside from the United Nations, the Association of Southeast Asian Nations (2008: 29) also declares the English language as the working language of its regional block as stipulated in Article 34 of the ASEAN Charter. According to Baker Mckenzie (2019: 1), a law firm, stated that Thailand is one of the countries in Southeast Asia that interests investors from Asia–Pacific Region. It is therefore imperative for Thailand as an investment destination to improve the English language skills of its citizens.

Moreover, besides the need to improve the English language skills there is the need for technology in our daily life. Singh (1991: 61) remarks that technology will continue to define the societies of 21st century. In response to this demand, the Thai government launched the new economic model called Thailand 4.0 to free the country from impediments of development and promote inclusion in the society (Thailand Department of International Economic Affairs, 2017: 19). The Thailand Department of International Economic Affairs further explained that technology development along with innovation and connecting Thailand to the global community are agendas included in Thailand 4.0. Therefore, IT skills should not only be exclusively taught in IT courses but it should also be incorporated in teaching other disciplines. One way to do this is delivering the lessons through blended learning.

There have been efforts made by the Thai government to promote the English language and integrating technology in teaching and learning process. The Office of National Education Commission (1999:12) through the National Education Act of 1999, authorized the Basic Education Commission to design the core curriculum for basic education, in which English language is made a priority. Apart from the English language, technology is also given emphasis by the National Education Act of 1999. Section 23 of the said Act (Office of the National Education Commission, 1999: 11) stipulates that guidelines on learning process include promoting the usage of technology and lifelong learning.

However, there are issues in Thai classrooms that impede students from improving their English communication skills including their speaking ability. Noytim (2006: 231) states that in Thailand, most classrooms are still teacher-centered instead of student-centered. Kongkerd (2013: 10) admits that the current teaching approaches to teaching English in Thailand don't support learners to be competent users of the English language. Radic-Bojanic, Topalov & Sinwongsuwat (2015: 10) observe that in the case of low speaking proficiency, results have identified factors including the insufficient amount of opportunities for Thais to speak the English language outside the classroom.

As Thailand moves towards improving the English language proficiency of its citizens, the Thai visually impaired students should not be left behind in this national endeavor. As stated by the European Union (2015: 9), learning the English language will enable persons with visual impairment to access information from other parts of the world that are useful for their learning and can increase their awareness about the services they need. The European Union further explained that the knowledge of the English language will also enable them to communicate with other people in the world.

Khon Kaen School for the Blind, as one of the schools founded and supervised by the Christian Foundation for the Blind in Thailand (CFBT) under the Royal Patronage of H.M. the King follows a policy of promoting the learning of the English language and technology among visually impaired students.

However, the survey conducted by the CFBT Special Affairs Department (Survey on the Students' English Language Skills; 2018: 3) revealed that only 19% of the students in lower and upper secondary school who study in the mainstream schools can communicate well. According to the same survey (Survey on the Students' English Language Skills 2018: 2), the majority of the visually impaired students in lower and upper secondary school are interested in learning English online. This suggests that there is a potential motivation among these students to learn English online.

The significance of English speaking ability and the implication of technology in learning inspired the researcher to attempt enhancing the English speaking ability of visually impaired students by providing sufficient background knowledge through online learning and by providing

more time to practice speaking through interactive activities in the classroom. The combination of online learning and face-to-face instruction; or learning with a teacher in the classroom, is called Blended Learning (BL).

Dudenev & Hockly (2007: 137) define blended learning as a combination of online and face-to-face delivery of instruction. Learning Management System is one of the tools used for online learning. Ellis (2009: 1) defines Learning Management System or LMS as a software application that automatically manages, track and record teaching activities. Ellis (2009: 5) further explained that the LMS allows assessment and course authoring. In this study, online learning is accomplished through the use of an LMS called CourseVille. CourseVille is an LMS developed by the Learning Innovation Center of Chulalongkorn University to serve as a channel to deliver learning resources and teaching instruction via internet browsers like Google Chrome and Safari, and is accessible on computer and smart phones (CourseVille Manual, 2015). Courseville is also made accessible for visually impaired people (CourseVille System User Guide for Visually Impaired Learners, 2020). The visually impaired students in this study were allowed to use either the computer or their mobile phones for the online learning. Face-to-face instruction facilitated by the teacher in the classroom followed after each session of the online learning.

There has already been research studies conducted in Thailand about the impacts of blended learning on teaching and learning the English language (Tananuraksakul, 2016:48–55; Banditvilai 2016: 220–229; Sucaromana 2013: 141–147). However, even though many studies have reported the significance of blended learning in English language teaching and learning, there has been a scarcity of research studies focusing on the role of blended learning in improving the English language proficiency of visually impaired students. The purpose of this study is therefore to ascertain the effectiveness of blended learning in enhancing the English speaking ability of the visually impaired students.

Research Objectives

The objectives of this study were as follows:

1. To study and compare the visually impaired students' speaking ability before and after teaching English speaking ability using Blended Learning
2. To explore students' attitude towards the teaching of English speaking using Blended Learning.

Research Hypotheses

The hypotheses of the study were as follows:

1. The students' speaking ability is more than 70% set criterion after being taught English speaking using blended learning.
2. Students' posttest scores are higher than the pretest scores after being taught English speaking using blended learning.
3. The Blended Learning Program can motivate students to learn and improve their English speaking ability.

Scope of the Study

Population and sample

The population used in this research is composed of Mathayomsuksa students of Khon Kaen School for the Blind who are studying English in the first semester of the academic year 2019 for supplementary education. There are 2 classes with a total population of 25 students. These visually impaired students are enrolled in inclusive schools around Khon Kaen and stay at Khon Kaen School for the Blind for boarding and supplementary education.

The sample population of this study is composed of twelve visually impaired students of Khon Kaen School for the Blind in lower secondary school who attend English classes on Saturdays.

Variables

The variables of this study include the following:

- 2.1 Independent Variable

The independent variable of this study is teaching English speaking ability using Blended Learning.

2.2 Dependent Variables

The dependent variables in this study are the following:

2.2.1 Visually impaired students' English speaking ability

2.2.2 Visually impaired students' attitude towards teaching English speaking ability using Blended Learning

Teaching Contents

The content of this study included 12 lessons that were delivered in English classes both online and face-to-face. These lessons focused on improving the speaking ability of the visually impaired students. The lessons were selected from the book Access 1, Access 2 and Access 3 that are used to teach English to Mathayom 1–3 students in the mainstream schools. The following are the lessons: 1. Basic Introductions; 2. My Class Schedule; 3. My Favorite Food; 4. My House, 5. My Family; 6. Household Chores; 7. Holidays and Festivals; 8. My Abilities and Present Activities; 9. Actions in the Past; 10. Health is wealth; 11. Jobs and Personal Qualities; 12. Plans for the Holidays

Duration

This study was conducted in the first semester of the academic year 2019. Each lesson was conducted once a week for 2 hours and ran for 12 weeks. The total number of hours in delivering the lessons was 24 hours.

The Process of Teaching English Speaking Ability Using Blended Learning Employed in this Study

In this study the researcher has carefully examined concepts, theories and research studies relating to the development of English speaking ability using blended learning. The researcher developed teaching and learning activities in developing the English speaking ability by combining two classroom environments namely, the online-learning and face-to-face instruction.

The researcher employed the blended learning model by Dudeney and Hockly (2007: 137) combined with the PPP Model adapted from Harmer (1991: 60–62).

The model of blended learning of Dudeney & Hockly (2007: 137) employed in this research is a combination of online delivery of instruction and face-to-face instruction in the classroom. Dudeney & Hockly (2007: 140–141) suggest that the designer of the blended learning course should consider answering the demands related to delivery mode, task design and materials, learners, teachers/instructors, assessment and evaluation. Concerning the ratio of teachers and students, Dudeney & Hockly proposed that there should be 6–10 participants for each teacher in order to suit the workload and allow one-to-one instruction. These theories of Dudeney & Hockly are reflected in the researcher's design of implementing blended learning fused with the PPP Model of Harmer (1991: 60–62).

The process of teaching English speaking using blended learning which includes the three steps of teaching, namely Presentation, Practice and Production, is presented as follows:

1. Online learning

The online learning refers to implementing the presentation stage of the PPP Model proposed by Harmer (1991: 60–62). The online activities involved in this stage is done through CourseVille, a Learning Management System that enables the students to study online by accessing learning materials in audio, video and text file. The details of the online learning in this study are presented as follows:

1.1 Presentation

1.1.1. Lead in

The teacher leads the students into the lesson by asking them to watch a video related to the lesson.

1.1.2 Elicitation

The teacher asks the students about the content of the video in the form of question posted online that students have to answer after watching the YouTube video about the topic.

1.1.3 Explanation

1) The students study the vocabulary, expressions and structures related to the lesson through the following activities on CourseVille: reading the MS Word file

containing the lessons on vocabulary and structure and doing the listen and repeat activity through the audio file on YouTube.

2) The students watch the video of the conversation related to the lesson with a copy of the video script.

3) The teacher asks the students to repeat the conversation.

4) The teacher asks the students to practice in pairs before the face-to-face instruction.

2. Face-to-face Instruction

In this study, face-to-face instruction means teaching and learning by following the practice and production stage of the PPP Model devised by Harmer (1991: 60–62) with both teacher and students physically present in the classroom. The details of the face-to-face instruction in this study are presented as follows:

2.1 Practice

2.1.1 The teacher assigns the students to work in pairs to accomplish the communicative activity (Information Gap Activity)

2.1.2 The teacher provides Worksheet 1 (Student A and Student B) to the students and practice with their partner

2.1.3 The teacher asks the students to ask and answer questions from the Worksheet 1.

2.1.4 The teacher asks the students to practice speaking English according to the completed Worksheet 1.

2.1.5 The teacher distributes Worksheet 2 to the students and demonstrates the Information Gap activity by acting as Person A and asks one student to be Person B.

2.2 Production

The teacher assigns the students to create a new dialogue out of the situations provided in Worksheet 2.

2.2.1 The teacher assigns the pair of students to present their dialogue.

2.2.2 The teacher assesses the students' performance based on their pronunciation, grammar, vocabulary knowledge, fluency, and comprehension.

2.2.3 The teacher and the students conclude the lesson by reviewing the vocabulary and structures used in the activity.

2.2.4 The teacher provides corrective feedback regarding the students' performance.

The teaching steps for teaching English speaking ability using blended learning is presented in the figure on the next page.

In summary, the process of teaching speaking using blended learning consists of 3 steps: Presentation, Practice and Production. These steps are divided into 2 learning environments: Online and Face-to-Face. Presentation is done online; and Practice and Production are done through Face-to-Face instruction in the classroom.

Research Method

Population and Sample

1. Population

The population of this study was composed of 25 visually impaired students in secondary school who study English at Khon Kaen School for the Blind on weekends.

2. Sample

The sample population of this study was obtained through purposive sampling. Twelve visually impaired students of Khon Kaen School for the Blind in lower secondary school who attend English classes on Saturdays were selected to be the sample population of this study.

Research Instruments

This study employed three types of research instruments. The description of the research instruments on how they were constructed is presented here.

1. Lesson plans

For teaching English speaking ability using blended learning, 12 lesson plans were devised for 12 weeks of teaching. Each lesson is good for two-hour online and face-to-face instruction in the classroom.

2. Online Lessons

The online lessons were composed of 12 lessons. These lessons were available on CourseVille. The content of each lesson includes vocabulary, grammar and listening and speaking exercises. The students had to access the online course through mobile phones or computer before the face-to-face instruction.

3. English Speaking Ability Test

The speaking ability test was constructed based on the target language functions for each lesson. The 1–5 scale from Harris (1969: 81–82) was adapted and modified in order to suit the background of the visually impaired students with 5 being the highest and 1 as the lowest. The criteria for the assessment included: pronunciation, grammar, vocabulary, fluency, and comprehension. The congruency between the test items and the objectives was measured and it yielded an IOC (Item Objective Congruence) of 1.00.

4. Students' Attitude Questionnaire

The students' attitude questionnaire was used to measure the students' reaction towards using blended learning in teaching English speaking ability. The responses to the questionnaire were analyzed in terms of mean scores and standard deviation on a five-point Likert scale. The Item Objective Congruence (IOC) was found to be 1.00.

Data Collection

This study was conducted in the first term of the academic year 2019 for 24 hours. The research involved 12 lesson plans with 12 different topics. A pilot study was done in order to evaluate the feasibility of the implementation of the research instruments. The process of data collection during the experiment can be described as follows:

1. Data from the test

- 1.1 The pretest was conducted.
- 1.2 The 12 lessons were taught 2 periods a week. Each period is equivalent to 60 minutes or 1 hour.
- 1.3 The posttest was conducted.
- 1.4 The data was collected and analyzed using the SPSS program

2. Data from the questionnaire

2.1 Students completed the students' attitude questionnaire

2.2 The data from the questionnaire was interpreted

Data Analysis

1. The scores from both pretest and posttest were carefully analyzed using the Social Sciences Research (SPSS) program. These are basic statistics that were employed to analyze the research data using SPSS program: Percentage, Mean, Standard Deviation, One Sample t-test and Sample t-test.

2. The Index of Item Object Congruence based on Rovinelli & Hambleton (1977:49–60) was used to evaluate the quality of the instruments used in this study.

3. The scores of the pretest and posttest were compared and analyzed using t-test for dependent samples and One Sample t-test through Social Sciences Research (SPSS) program.

4. The data gathered from the attitude questionnaire was analyzed.

Conclusions of the Study

Table 1 Comparison of students' English speaking ability score after studying English speaking using blended learning and a set criterion of 70 percent.

Test	n	\bar{x}	S.D.	Criteria	t
Posttest	12	205.58	17.05	70%	11.07

**p ≤ .01

The results on Table 1 revealed that the students' posttest mean score on English speaking ability was 205.58 which is equivalent to 82.23 percent, significantly different at .01. The posttest score was significantly higher than the set criteria of 70 percent.

2. The results of the comparison of the students' pretest and posttest mean scores on English speaking ability through blended learning.

Table 2 Comparison of the students' score before and after learning English speaking using blended learning

Test	n	\bar{x}	S.D.	t
Pretest	12	165.16	7.84	11.07**
Posttest	12	205.58	17.05	

**p ≤ .01

As shown in Table 2, the pretest mean score on English speaking ability was 165.16 and the posttest mean score was 205.58. When compared, it revealed that the posttest mean score was significantly higher than that of the pretest at the .01 level.

Results of the students' attitude towards learning English speaking through blended learning

After delivering the instructions using the 12 lesson plans of teaching English speaking using blended learning, the researcher investigated the students' attitude towards the teaching method through the use of an attitude questionnaire composed of 25 items. It was administered to 12 students who participated in the experiment and the results are presented below.

Table 3 Results of students' attitude towards learning English speaking using blended learning

Attitude Questionnaire	n	\bar{x}	S.D.	Interpretation
Students' attitude towards teaching English speaking using blended learning	12	3.79	0.44	Good

Based on the data in Table 3, the mean score value of 12 students' attitude score was 3.79 after teaching English speaking using blended learning. This is an indication that that teaching English speaking through blended learning was at a good level.

Discussion

The objectives of this research were: firstly, to study and compare the visually impaired students' speaking ability using blended learning by measuring the mean score of the pretest and posttest before and after conducting the treatment; secondly, to explore students' attitude towards teaching English speaking through blended learning. The discussion of the findings are as follows:

1. The study and comparison of students' English speaking ability before and after learning English speaking through blended learning revealed that the pretest mean score was 165.16 or 66.06 percent, and the posttest mean score was 205.58 or 82.23 percent. The results revealed that the posttest mean score was higher than the set criteria of 70 percent, which conforms to the first hypothesis. It demonstrates that teaching English speaking using blended learning is highly effective in enhancing the English speaking ability of the students. In addition, the posttest mean score was also higher than that of the pretest, which was in line with the second hypothesis. According to the findings, the students' pretest mean score was low because they don't have a good background in English and they are not motivated to learn English. It is also essential to know that these students have not taken English supplementary classes on weekends for two years due to the lack of an English teacher to teach them. Furthermore, these students lacked the confidence to speak English, knew insufficient vocabulary, could not pronounce words correctly, used incorrect grammar and lacked of comprehension of the English language.

Nevertheless, the use of blended learning in teaching English speaking to the visually impaired students was able to enhance their English speaking ability due to the following reasons:

First, blended learning was able to provide ample time for students to prepare for more practice in the classroom. The online learning helped establish a background about the topic before the oral production in face-to-face instruction. Through online learning before the face-to-face instruction, the students were able to gain the knowledge needed in order for them to produce the language during the face-to-face instruction. This knowledge includes the vocabulary, pronunciation, grammar, strategies for fluency and comprehension of the language

associated with the topic. Item 24 with a mean score of 4.33 on table 14 highlights that a significant number of students believe that blended learning helps them remember the vocabulary. This is further supported by the mean score of item 25 of the above mentioned table 4.50 which suggests that the students perceived blended learning as an approach that helps them prepare for speaking tasks. This conclusion appeared to be supported by Egbert & Hanson-Smith (1999: 3–6) in his claim that learners have enough time to learn through blended learning. This is also in line with Bath & Bourke's (2010: 1) argument that blended learning broadens the spaces and opportunities available for learning.

Second, blended learning was able to provide opportunities for the students to be exposed to authentic materials online and to practice conversation during face-to-face instruction that they could associate with real life experience. This is supported by the result of item 3 on table 14 showing a mean score of 4.42. It suggests that students perceived the activities as similar with communication that they encounter in real life. These findings are consistent with the characteristics of blended learning identified by Egbert & Hanson-Smith (1999: 3–6) emphasizing students' exposure to authentic tasks.

Lastly, blended learning was able to engage students in a systematic kind of learning by employing the blended learning model devised by Dudeney and Hockly (2007: 137) and incorporating the PPP Model of Harmer (1991: 60–62) to come up with an integrated mode. This integrated model was able to cover all the five criteria of Harris.

2. The study of the students' attitude towards learning English speaking through blended learning suggests that the students' attitude was at good level. Most students agreed that the use of blended learning in learning English speaking was very good based on table 14 where item 1 has a mean score of 4.00. Results revealed that the students enjoyed studying English through blended learning. The findings also indicated that students perceived that blended learning makes them an independent learner. This is supported by the results of item 22 with a mean score of 4.33. The majority of the students believe that blended learning activities made them more creative in coming up with their own dialogues based on the results of item 5 on table 14 which gives a mean score 4. These results agree with Egbert & Hanson-Smith (1999: 3–6) in their claim that blended learning fosters learner autonomy.

In conclusion the researcher found that blended learning enhanced the English speaking ability of the students as indicated by the successful posttest based results which showed an increase in students' achievement. Blended learning did not only increase the achievement of the students but it also improved the students' behavior towards learning English speaking.

Recommendations

The findings from this study indicated that teaching English speaking using blended learning enhanced students' speaking ability and their attitude toward learning speaking ability using blended learning.

1. The recommendations from this study are as follows:

1.1 The background of the students should be carefully examined and should be considered in designing the blended learning program

1.2 The technical skills that are required by the blended learning program should be assessed to ensure that students will focus more on the language activities

1.3 The readiness of the students and the environment should be assessed in designing the blended learning program to ensure success in the implementation

2. Recommendations for Future Research

The findings of the study revealed a need for further research involving the following:

2.1 Designing and developing the modules of the Learning Management System that could be utilized better to provide a digital learning environment for assisting other visually impaired students. There is also a need for further research on ways to organize and manage online resources that can be integrated in the existing English curriculum for effective autonomous learning and collaborative interaction. This will maximize the English learning experience of visually impaired students in the blended environment.

2.2 Providing learning strategy training and constant technical support that could help the visually impaired students be better accustomed to this new learning model. The application of blended learning to the current language learning and teaching has been the mainstream of language education in the present age. Researchers should take advantage of this good opportunity to make more in-depth research in this field.

2.3 Investigating into how the visually impaired students and people with other types of disability can benefit from the available mainstream digital platforms in terms of improving their knowledge and skills.

References

- Association of Southeast Asian Nations. (2008). *The ASEAN charter*. Jakarta: The ASEAN Secretariat.
- Baker Mckenzie. (2019). *Doing Business in Thailand 2019*. Retrieved December 2019 from <https://www.bakermckenzie.com/en/insight/publications/guides/doing-business-thailand>.
- Banditvilai. C. (2016). Enhancing Students' Language Skills through Blended Learning. *The Electronic Journal of e-Learning*, 14 (3), 220–229.
- CourseVille Support Team. (2015). *CourseVille Manual*. Retrieved December 2019, from <https://www.mycourseville.com/manual.html>.
- CourseVille Support Team. (2020). *CourseVille System User Guide for Visually Impaired Learners*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Egbert & E. Hanson-Smith (1999), *CALL environments: Research, practice and critical issues*. Alexandria, VA: TESOL.
- Ellis, R. (2009). *A Field Guide to Learning Management System*. Alexandria, VA: American Society for Training & Development.
- Ellis, R. (1994). *The study of second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- European Union. (2015). *Teaching Foreign Languages to Students who are Blind*. Retrieved April 20, 2019, from https://robbraile.org/sites/efault/files/resourcefiles/teaching_foreign_language_-_blind.pdf.
- Dudeny, G & Hockly, N (2007). *How to Teach English with Technology*. Harlow: Pearson Education.
- Kongkerd, W. (2013). Teaching English in the Era of English Used as a Lingua Franca in Thailand. *Bangkok University Executive Journal*, 33(4), 3–12.

- Harmer, J. (1991). *The Practice of English Language Teaching*. Harlow: Longman.
- Harris, David P. (1969). *Testing English As a Second Language*. New York: McGraw–Hill.
- Noytim, U. (2006). *The impact of the internet on English language teaching: A case study at a Rajabhat University*. Unpublished thesis, Faculty of Education. Sydney: University of Technology.
- Office of the National Education Commission. (1999). *National Education Act of B.E. 2542 (1999)*. Bangkok: Office of the National Education Commission.
- Radic–Bojanic, B., Topalov, J. & Sinwongsuwat, K. (2015). Thai and Serbian student perspective regarding teaching approaches in the university EFL classroom. *Journal of Multilingual & Multicultural Development*. Routledge: London.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion–referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49–60.
- Special Affairs Department of The Christian Foundation for the Blind in Thailand. (2018). *Survey on the English Communication Skills of the Visually Impaired Students*. Khon Kaen: The Christian Foundation for the Blind in Thailand.
- Special Affairs Department of The Christian Foundation for the Blind in Thailand. (2018). *Survey on Students' Perception of Learning English Online*. Khon Kaen: The Christian Foundation for the Blind in Thailand.
- Sucaromana, U. (2013). *The Effects of Blended Learning on the Intrinsic Motivation of Thai EFL Students*. Canadian Center of Science and Education. URL: <http://dx.doi.org/10.5539/elt.v6n5p141>.
- Tananuraksakul, N. (2016). *Blended E–Learning as a Requirement for Teaching EFL in a Thai Academic Context*. IATEFL Poland Computer Special Interest Group & University of Nicosia.

การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน
เหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
The Learning Organisation Promotion of School Administrators in
Lao Taohai Group under The Office of Udon Thani
Primary Educational Service Area 1

ฐิติพร ธรรมเจริญ¹
Thitiporn Thammajaroen¹

Received: 7 มีนาคม 2563 Revised: 26 มีนาคม 2563 Accepted: 15 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 93 คน มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยศึกษา 5 ด้าน คือ การคิดอย่างเป็นระบบ การเป็นบุคคลรอบรู้ การมีแบบแผนความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้

การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Master Student of Education Program, Program in Educational Administration, Ratchathani University, Thailand;
e-mail : anpan_poom@outlook.co.th

ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ด้านการมีแบบแผนความคิด และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: องค์การแห่งการเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา, กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the learning organisation promotion of school administrators in Lao Taohai Group under the office of Udon thani Primary Educational Service Area 1. The samples were 93 administrators and teachers obtained by the simple random sampling. Five components were taken into consideration. These include: 1) systematic thinking; 2) personal mastery; 3) mental models; 4) shared vision; and 5) team Learning. The 5 rating-scale questionnaire consisting of 40 items and the reliability of the questionnaire was 0.89. The statistical method employed for data analysis was descriptive statistics. The results of this study revealed that the learning organization promotion of school administrators was at a high level both in overall and in each individual aspect, ranking in the order of mean from highest to lowest as shared vision, team learning, personal mastery, mental models and systematic thinking.

KEYWORDS: Learning Organization, School Administrators, Lao Taohai School Group

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายจากกระแสสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ไม่ว่าจะด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสาร เทคโนโลยีอื่น ๆ และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง โดยโลกาภิวัตน์ได้เชื่อมโลกเข้าหากันอย่างแน่นแฟ้น ทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ความเชื่อมโยงดังกล่าวเป็นเหตุให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสัดส่วนใดส่วนหนึ่งของโลก สามารถส่งผลกระทบต่อไปยังส่วนอื่นได้อย่างรวดเร็ว โดยประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สิ่งที่ประเทศต้องการคือ ทรัพยากร “คนที่มีความรู้” สิ่งที่จะก่อให้เกิดการเปรียบเทียบในการแข่งขันคือ คือ การที่บุคคลใน

ชาติ มีความรู้ ความสามารถ และสามารถนำความรู้ความสามารถนั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ ความรู้เป็นปัจจัยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Factor) และกำหนดความอยู่รอดของปัจเจกบุคคล องค์กร และประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2544, หน้า 25)

ประเทศไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาทั้งส่วนราชการ และทรัพยากรมนุษย์ โดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวดที่ 3 เรื่อง การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มาตรา 11 บัญญัติไว้ว่าส่วนราชการมีหน้าที่ที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมกับสถานการณ์รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ และมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตามพระราชกฤษฎีกานี้ ส่วนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ท่ามกลางปัญหาท้าทายหลากหลายที่เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะยาว ก็เป็นที่ตระหนักร่วมกันในทุกภาคส่วนว่าการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วให้มี ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญา ถ่างทอดความรู้ และทักษะ รวมทั้งค่านิยม ให้คนมีความสามารถ ทั้งในการคิด การตัดสินใจ และการกระทำเพื่อเป็นกำลังสำคัญของสังคม และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 การจัดการการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริม ให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษา ดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนา ที่จะทำให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างถูกต้อง และได้รับสิ่งดี ๆ การศึกษาไม่ใช่เพียงการใช้ชีวิตระยะหนึ่งในสถานศึกษาเท่านั้นแต่เป็นเสมือน ปัจจัยในการดำรงชีวิตที่ทุกคนต้องแสวงหา และเพิ่มพูนอยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว หน้าที่การงาน ตลอดจนความก้าวหน้า และความมั่นคงของประเทศ ในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของชาติ คุณภาพทรัพยากรมนุษย์ เป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะได้รับ การศึกษาจากสถานศึกษาในขณะที่โลกพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาในระบบ สถานศึกษาจำเป็นต้องตอบสนองพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคม ปัจจุบัน และอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยสามารถดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต และทัน ต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการประกอบอาชีพพึ่งตนเองได้ ดำรงชีวิตได้อย่างมี คุณธรรมและศักดิ์ศรี พัฒนาตนเอง มีบทบาทร่วมในการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม (ณัฐสิริ โปธิ์คง. 2547, หน้า 56) โดยเฉพาะการจัดการความรู้

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการทำงานโดยการนำความรู้ที่ฝังลึกในตัวคนหรือจาก ประสบการณ์ในการทำงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันนำมาสร้างและใช้เรียนรู้เพื่อให้ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือที่ทำให้การบริหารองค์กรเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ (วิจารณ์ พานิช. 2548, หน้า 14) สถานศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ จัดการศึกษาในระบบให้กับประชาชน เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่นำเอานโยบายด้านการศึกษาไปสู่ การปฏิบัติ ดำเนินการจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษาจะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายและ หลักการที่ตั้งไว้หรือไม่ ย่อมขึ้นกับการดำเนินงานของสถานศึกษา และในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกัน ทั่วโลกว่า กลยุทธ์ในการบริการที่ดีที่สุด คือ การมุ่งเน้นคุณภาพ การบริหารจัดการคุณภาพมี เป้าหมายเพื่อสร้างประสิทธิภาพการทำงานสูงสุดให้แก่ องค์กร จุดเริ่มต้นในการนำระบบการ บริหารจัดการคุณภาพทั้งระบบมาใช้ ต้องเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลง ต้องสร้างให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองตลอดเวลา และพัฒนาศักยภาพองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจต่าง ๆ บรรลุเป้าหมาย โดยมีรูปแบบการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ร่วมกัน และมีความคิดความเข้าใจเชิง ระบบที่ประสานกัน มุ่งมั่น พัฒนาตนเอง เพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการ เรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. 2544, หน้า 25-32) โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความสำคัญในการดำเนินการ

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะเป็นผู้นำสถานศึกษาที่มีความสำคัญ และจำเป็นในการสนับสนุนในการจัดการความรู้รวมถึงการพัฒนา และให้ครูผู้สอนตระหนักถึงการสร้างความรู้ใหม่ ผู้บริหารที่แสดงออกถึงการให้ความสำคัญที่มองสภาพสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่เกี่ยวกับโครงสร้าง และขอบข่ายงานได้อย่างชัดเจน มีความรู้ความเข้าใจระบบงานและกระบวนการบริหารงาน เข้าใจปรัชญาแห่งการเรียนรู้และสามารถนำมากำหนดนโยบายพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม พยายามพัฒนาตนเอง ตลอดจนพยายามส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง จะเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูเกิดความกระตือรือร้นในการจัดการความรู้และสามารถนำความรู้ใหม่ ๆ มาสร้างสรรค์ปฏิบัติงานจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสถานศึกษา (Senge. 1990, p. 3-4)

โรงเรียนในกลุ่มเหล่าเตาไห พยายามเพิ่มคุณภาพการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา แต่ตามปกติโรงเรียนโดยทั่วไปไม่สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพการบริหารตามที่ต้องการได้ ต้องมีองค์ประกอบที่จะทำให้โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบดังกล่าวคือ กิจกรรมที่จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ของบุคลากร เพื่อให้สามารถแข่งขันกับโรงเรียนอื่น ๆ และแข่งขันกับตนเองให้บรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด คือ ต้องทำงานให้มีประสิทธิภาพ ต้องเรียนรู้ได้เร็วกว่าโรงเรียนอื่น ๆ ด้วยการสร้างพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของโรงเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ต้องพยายามหากิจกรรมในการพัฒนาบุคลากร หากบุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้แล้ว โรงเรียนก็จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารและครูโดยทั่วไปที่จะนำแนวทางในการกำหนดทิศทาง นโยบาย วางแผน พัฒนาบุคลากร และองค์กรภายในสถานศึกษาและสามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในระดับองค์กรและระดับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
2. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง นโยบาย วางแผน พัฒนาบุคลากร และองค์กรภายในสถานศึกษา

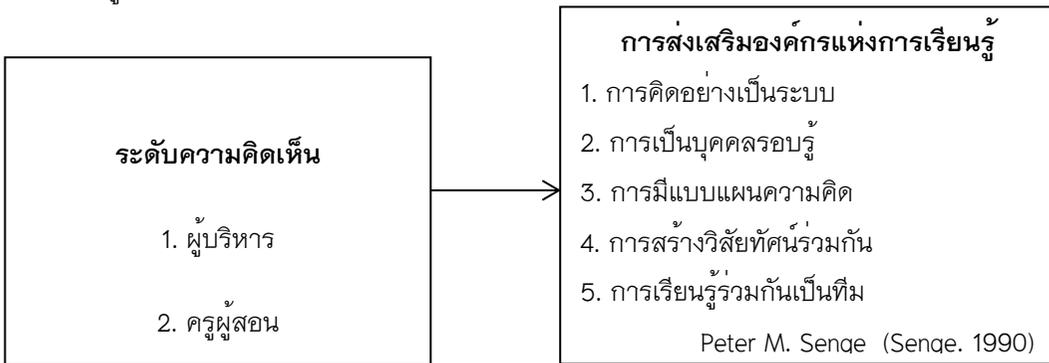
ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 117 คน โดยแยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ครูผู้สอนทั้งหมด 13 โรงเรียน จำนวน 104 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

ตัวแปรที่ศึกษา

การส่งเสริมองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย การคิดอย่างเป็นระบบ การเป็นบุคคลรอบรู้ การมีแบบแผนความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 117 คน โดยแยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ครูผู้สอนทั้งหมด 13 โรงเรียน จำนวน 104 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน และครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 80 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 93 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี่แลงเมอร์แกน

(Krejcie and Morgan. 1970, p 608 อ้างถึงใน นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2554, หน้า 130) โดยการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิกเคอร์ต (Likert) สอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตาม องค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ การคิดอย่างเป็นระบบ การเป็นบุคคลรอบรู้ การมีแบบแผนความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 13 โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เมื่อได้แบบสอบถาม กลับคืนมา นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาดำเนินการ ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามไป 93 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 ฉบับ ของแบบสอบถามที่แจกไป ส่งให้ครูผู้สอนจำนวน 80 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจากครูผู้สอนจำนวน 77 ฉบับ ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด ตรวจสอบความสมบูรณ์ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 96.77

2. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถาม ตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

3. นำคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. นำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ เพื่อแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	คะแนน
4.50 – 5.00	ความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
3.50 – 4.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
2.50 – 3.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
1.50 – 2.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
1.00 – 1.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุนภาพเครื่องมือ

1.1 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์

อัลฟา (α – coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 90 คน เป็นเพศชาย จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 เป็นเพศหญิง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 ในจำนวนนี้เป็นผู้มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 37.78 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 14.44 และเป็นครูผู้สอน จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 85.56

2. การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ

ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.20$, S.D.=0.61) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.20$, S.D.=0.65) ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=0.60) ด้านการมีแบบแผนความคิด ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=0.63) และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.14$, S.D.=0.58)

3. ผลการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปผลการวิจัย ดังนี้

3.1 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก คือ ส่งเสริมให้บุคลากรปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงภาพรวมขององค์กร ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=0.42) กระตุ้นให้บุคลากรได้ตระหนักถึงความสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ($\bar{X} = 4.28$, S.D.=0.54) และกระตุ้นให้มีการวิเคราะห์หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.25$, S.D.=0.59) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาแนวทางการทำงาน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ($\bar{X} = 3.97$, S.D.=0.65)

3.2 ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก คือ ส่งเสริมให้บุคลากรปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=0.60) ส่งเสริมให้บุคลากรเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=0.61) และส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง ($\bar{X} = 4.27$, S.D.=0.56) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ในหน่วยงานอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.05$, S.D.=0.63)

3.3 ด้านการมีแบบแผนความคิด อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรกคือ ส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.64) ส่งเสริมให้บุคลากรนำข้อผิดพลาดและความสำเร็จในอดีตมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.34$, S.D.=0.59) และส่งเสริมให้บุคลากรวิเคราะห์สภาพความเป็นจริงและนำมาปรับใช้ในการทำงาน ($\bar{X} = 4.17$, S.D.=0.68) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ส่งเสริมให้บุคลากรได้นำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานมาวิเคราะห์แล้วหาทางเลือกที่ดีกว่าเดิม ($\bar{X} = 4.03$, S.D.=0.61)

3.4 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก คือ เสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันในการวางแผนพัฒนาหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.27$, S.D.=0.69) เสริมสร้างความรักความห่วงใย และความผูกพันให้เกิดระหว่างบุคลากรของหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.24$,

S.D.=0.75) และสนับสนุนให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กระตุ้นบุคลากรให้มีความต้องการที่จะเห็นความสำเร็จของหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.13$, S.D.=0.69)

3.5 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก คือ ส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนางาน ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=0.62) ส่งเสริมให้มีการพบปะ พูดคุย และแลกเปลี่ยนความรู้ ความก้าวหน้าในหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.28$, S.D.=0.72) และส่งเสริมการทำงานด้วยระบบทีมงาน ($\bar{X} = 4.25$, S.D.=0.61) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.13$, S.D.=0.64)

สรุปผลการวิจัย

การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไหสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน

การอภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่เอื้อ หรือส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในองค์กรเกิดการพัฒนาตนเอง เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และนำความรู้ที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน และเกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ทั้งการให้ความรู้ การฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การระดมความคิด การทำเป็นแบบอย่าง การเสริมแรง การจัดสภาพแวดล้อม การสร้างบรรยากาศ การจัดหาเทคโนโลยี และการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้รับรู้ถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกระแสสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ทั้งจากมิติด้านเศรษฐกิจ การค้า การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ทำให้ผู้บริหารต้องพัฒนาบุคลากรขององค์กรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ

ทำงานของแต่ละบุคคล กลุ่ม และขององค์กร เพื่อให้การทำงานงานขององค์กรประสบความสำเร็จ สามารถก้าวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ รวมทั้งการมีกฎหมายที่บัญญัติให้ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการเพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ย่อมเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องดำเนินการให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นในสถานศึกษาที่สังกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนนันท์ โกตินานนท์ (2551, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยราชพฤกษ์สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ในวิทยาลัยราชพฤกษ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและทุกด้านอยู่ในระดับมาก

1. ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้บุคลากรปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงภาพรวมขององค์กร ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=0.42) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาแนวทางการทำงานเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำงานในแต่ละงานนั้นย่อมมีข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่อง บุคลากรภายในองค์กรควรคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในภาพรวมขององค์กรตามมา ดังนั้นควรที่จะปรับปรุงและพัฒนางานให้เหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธิ ไสยคล้าย (2556 หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำและองค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีระดับภาวะผู้นำและระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก และพบว่า ภาวะผู้นำของเทศบาลนครหาดใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครหาดใหญ่ในระดับสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำและความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยงานภายใต้เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า หน่วยงานภายใต้เทศบาลนครหาดใหญ่ มีภาวะผู้นำและองค์กรแห่งการเรียนรู้แตกต่างกัน โดยสำนักงานคลังมีระดับภาวะผู้นำและความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สูงกว่าหน่วยงานอื่น ๆ

2. ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้บุคลากรปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=0.60) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานระดับชาติให้ความสำคัญต่อครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดไว้ในหมวด 7 มาตรา 52 ให้กระทรวงฯ ส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกของประเทศไทยที่ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ หัวใจ

สำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการศึกษาโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และเน้นความสำคัญของความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม การจัดการศึกษายุคใหม่ จึงต้องปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หากครูมีคุณภาพและศักยภาพสูง จะทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ กระบวนการเรียนรู้บังเกิดผล ดังนั้นจึงต้องพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด ชุมนุมพร (2549 หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้แห่งตน ด้านแบบแผนความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และด้านความคิดเชิงระบบ อยู่ในระดับมาก 2) การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้แห่งตน ด้านแบบแผนความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และด้านความคิดเชิงระบบ จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ แตกต่างกัน และ 3) การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ทางบวก ระดับสูงมาก

3. ด้านการมีแบบแผนความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.64) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากถ้าบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้ร่วมคิดตัดสินใจจะส่งผลให้บุคลากรในองค์กรเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมมากขึ้น ทำให้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาลิกา นิธิประเสริฐกุล (2547 หน้า 81) ได้ทำการวิจัยด้านภาวะผู้นำและองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน และประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก รวมทั้งเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และตัวแปรด้านภาวะผู้นำและองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา และ ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และ องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของโรงเรียนในระดับสูง และ 3) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงจัดการแบบการจัดการโดยการยกเว้น และองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้าน แบบแผนความคิดอ่าน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมและด้านความคิดเชิงระบบ สามารถพยากรณ์และ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน

4. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันในการวางแผนพัฒนาหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.27, S.D.=0.69$) ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากกลุ่มบุคคลเข้ามารวมกันโดยมีเป้าหมายร่วมกันและทุกคนในกลุ่มมีบทบาทช่วย ดำเนินงานของกลุ่ม มีการติดต่อสื่อสารและประสานงานกันเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ และเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม การบริหารประสิทธิภาพที่งานต้องพัฒนาคน ในองค์กรหรือหน่วยงานการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและจิตสำนึกในการเพิ่มผลผลิต สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วเท่าไรยิ่งได้เปรียบและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้มาก ยิ่งขึ้น การทำงานเป็นทีม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร เนื่องจากทำให้วัตถุประสงค์รวมของ องค์กรประสบความสำเร็จสูงสุด โดยสมาชิกในทีมมีความพอใจในงานที่ทำและมีความพึงพอใจ เพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฏีคำผา ชำนาญ (2552 หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนเกาะโพธิ์ถั่วงามวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผู้ให้ข้อมูลศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการศึกษาสถานศึกษาโรงเรียนเกาะโพธิ์ถั่วงามวิทยา จำนวน 46 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาสภาพความเป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้และใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเกาะโพธิ์ ถั่วงามวิทยา โดยรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับ “มาก” ทุกองค์ประกอบ เรียงอันดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การจูงใจ ภาวะผู้นำทางวิชาการ และเทคโนโลยี และระบบงาน ส่วนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” 3 อันดับสุดท้าย คือ การปฏิบัติด้านการ จัดการ การปฏิบัติของครูและทีมงาน และการปฏิบัติด้านการบริหาร

5. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนางาน

($\bar{X} = 4.31$, S.D.=0.62) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การที่องค์กรจะกระทำภารกิจหลักให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพนั้น หน่วยงานจำเป็นจะต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับงาน ดังนั้นการส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนางาน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงาน เพราะบุคลากรเป็นผู้จัดทำ และใช้ทรัพยากรบริหารอื่น ๆ ทรัพยากรมนุษย์จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามตามวัตถุประสงค์ขององค์กร พร้อมทั้งดำเนินการ และพัฒนาให้บุคลากรขององค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนางาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกาญจน์ จิระสาร (2553 หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรตด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรตด ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนและบุคลากรได้พัฒนาแนวทางในการทำงาน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
 - 1.2 ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ในหน่วยงานอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการปฏิบัติงาน
 - 1.3 ด้านการมีแบบแผนความคิด ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรได้นำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานมาวิเคราะห์แล้วหาแนวทางเลือกที่ดีกว่าเดิม
 - 1.4 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีความต้องการที่จะเห็นความสำเร็จของหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จทันเวลาและมีประสิทธิภาพ
 - 1.5 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ผู้บริหารควรสนับสนุนให้เกิดการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ และจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางในการส่งเสริมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรตด เขต 1

2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาในการดำเนินการและส่งเสริมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กลุ่มโรงเรียนเหล่าเตาไห่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฏี คำพา ชำนาญ. (2552). *การพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษา โรงเรียนเกาะโพธิ์ถั่วงามวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). *ภารกิจของนักบริหารการศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลง*. วารสารการศึกษา, 2(127(51)),28.
- ณัฐรี โพธิ์คง. (2547). *ระบบและกลไกที่มีประสิทธิภาพในการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเอกชนอำเภอเมืองเชียงใหม่*. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2554). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ปาสิกา นิธิประเสริฐกุล. (2547). *ปัจจัยด้านภาวะผู้นำและองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พนานันท์ โกตินานนท์. (2551). *รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์องค์กรแห่งการเรียนรู้*. เอกสารอัดสำเนา.
- วิจารณ์ พาณิช. (2548). *การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- สนธิ ไสยคล้าย. (2556). *ภาวะผู้นำและองค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. วารสารวิทยบริการ, 24(2),43-60.
- สมคิด ชุมชุมพร. (2549). *การศึกษาการส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1*. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์กลางลาดพร้าว.

สิริกาญจน์ จิระสาคร. (2553). การศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตาม
ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรดา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

Senge, Peter M. (1990). *The Fifth Discipline : The Art and Practice of the Learning
Organization*. New York : Doubleday / Currency.

ผลของกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้รูปแบบซั๊กค้ำต่อความสามารถ
ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่องสิทธิมนุษยชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
The Effects of Instructional Activities by Using Jurisprudential Inquiry
Model on Moral Reasoning Ability and Human Rights Learning
Achievement of Mathayomsuksa 4 Students

ฉวีวรรณ เกษทองมา¹, ชชาติชาย ม่วงปฐม², รุ่งทิภา จันทน์วัฒนวงษ์³
Chawiwon Ketthongma¹, Chatchai Muangpatom², Rungthiwa Chanwattanawong³

Received: 8 มีนาคม 2563 Revised: 10 เมษายน 2563 Accepted: 13 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบซั๊กค้ำและการเรียนแบบปกติ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สิทธิมนุษยชน ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบซั๊กค้ำและการเรียนแบบปกติ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิทธิมนุษยชน ของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบซั๊กค้ำและการเรียนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเอกชนในคณะนักบวชิตาแม่พระองค์อุปถัมภ์แห่งประเทศไทย (ซิสเตอร์ซาเลเซียน) ในจังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Master Student of Education Program, Program in Curriculum and Instruction, Udon Thani Rajabhat University, Thailand; e-mail : chawiwon75@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Assistant prof. Dr., Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

³ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Dr., Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

62 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม แบบแผนของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซัคค่าน 2) แผนการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ 3) แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม 4) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สิทธิมนุษยชน การดำเนินการทดลองใช้ระยะเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 24 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบไม่อิสระ และการทดสอบทีแบบอิสระ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบซัคค่านและการเรียนแบบปกติ มีคะแนนความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบซัคค่านและการเรียนแบบปกติ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบซัคค่าน มีคะแนนความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชน สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการเรียนแบบปกติ

คำสำคัญ: รูปแบบซัคค่าน, เหตุผลเชิงจริยธรรม

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to compare the ability on moral reasoning of Mathayomsuksa 4 students before and after using Jurisprudential Inquiry Model and Normal Learning 2) to compare the results of Human Rights Learning achievement of Mathayomsuksa 4 students before and after using Jurisprudential Inquiry Model and Normal Learning, and 3) to compare the ability on moral reasoning and the results of Human Rights Learning achievement of students studying using Jurisprudential Inquiry Model and Normal Learning. The sample consisted of 62 students of Mathayomsuksa 4 at a Private school in group of Institute of Daughters of Mary Help of Christians in Thailand (Salesian Sisters), UdonThani under the Office of the Private Education Commission in the second semester of the academic year 2018. They were selected using cluster random sampling. The research was an experimental research non-equivalent

control group pretest–posttest design. Research instruments were: 1) lesson plans using Jurisprudential Inquiry Model, 2) lesson plans using Normal Learning, 3) a Moral Reasoning Test, 4) a Human Right Achievement Test. The experiment lasted twelve weeks, 2 hours a week, or 24 hours for all. The mean, percentage, standard deviation, t–test for Dependent Samples and t–test for Independent Sample were used in data analysis. The findings of this research were as follows. 1) After the instruction using Jurisprudential Inquiry Model and Normal Learning, the posttest score on moral reasoning was higher than that of the pretest.

2. After the students taught by using Jurisprudential Inquiry Model and Normal Learning, the posttest score of Human Rights Learning achievement was also higher than that of the pretest.

3. After the students taught by using Jurisprudential Inquiry Model, the score of Moral Reasoning ability and of Moral Reasoning Ability were higher than that of the students learning by Normal Learning.

KEYWORDS: Jurisprudential inquiry model, moral reasoning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ สังคมไทยได้รับอิทธิพลที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน จากการรายงานข้อมูลของสถาบันวิจัยประชากรและสังคมพบว่าเด็กและเยาวชนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2523–2540 จัดอยู่ในเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) เกิดและเติบโตในยุคที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จะมีความคิดสร้างสรรค์ มุ่งมั่น สามารถทำหลายสิ่งได้ในเวลาเดียวกัน ทำงานเป็นทีมเก่ง แต่ไม่ค่อยมีความอดทน เด็กและเยาวชนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2540–2552 จัดอยู่ในเจนเนอเรชั่นแซด (Generation Z) เกิดและเติบโตมาพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สภาพแวดล้อมและโครงสร้างของครัวเรือน เด็กและเยาวชนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2553 ขึ้นไป จัดอยู่ในเจนเนอเรชั่นแอลฟา (Generation Alpha) เด็กกลุ่มนี้เกิดและเติบโตพร้อมกับเทคโนโลยี เป็นกลุ่มที่เรียกว่า “Digital natives” (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2559: 58) การพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งของชาติ จึงเป็นความหวังและอนาคตที่สำคัญของการพัฒนาประเทศในศตวรรษที่ 21 ตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มุ่งเน้นถึงความจำเป็นที่ประเทศต้องเร่งพัฒนาทุนมนุษย์ด้วยการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสรางคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม แต่พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับสภาพสังคมไทยที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต เมื่อมองถึงปัญหาของเยาวชนไทยจะต้องยอมรับเสียก่อนว่า เยาวชนไทยส่วนใหญ่เป็นคนดี เป็นพลเมืองดีของชาติ และได้รับความคาดหวังที่จะให้เกิดการพัฒนาเป็นคนดียิ่งขึ้นไปอีก แต่มีเยาวชนอีกจำนวนหนึ่งที่มีปัญหาซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนเยาวชนทั้งประเทศแล้ว นับว่ามีจำนวนไม่น้อยทีเดียว หลายฝ่ายเห็นพ้องว่าปัญหาเกิดจากการที่เยาวชนไทยขาดการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างยั่งยืน คือ อาจมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบนามฉวยไม่เกิดผลที่ถาวร ประกอบกับสภาวะการณ์ของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดวิกฤตศีลธรรมและจรรยาบรรณในตัวบุคคล อันนำไปสู่ความไม่สอดคล้องของคนในชาติ ขาดอุดมการณ์ความรักชาติและการมีจิตสำนึกร่วมกัน ที่สำคัญการมุ่งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงอย่างเดียว ทำให้นักเรียนมีความเก่งแต่พฤติกรรมไม่ดี คือ นักเรียนขาดคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็ก การเลียนแบบพฤติกรรมชาวต่างชาติ ภาษา การแต่งกาย และพฤติกรรมทางเพศ จนทำให้ภาพลักษณ์ของเยาวชนไทยในสายตาของผู้ใหญ่ติดลบมากขึ้น

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชนทำให้เกิดความกังวลใจถึงวิกฤตด้านคุณธรรมจริยธรรมในสังคม ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เด็กและเยาวชนมีความกล้าคิด กล้าทำมากกว่าในอดีต แต่ทักษะการตัดสินใจในการแก้ปัญหาหลายประการเป็นการตัดสินใจอย่างเร่งด่วน โดยไม่รู้จักแยกแยะด้วยเหตุผล จึงมีลักษณะเก่งวิชาการแต่อ่อนแอด้านจริยธรรม ขาดความสามารถในการใช้ “ปัญญา” และ “เหตุผล” ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมด้วยตนเอง การสอนคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งตามทฤษฎีของ โคลเบอร์ก เชื่อว่าจริยธรรมของมนุษย์นั้น เกิดจากกระบวนการทางปัญญา เมื่อมนุษย์มีการเรียนรู้มากขึ้น โครงสร้างทางปัญญาเพิ่มพูนขึ้น จริยธรรมย่อมพัฒนาขึ้นตามวุฒิภาวะเช่นกัน ยิ่งกว่านั้น คุณธรรมที่จะนำมาพัฒนาเยาวชนไทยให้มีจิตใจสูงชันนั้น ส่วนใหญ่เยาวชนมีในตัวอยู่แล้ว แต่ไม่ปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรมที่ชัดเจน ทั้งนี้เพราะเยาวชนไทยส่วนใหญ่ยังขาดความสามารถที่จะเลือกปฏิบัติตามคุณธรรมขั้นสูง (สกล เทียงแท้, 2525: 7-8)

การจัดการเรียนการสอนจริยศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชน เป็นการวางรากฐานแนวคิดที่ควรปลูกฝังให้เกิดในสังคมเพื่อให้สังคมมีความเมตตาเป็นพื้นฐาน มีการปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้อง เห็น

คุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ มีความรับผิดชอบร่วมกัน รู้จักแบ่งปันกัน ดังนั้น ควรเน้นความสำคัญของการเรียนรู้โดยการชี้นำด้วยตนเอง (Self-directed Learning) แทนการเรียนรู้โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้นำ (Teacher-directed Learning) ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีปัญญาเฉียบแหลม ช่างคิดอย่างรอบคอบ ตัดสินใจถูกต้องและเติบโตอย่างมีคุณภาพ เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะอยู่ในวัยที่มีพัฒนาการทางความคิดใกล้เคียงกับวัยผู้ใหญ่ ทฤษฎีของโคลเบอร์ก จึงได้ยึดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลที่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการนำประสบการณ์ทางสังคม และความสามารถในการใช้เหตุผลขั้นต่ำมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความคิดเชิงเหตุผลขั้นสูง และการใช้เหตุผลขั้นต่ำจะถูกใช้น้อยลง (Kohlberg, 1970: 58-63 อ้างถึงใน สกกล เทียงแท้, 2542: 14)

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบซัคค่าน (Jurisprudential Inquiry Model) ที่ จอยซ์ และ วิล (Joyce & Weil) ได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ โอลิเวอร์ และ เซเวอร์ (Oliver & Shaver) เป็นรูปแบบที่น่าสนใจสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และช่วยให้เกิดกระบวนการคิดทบทวนถึงคำตอบในมุมมองต่าง ๆ เช่น กฎหมาย จริยธรรม และคำถามเกี่ยวกับสังคม ผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญในการสอน อธิบาย และรู้เท่าทันสถานการณ์ ประเด็นสำคัญคือต้องตระหนักว่าในการแก้ไขปัญหาต้องมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งทางเลือกเสมอ (ทีศนา แชมมณี, 2556: 74) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการซัคค่านและค้นหาคำตอบของปัญหาด้วยตัวเอง ด้วยการสืบเสาะความรู้จากแหล่งข้อมูลอื่น เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนความคิดไปในทางที่เหมาะสมและอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ส่วนผู้สอนสามารถใช้คำถามซัคค่านอันเป็นกระบวนการที่ใช้กันในศาลมาทดสอบความมั่นใจและทักษะการตัดสินใจของผู้เรียน ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนความคิดเห็นหรือจุดยืนของตนหรือยืนยันจุดยืนอย่างมั่นใจขึ้น (ทีศนา แชมมณี, 2547: 265) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชี้นำเสนอกรณีปัญหา 2) ชี้นำระบุประเด็นปัญหา 3) ชี้นำแสดงจุดยืน 4) ชี้นำสำรวจจุดยืน 5) ชี้นำขัดเกลาและดัดแปลงจุดยืน 6) ชี้นำทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความหมายและผลลัพธ์

จากสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน และเพื่อตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญาและจิตใจ ให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เคารพสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นสุข ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าการจัดการเรียนการสอนจริยศึกษาโดยใช้รูปแบบซัคค่านมีผลต่อความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชนของผู้เรียนหรือไม่ และการจัดการ

เรียนการสอนโดยรูปแบบซั๊กค้ำันมีผลต่อความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชนสูงกว่าการเรียนแบบปกติหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยรูปแบบซั๊กค้ำันและการเรียนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยรูปแบบซั๊กค้ำันและการเรียนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สิทธิมนุษยชนของผู้เรียนที่เรียนโดยรูปแบบซั๊กค้ำันและการเรียนแบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน โดยรูปแบบซั๊กค้ำันและการเรียนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน โดยรูปแบบซั๊กค้ำันและการเรียนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยรูปแบบซั๊กค้ำันสูงกว่าการเรียนแบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนในคณะนักบวชธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ (ซิสเตอร์ซาเลเซียน) ปีการศึกษา 2561 จำนวน 515 คน (เป็นโรงเรียนเอกชนคาทอลิกที่ใช้การอบรมจริยธรรมตามแนววิถีจิตซาเลเซียน)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น คือ การเรียนการสอน

2.1.1 การจัดการเรียนการสอนโดยรูปแบบซั๊กค้ำัน

2.1.2 การจัดการเรียนการสอนแบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนในคณะนักบวชธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์แห่งประเทศไทย ปีการศึกษา 2561 จำนวน 515 คน

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยเลือกตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเอกชนในคณะนักบวชธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ในจังหวัดอุดรธานี และสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งหมด ได้ห้อง ม.4/1 เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 32 คน และห้อง ม.4/2 เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกตามลักษณะของการใช้ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้แบบซักค่านและแบบปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สิทธิมนุษยชน จำนวน 6 แผนๆละ 2 ชั่วโมงรวม 12 ชั่วโมง ค่าดัชนีความสอดคล้องทุกแผนมีค่าเท่ากับ 1.00

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

แบบทดสอบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบสถานการณ์จำนวน 10 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์มีคำตอบ 6 ตัวเลือก ตามขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก คะแนนคำตอบขั้นที่ 6 ให้ 6 คะแนน จนถึงคำตอบในขั้นที่ 1 ให้ 1 คะแนน ตามลำดับ คะแนนเต็ม 60 คะแนน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.718

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความยากง่าย

อยู่ระหว่าง 0.43 – 0.77 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22 – 0.78 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิทธิมนุษยชน ในสัปดาห์แรกก่อนทำการสอน

2. ดำเนินการสอนกลุ่มทดลอง ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบซีกด้านและสอนกลุ่มควบคุมด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนแบบปกติ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ รวม 12 ชั่วโมง รวม 6 แผนการจัดการเรียนรู้

3. เมื่อดำเนินการทดลองครบตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบวัดความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิทธิมนุษยชน ชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน

4. นำคะแนนวัดความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิทธิมนุษยชน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และโปรแกรม TAP ดังนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ก่อนและหลังการทดลองของผู้เรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระ (Dependent t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชนและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังการทดลอง ระหว่างผู้เรียนกลุ่มทดลองกับผู้เรียนกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที่ ที่สองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยรูปแบบซีกด้านและการเรียนแบบปกติ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ก่อนและหลังเรียน ของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบซั๊กค้ำน

การทดสอบ	\bar{X}	S.D.	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	49.84	3.49	14.24*	0.000
หลังเรียน	53.72	2.83		

* P < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบซั๊กค้ำน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 49.84 และ 53.72 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ก่อนและหลังเรียน ของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนแบบปกติ

การทดสอบ	\bar{X}	S.D.	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	49.13	2.22	10.80*	0.000
หลังเรียน	52.03	2.04		

* P < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 49.13 และ 52.03 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชน ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยรูปแบบซั๊กค้ำนและการเรียนแบบปกติ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สิทธิมนุษยชนก่อนและหลังเรียน ของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบซั๊กค้ำน

การทดสอบ	\bar{X}	S.D.	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	29.28	4.68	10.06*	0.000
หลังเรียน	32.19	4.46		

* P < .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบซั๊กค่าน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 29.28 และ 32.19 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สิทธิมนุษยชน ก่อนและหลังเรียน ของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนแบบปกติ

การทดสอบ	\bar{X}	S.D.	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	27.50	3.27	9.93*	0.005
หลังเรียน	30.20	3.63		

* P < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนปกติ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 27.50 คะแนน และ 30.20 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สิทธิมนุษยชน ที่เรียนโดยรูปแบบซั๊กค่านและการเรียนแบบปกติ

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการวัดความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบซั๊กค่านและการเรียนแบบปกติ

รูปแบบ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.(1-tailed)
ซั๊กค่าน	32	53.72	2.83	2.673*	0.005
ปกติ	30	52.03	2.04		

* P < .05

จากตารางที่ 5 พบว่า การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้เรียนทั้ง 2 กลุ่ม ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้รูปแบบซั๊กค่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 53.72 ผู้เรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 52.03 เมื่อเปรียบเทียบแล้วมีความแตกต่างกันเท่ากับ 1.69 ดังนั้น จากการทดสอบสถิติ t พบว่า ค่าเฉลี่ยระหว่างผู้เรียนที่เรียนโดยรูปแบบซั๊กค่าน สูงกว่าผู้เรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สิทธิมนุษยชนของผู้เรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบซักร้านและการเรียนแบบปกติ

รูปแบบ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.(1-tailed)
ซักร้าน	32	32.19	4.46	2.259 *	0.014
ปกติ	30	29.87	3.54		

* P < .05

จากตารางที่ 6 พบว่า การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของผู้เรียนทั้ง 2 กลุ่ม ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบซักร้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.19 ผู้เรียนที่ใช้การเรียนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ย 29.87 เมื่อเปรียบเทียบแล้วมีความแตกต่างกัน 2.32 ดังนั้น จากการทดสอบสถิติ t พบว่า ค่าเฉลี่ยระหว่างผู้เรียนที่เรียนโดยรูปแบบซักร้าน สูงกว่าผู้เรียนที่ใช้ การเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิทธิมนุษยชน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยรูปแบบซักร้านและการเรียนแบบปกติ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซักร้านและการเรียนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซักร้านและการเรียนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซักร้าน มีค่าเฉลี่ยความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชน สูงกว่าผู้เรียนที่ใช้การเรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้แยกการอภิปรายผลการศึกษาเป็นประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ก่อนและหลังการทดลองของผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยรูปแบบซักร้าน

พบว่าหลังการทดลองผู้เรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 49.84 คิดเป็นร้อยละ 83.06 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 53.72 คิดเป็นร้อยละ 89.53 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 สามารถอภิปรายได้ดังนี้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบซีกค้ำน มีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) นำเสนอกกรณีปัญหา 2) ระบุประเด็นปัญหา 3) แสดงจุดยืน 4) สสำรวจจุดยืน 5) ชัดเกล้าและตัดแปลงจุดยืน และ 6) ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความหมายและผลลัพธ์ พบว่าในการจัดการเรียนรู้ขั้นตอนที่ 4 คือ ขั้นที่ให้ผู้เรียนสำรวจจุดยืนของตน ผู้สอนใช้คำถามเพื่อซีกค้ำนทดสอบความมั่นใจของผู้เรียนในการเลือกจุดยืนที่เป็นค่านิยมอันดีงาม ผู้เรียนต้องไตร่ตรองถึงเหตุและผลของการเลือกจุดยืน และบอกเหตุผลเพื่อยืนยันถึงการตัดสินใจเลือกค่านิยมนั้น ๆ ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายและถกเถียงความคิดอย่างเต็มที่ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระจำในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากข้อเท็จจริงที่เป็นหลักฐาน เพื่อหาผลลัพธ์ไปสู่ข้อสรุปที่เหมาะสมที่สุด กระบวนการดังกล่าวสนับสนุนแนวคิดของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1964 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิณ, 2524: 55) ที่กล่าวว่า การที่เด็กจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงขึ้นได้นั้น องค์ประกอบที่สำคัญ คือ สติปัญญาและการคิด เมื่อเด็กอายุยังน้อยนั้น สติปัญญาและความสามารถในการคิดยังอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้น สมอจะมีพัฒนาการสูงขึ้นความสามารถในสติปัญญาและการคิดก็จะสูงขึ้นด้วย ทำให้เด็กสามารถจดจำ เข้าใจ และรับรู้จริยธรรมที่สูงขึ้น ซึ่งมีความซับซ้อนและยากได้ ดังนั้น จริยธรรมจึงสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ถ้าได้รับการส่งเสริมและฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการตัดสินใจแก้ปัญหาเพื่อพบทางออกที่เหมาะสมที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของเพียเจท์ (Piaget, 1932: 86) ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรูปแบบซีกค้ำนเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ มีการคิดไตร่ตรองอย่างเป็นขั้นตอน ใช้กระบวนการร่วมมือกันเป็นกลุ่ม เรียนรู้จากปัญหา ช่วยกันระดมความคิด ตั้งคำถาม รู้จักแสดงเหตุผล นำสู่การอภิปราย และการสรุปผลที่นำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกฝนการใช้ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลทั้งระดับส่วนตัวและระดับการทำงาน กลุ่ม ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้คอยช่วยเหลือในการทดสอบจุดยืน โดยการใช้คำถามซีกค้ำน ซึ่งคำถามที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนย้อนกลับไปพัฒนาจุดยืนของตน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการใช้เหตุผลที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป นอกจากนี้ การเน้นให้ผู้เรียนใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการตัดสินใจเลือกค่านิยมที่ถูกต้อง ยังสอดคล้องกับความคิดของดวงเดือน พันธุมนาวิณ (2543: 124) ที่กล่าวถึงลักษณะทางจิตของคนไทยที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมดีและเก่งในตัวผู้เรียน ที่กล่าวไว้ในทฤษฎี “ต้นไม้จริยธรรม” ในส่วนของลำต้นที่ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ คือ 1)

เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) การมุ่งหมายอนาคตและการควบคุมตนเอง 3) ความเชื่อในอำนาจตน 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ 5) ทศนคติ คุณธรรมและค่านิยม ซึ่งบุคคลต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ ในปริมาณที่สูงเหมาะสมกับอายุ จึงจะเป็นผู้มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการ

2. จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชน ก่อนและหลังการทดลองของผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบซัคค่าน พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 29.28 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 73.20 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 32.19 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.47 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 สอดคล้องกับความคิดของ จอยซ์ วิล และ แคลฮอน (Joyce, Weil & Colhoun, 2009: 306-319) ที่เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรูปแบบซัคค่าน มีส่วนในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางปัญญา การคิด การตัดสินใจ และพัฒนากระบวนการเจริญชีวิตทางสังคม ทำให้เกิดจิตสำนึกที่ดีในความต้องการมีส่วนร่วมที่จะแก้ปัญหาในสังคม ฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดทบทวนถึงคำตอบในมุมมองต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น ด้านกฎหมาย จริยธรรม และคุณค่าทางสังคม รู้จักวิเคราะห์ปัญหา ประมวลข้อมูล อภิปรายปัญหาที่ซับซ้อนรวมถึงประเด็นการโต้แย้งที่มีความเกี่ยวข้องกับอำนาจทางสังคม การสอนด้วยวิธีนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคลอื่นที่เน้นการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาสังคมแทนที่จะใช้อารมณ์ และทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน

3. จากการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างผู้เรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบซัคค่านและการเรียนแบบปกติ ผู้เรียนที่เรียนโดยรูปแบบซัคค่านมีค่าเฉลี่ย 53.72 สูงกว่าผู้เรียนที่ใช้การเรียนแบบปกติ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 52.03 เมื่อเปรียบเทียบแล้วมีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.69 ค่าเฉลี่ยระหว่างผู้เรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบซัคค่าน สูงกว่าผู้เรียนที่ใช้การเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 อภิปรายได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบซัคค่านเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความคิดของมุกดา เปรมศรี (2541: 14-16) ที่อธิบายถึงส่วนประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนโดยรูปแบบซัคค่าน เช่น นำกรณีตัวอย่าง ข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน นำมาฝึกการคิดเกี่ยวกับประเด็นสังคมอย่างมีเหตุผล มีการอภิปราย ซัคค่าน แสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง เพื่อนำเหตุผลที่ได้จากการอภิปรายร่วมกันตัดสินใจเลือกจุดยืนที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา การตั้งคำถามของผู้สอน เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและการตัดสินใจโดยมีจริยธรรมในชีวิตเป็นพื้นฐาน ผู้เรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในทางที่ดีขึ้น มีความกระตือรือร้นที่

จะแสวงหาคำตอบ ชักถามหรือแสดงเหตุผลคัดค้าน ทำให้มีการคิดที่รอบคอบมากขึ้นและเป็นการส่งเสริมพัฒนา การใช้จริยธรรมให้สูงขึ้นด้วย

4. จากการวิเคราะห์ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ลิทธิมนุษยชน ระหว่างผู้เรียนที่เรียนโดยรูปแบบซักรับและเรียนแบบปกติ ผู้เรียนที่เรียนโดยรูปแบบ ซักรับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.19 สูงกว่าผู้เรียนที่เรียนแบบปกติ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.87 เมื่อ เปรียบเทียบแล้วมีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32 ค่าเฉลี่ยระหว่างผู้เรียนที่เรียนโดยใช้ รูปแบบซักรับ สูงกว่าผู้เรียนที่ใช้การเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อภิปรายได้ว่า การเรียนโดยรูปแบบซักรับ ในขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนแสดงจุดยืนของตนเอง เป็นขั้นที่เน้นให้ผู้เรียนเกิด ความรู้โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษา และมีกระบวนการคิด วิเคราะห์ข้อมูล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างจากการเรียนรู้แบบปกติ ที่เน้นการท่องจำในหนังสือมากกว่าการให้ผู้เรียนศึกษาความรู้ข้อมูลเพิ่มเติมตามความสนใจหรือ ความถนัดของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภูมิ พุ่มจันทร์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การ พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องประเด็นทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดย ใช้รูปแบบการเรียนแบบซักรับ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้เรื่องประเด็นสังคม หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษญา มณีศร (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียน วรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบซักรับ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสะเมิงพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 31.40 คิดเป็นร้อยละ 78.51 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อน เรียน 21.26 คิดเป็นร้อยละ 53.15 โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผลของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงความก้าวหน้าทางพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 54

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซักรับ ผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจ ขั้นตอนให้ชัดเจน รูปแบบซักรับมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน การจัดแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมต่อหนึ่งคาบ เรียนเพื่อให้ได้ครบขั้นตอนมากที่สุดจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนควรพัฒนาการใช้คำถามซักรับให้เกิด ความคล่องตัวในการดำเนินการสอน และควรมีการบันทึกหลังสอน เพื่อทราบปัญหาหรือสิ่งที่ต้อง แก้ไข จะสามารถวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิผลมากที่สุดต่อผู้เรียน

1.2 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซักรับ มีการแบ่งกลุ่มละความสามารถเพื่อ ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน ในการวิจัย พบว่า ผู้เรียนยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

เท่าที่ควร หรือปล่อยให้เพื่อนบางคนแสดงความคิดเห็นทุกครั้ง ดังนั้นผู้สอนต้องเป็นผู้ช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความกระตือรือร้น และให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และต้องสร้างแรงจูงใจด้านบวกให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตอบคำถาม และนำเสนอความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

1.3 ผู้สอนควรจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม หรืออาจจำเป็นต้องเตรียมเอกสารล่วงหน้าเพื่ออำนวยความสะดวกของผู้เรียน รวมทั้งการให้ใบงานให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าข้อมูลเป็นการบ้านต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชักรัดค้ำ ที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องอิทธิพลสื่อออนไลน์

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชักรัดค้ำร่วมกับกระดานสนทนา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *การพัฒนาจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2543). *ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา แคมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนภูมิ พุ่มจันทร์. (2555). *การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่องประเด็นทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบชักรัดค้ำ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชญา มณีศรี. (2557). *การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องขุนช้างขุนแผนโดยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบชักรัดค้ำสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสะเมิงพิทยาคม เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- มุกดา เปรมศรี. (2541). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการสอบแบบสืบเสาะเชิงนิติศาสตร์ ที่ใช้เทคนิควิธีการ A. I. C. กับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สกล เทียงแท้. (2525). *ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่ต่างกัน*. ปรินญาณีพนธ์ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2542). *การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและการพัฒนา*. ราชบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2559). *รายงานประจำปี 2559*. สมุทรปราการ: เอส.บี.เค.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2009). *Model of teaching*. 8th ed. London: Allyn and Bacon.
- Kohlberg, L. (1964). *Development of Moral Character and Moral Ideology*. In Hofmann, M.L., Hoffmann, L.W., Eds., *Review of Child Development Research*. Vol. 1. Hartford, C. T.: Connecticut Printer.
- อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *การพัฒนาจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (1970). *Moral Development*. In Mussen, P. H., (ed.) *Carmichael's Manual of Child Development*. Vol. 2,3 edition, New York: John Wiley & Sons.
- อ้างถึงใน สกล เทียงแท้. (2542). *การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและการพัฒนา*. ภาควิชาหลักสูตรการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. ราชบุรี.
- Piaget, J. (1932). *The moral judgment of the child*. London: Hartcourt Brace.

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
The Administration of Student Assistant System of Wang Sam Mo 3'S
Educational Network, Udon Thani Primary Educational
Service Area Office 2

วารานนท์ กงลา¹
Waranon Kongla¹

Received: 7 มีนาคม 2563 Revised: 5 เมษายน 2563 Accepted: 10 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.44) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.36) อีก 3 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยตามลำดับดังนี้ ด้านการคัดกรอง ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.31) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.22) และด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.35)

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Master Student of Education Program, Program in Educational Administration, Ratchathani University, Thailand;
e-mail : warakong244@gmail.com

คำสำคัญ : การบริหารงาน, กลุ่มเครือข่าย, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ABSTRACT

This purpose of this research was to study the administration of student assistant system of Wang Sam Mo 3 's Educational Network, Udon Thani Primary Educational Service Area office 2. The samples used in this study were 92 teachers and the instrument used was a 5 rating-scale questionnaire, with the corresponding index of 0.67 to 1.00 and 0.94. The statistical method used in this study were the mean and standard deviation. The research findings were as follows: the overall average level was 4.39, and the S.D. was 0.23. When considering by individual aspects, we found that the prevention and resolution was at the highest level with the mean scores and S.D of 4.52, S.D.= 0.44. This is followed by the promotion and development with the mean score of 4.51, S.D.= 0.36. The other 3 aspects were found to have an average level including the screening, the unknown individual students and the transferring students with the mean score of 4.42, 4.40 and 4.10 respectively.

KEYWORDS: Administration, System, Student Assistant System

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 1 ว่าด้วยความมุ่งหมายและหลักการจัดการ ในมาตรา 6 ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่อง (1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ถึงความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้

ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน (3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา (4) ความรู้ และทักษะ ด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง (5) ความรู้และทักษะในการ ประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (กรมสามัญศึกษา.2542.: 6-19)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ได้กำหนด จุดมุ่งหมายให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (1) มีคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของ พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและ มีทักษะชีวิต (3) มี สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย (4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2551, : 6-9)

นโยบายกระทรวงศึกษาธิการมีดังนี้ (1) จัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเยาวชนทุกคน ตั้งแต่อนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 เยาวชนต้องได้รับโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกันทั้ง ในเมืองหรือชนบท โดยรัฐบาลหรือเอกชน การประกอบอาชีพเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้อง เป็นแรงงานที่มีคุณภาพ รัฐบาลประกันรายได้ 300 บาท ต่อคนต่อวัน (2) บัณฑิตศึกษาไทยให้เป็น มืออาชีพทั้งอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาหรือสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป นักศึกษาจบแล้วต้อง เป็นมืออาชีพ พร้อมกับรัฐบาลประกันรายได้ปริญญาตรี 15,000 บาทต่อเดือน โดยกำหนด เป้าหมายให้นักเรียนและนักศึกษาเติบโตเป็นพลเมืองที่ทันสมัย มีทักษะหลากหลาย มีความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกได้ และอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่วางอยู่บนฐานความรู้ รวมถึงมีการขยายโอกาสทางการศึกษา 4 ด้าน คือ 1) โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้สามารถได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม เนื่องจากความเป็นเลิศส่วนใหญ่จะ อยู่ในเมือง แต่นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในชนบทและมีฐานะยากจน 2) โอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน นักเรียนสามารถเข้าเรียนได้โดยที่ผู้ปกครองและนักเรียนไม่ต้องมีความกังวลในเรื่องทุนการศึกษา 3) โอกาสในการเพิ่มพูนและฝึกฝนทักษะ นักเรียนทุกคนสามารถเติบโตได้ในโลกที่เป็นจริงเรียนรู้ บนการทำกิจกรรม (Activity-Based Learning) 4) โอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการศึก

นอกระบบ โดยใช้ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ แกลเลอรี ศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ (นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ. 2555, : 8)

สภาพสังคมปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากได้ส่งผลกระทบต่อโดยตรงและโดยอ้อมต่อการดำเนินชีวิตผู้เรียน เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการระบาดของสารเสพติด การก่ออาชญากรรม การฆ่าตัวตาย ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ เป็นต้น สถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และความสามารถส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีศีลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤต วางแผนการศึกษาต่อ พัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ รวมถึงการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547, : คำนำ)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบหนึ่งโดยมีแนวทางการดำเนินงานคือ (1) ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูอาจารย์ ให้ส่งเสริมดูแล พัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม (2) วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนมีครู อาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง (3) สนับสนุนให้ครูอาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้านโรงเรียน ชุมชนเชื่อมประสานและรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย ช่วยกันเฝ้าระวัง ดูแลช่วยเหลือนักเรียน (4) ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547, : คำนำ)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนด พ.ศ. 2552 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างยั่งยืน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งมีการกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาป้องกัน แก้ไขปัญหาและคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นทางกายภาพ ทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีศักยภาพแตกต่างกันไปด้วย โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ โดยให้ทุกส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วม

อย่างจริงจังในลักษณะของกัลยาณมิตร จะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ เพื่อให้เป็นบุคคลที่สามารถบูรณาการความคิด ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และเทคโนโลยีเข้าสู่วิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้มีคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดีสามารถดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุข

ความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งคือ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานในพื้นที่ที่โรงเรียนของผู้วิจัยสังกัดโดยตรง และเพื่อที่จะนำผลการวิจัยในครั้งนี้มาพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในพื้นที่ให้มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนกลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 122 คน จาก 9 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2560 เทียบตามตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (อ้างถึงใน นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ : 2554) ที่ความคลาดเคลื่อน 5 % และระดับความเชื่อมั่น 95 % จากจำนวนประชากร 122 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น จำแนกเป็น เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 มี 5 ด้าน (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรอง (3) การส่งเสริมและพัฒนา (4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข (5) การส่งต่อ

ระยะเวลาในการศึกษา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

วิธีดำเนินการวิจัย**ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 122 คน จาก 9 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 92 คน จาก 9 โรงเรียน โดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) อ้างถึงใน นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2554, : 117) แล้วเทียบสัดส่วนประชากรใน 9 โรงเรียน

ที่	โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ผาสุกประชานุกูล	26	18
2	บ้านดงกลาง	29	21
3	บ้านคำยาง	17	12
4	คำไฮพิทยาคม	18	13
5	บ้านคำน้อย	4	4
6	บ้านคำจวง	5	5
7	दानใหญ่พิทยาคาร	15	11
8	บ้านผาทอง	3	3
9	บ้านวังทอง	5	5
รวม		122	92

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ครั้งนี้ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามของ กานดา พิ้วสวัสดิ์ (2556) โดยผ่านการหาค่าความเที่ยงตรงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแล้ว ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นครูผู้สอน ในกลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 จำนวน 32 ข้อ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	8	ข้อ
2. การคัดกรอง	7	ข้อ
3. การส่งเสริมและพัฒนา	3	ข้อ
4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	7	ข้อ
5. การส่งต่อ	7	ข้อ

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
4	หมายถึง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
3	หมายถึง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
2	หมายถึง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
1	หมายถึง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

จากนั้น กำหนดเกณฑ์ในการแปลค่าของคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึงระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึงระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึงระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึงระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึงระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. รวบรวมแบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน 92 ฉบับ ได้รับคืน 92 ฉบับ
2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 92 ฉบับ ปรากฏว่า

เป็นฉบับสมบูรณ์ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

3. ตรวจให้คะแนนแบบสอบถาม ตามเกณฑ์การให้คะแนนไว้ ดังนี้

การดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ให้ 4 คะแนน

การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ให้ 3 คะแนน

การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ให้ 2 คะแนน

การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

วิเคราะห์ข้อมูล

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	การดำเนินงานอยู่ในระดับ มากที่สุด
3.50 – 4.49	การดำเนินงานอยู่ในระดับ มาก
2.50 – 3.49	การดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง
1.50 – 2.49	การดำเนินงานอยู่ในระดับ น้อย
1.00 – 1.49	การดำเนินงานอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดมี 2 คือ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา อีก 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยตามลำดับดังนี้ ด้านการคัดกรอง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อ

เมื่อพิจารณาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การสำรวจ/จัดเก็บข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดเตรียมเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และการสำรวจ/จัดเก็บข้อมูลด้านครอบครัวของนักเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสำรวจ/จัดเก็บข้อมูลด้านสารเสพติด

2. ด้านการคัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียนจากข้อมูลด้านการวางแผนการศึกษาต่อ และอาชีพ เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ จำแนกกลุ่มนักเรียนจากข้อมูลด้านความสามารถ/ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จำแนกกลุ่มนักเรียนจากข้อมูลส่วนตัว เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านการคิดและตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านปรับตัว/บุคลิกภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา ด้านการวางแผนการศึกษาต่อ/อาชีพ

4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข มีการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนในการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีการรายงานผลการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบอย่างต่อเนื่อง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ให้การช่วยเหลือเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ประสบปัญหา

5. ด้านการส่งต่อ มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้อง ภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีการนำข้อมูลด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียนมาใช้ในการส่งต่อนักเรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผล

จากการวิจัยศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนมีการปฏิบัติโดยภาพรวมเฉลี่ยและรายด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากปีการศึกษา 2552 เป็นปีแห่งการช่วยเหลือเด็กนักเรียนตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งโรงเรียนได้มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยตลอดและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูผู้สอนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อีกทั้งในขณะเดียวกันโรงเรียนได้มีการประชุมวางแผนร่วมกันกับผู้ปกครองในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนโดยให้

ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตัวเด็กนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชว์นันต์ มารุ่งศ (2547, : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นเตรียมการวางแผนการดำเนินงาน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และรายการที่มีอันดับสูงสุดคือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขั้นปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานอยู่ในระดับมากและรายการที่มีอันดับสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอขึ้นกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการรายงานผล มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากและรายการที่มีอันดับสูงสุด คือ มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลการศึกษาพบว่าข้อที่มีระดับการดำเนินงานสูงสุด จัดอันดับจากมากที่สุด คือ สสำรวจ/จัดเก็บข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จัดเตรียมเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สสำรวจ/จัดเก็บข้อมูลด้านครอบครัวของนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ครูผู้สอนควรจัดเก็บ รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลด้านครอบครัว ด้านความสามารถ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านการวางแผนศึกษาต่อและอาชีพ ด้านสารเสพติด และควรจะเป็นปัจจุบัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร วัฒนา (2547, : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น คณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 16 โรงเรียน จำนวน 899 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านทุกด้านและทุกรายการการดำเนินงานมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2. ด้านการคัดกรอง ผลการศึกษาพบว่าข้อที่มีระดับการดำเนินงานสูงสุด จัดอันดับจากมากที่สุด คือ จำแนกกลุ่มนักเรียนจากข้อมูลด้านการวางแผนการศึกษาต่อและอาชีพ เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา จำแนกกลุ่มนักเรียนจากข้อมูลด้านความสามารถ/ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา มีการสรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนมีความต้องการวางแผนการศึกษาต่อและอาชีพ ทราบข้อมูลของนักเรียนกลุ่ม ต่าง ๆ แต่ละกลุ่มซึ่งจะทำให้ได้รับทราบข้อมูล

พื้นฐานของนักเรียนแต่ละคนง่ายต่อการ คัดกรอง ช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียนตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ แก้วอาจ (2547, : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 – 5 ตามองค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ พบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทั้งภาพโดยรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านที่ข้าราชการครูมีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 – 5 ตามองค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหา การส่งต่อนักเรียน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ผลการศึกษาพบว่าข้อที่มีระดับการดำเนินงานสูงสุด จัดอันดับจากมากที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านการคิดและตัดสินใจ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านปรับตัว/บุคลิกภาพ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาด้านการวางแผนการศึกษาต่อ/อาชีพ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนมีความต้องการให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาในด้านทักษะชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดีขึ้น มีการคิดและตัดสินใจ มีบุคลิกภาพที่สดใสและมีการวางแผนอนาคตที่ดี และเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ทะเล เจริญผล (2542, : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวิธีการและปัญหาในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี วัดอุปสงฆ์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาวิธีการ และปัญหาการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 320 คน ได้จากการสุ่มแบบสัดส่วน และสุ่มอย่างง่าย จากครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 319 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.96 วิเคราะห์ข้อมูลจากการแจกแจงความถี่ ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน จัดทำระเบียบเหมาะสม ใช้เกณฑ์ของกรมสามัญศึกษาเพื่อคัดกรองนักเรียน จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง และมีการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ 2) ปัญหาการปฏิบัติงานที่พบคือ ครูที่ปรึกษาไม่สะดวกในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนที่รับผิดชอบมากเกินไป ผู้ปกครองและนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการส่งต่อ และขาดความต่อเนื่องในการติดตามผล ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ 1) ควรให้การสนับสนุนการเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษาในทุก ๆ ด้าน 2) ขอรับการสนับสนุนอัตราครูเพิ่ม 3) จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน 4) ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ผลการศึกษาพบว่าข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุด จัดอันดับจากมากที่สุด คือ มีการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน มีการรายงานผลการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง นำชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนต้องการประชุมชี้แจงหรือปรึกษาหารือกับผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ทำให้ครูได้รับทราบข้อมูลของนักเรียนที่อยู่ที่บ้านและผู้ปกครองได้รับทราบข้อมูลของนักเรียนที่อยู่โรงเรียน ซึ่งถ้าเกิดปัญหาก็จะได้ช่วยกันป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข เพื่อไม่ให้ปัญหานั้นลุกลามกลายเป็นปัญหาที่ใหญ่โตซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของชุดีมา ราชณะสุข (2549, : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 1 พบว่า การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียนและด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยมีรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านคือ สำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาพทางจิตใจ ประสานงานกับครูและผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดกิจกรรมป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาพฤติกรรมทางเพศ การติดตามช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสม่ำเสมอและการส่งเสริมพัฒนาด้านดนตรีและเป็นที่ยอมรับของสังคม

5. ด้านการส่งต่อ ผลการศึกษาพบว่าข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุด จัดอันดับจากมากที่สุด คือ มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษา มีการนำข้อมูล ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียนมาใช้ในการส่งต่อนักเรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา มีการส่งต่อข้อมูลของนักเรียนด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เกี่ยวข้องทราบในกรณีนักเรียนย้ายสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลที่มีความรู้และเชี่ยวชาญการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะทำให้เด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่หรือได้รับความปลอดภัยกับงานวิจัยของ สมพงษ์ แก้วอาจ (2547, : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 – 5 ตามองค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ พบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทั้งภาพโดยรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านที่ข้าราชการครูมีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 – 5 ตามองค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อนักเรียน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูกลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 ควรจัดทำข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมนักเรียนให้ตรงกับความสามารถของตนเอง

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยฝ่ายแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาควรมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน เพื่อช่วยต่อการส่งเสริม การแก้ไขและป้องกันปัญหา

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างหลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของนักเรียน โดยครอบคลุมถึงกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

1.4 ด้านการป้องกันแก้ไข้ปัญหา ในช่วงโฮมรูม ครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเช่น ให้นักเรียนได้แสดงความรู้ ความสามารถ หรือเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็น และร่วมแก้ไข้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

1.5 ด้านการส่งต่อ โรงเรียนควรมีหน่วยงานที่รองรับหรือบุคคลที่จะให้การช่วยเหลือ นักเรียนอยู่ในระบบ และใช้เทคโนโลยีในการเก็บข้อมูลนักเรียน จะช่วยในการประมวลผลข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพื่อเฝ้าติดตามการสืบค้นและส่งต่อนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาค้นคว้า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนอื่น ที่อยู่เ็นเขตพื้นที่เดียวกัน เพื่อนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้และให้ความช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาค้นคว้า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านที่มีปัญหาสูงสุดและวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาวิธีการแก้ไข้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมสามัญศึกษา. (2542). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ครูสภา
ลาดพร้าว, กระทรวงศึกษาธิการ.

กรมวิชาการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ :
ครูสภาลาดพร้าว, กระทรวงศึกษาธิการ.

กรมวิชาการ. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือ
การบริหารจัดการแนะแนว*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *คู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
และแก้วิกฤตสังคม เส้นทางสู่มืออาชีพ*. กรุงเทพฯ.

ชุตินา ราชณะสุข. (2549). *การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1*. ปรินญาณิพนธ์
ศษ.ม. : มหาวิทยาลัยราชภัฏธานี.

- โซว์นันต์ มารุตวงศ์. (2547). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทะเล เจริญผล. (2547). การศึกษาวิธีการและแก้ปัญหาการช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิเชียร วัฒนา. (2547). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมพงษ์ แก้วอาจ. (2547). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานบัณฑิต วิทยาลัย สถาบันราชภัฏเลย.

การพัฒนาความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดย การใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development of English Listening – Speaking Abilities for Communication Using Simulation of Matthayomsuksa 3 students

วิภาวี ไชยทองศรี¹

Vipawee Chaitongsri¹

Received: 21 มีนาคม 2563 Revised: 24 เมษายน 2563 Accepted: 24 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน 2) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม แบบแผนของการวิจัยเป็นเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบวัดเจตคติต่อการสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลอง ดำเนินการทดลองใช้ระยะเวลา 12 สัปดาห์ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 24 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว และการทดสอบค่าที่ไม่เป็นอิสระ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Master Student of Arts Program, Program in Teaching English to Speakers of other Languages, Udon Thani Rajabhat University, Thailand; e-mail : dek_tvip@hotmail.com

1. นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 12.00 คิดเป็นร้อยละ 40 และหลังเรียนเฉลี่ย 22.40 คิดเป็น ร้อยละ 74.67 มีคะแนนความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 25.76 คิดเป็นร้อยละ 25.76 และหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 73.80 คิดเป็นร้อยละ 73.80 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่าความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลอง อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: สถานการณ์จำลอง การสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษ, สถานการณ์จำลอง, เจตคติ

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to investigate and compare the English listening – speaking abilities for communication using simulation of Matthayomsuksa 3 students, and 2) to explore the students’ attitudes toward teaching English listening – speaking abilities for communication using simulation. The sample group consisted of 25 Matthayomsuksa 3 students of a school, under Office of Khon Kaen Education Service Area 25, in the first semester of academic year 2019. The design of this study was one group pretest–posttest design. The research instruments were lesson plans, an English listening – speaking abilities for communication test, and an attitude evaluation form. The experiment took 12 weeks, 2 hours per week, 24 hours for all. The statistics that used for analyzing the data was mean, percentage, standard deviation including t– test for dependent samples. Findings of this research study were as follows: 1) The students’ pretest and posttest English listening abilities mean score were 12.00 or 40 percent and 22.40 or 74.67 percent. The students pretest and posttest English speaking abilities mean score were 25.76 or 25.76 percent and 73.80 or 73.80 percent. The students pretest and posttest English listening – speaking abilities were found significantly at the .01 level. The mean score on the posttest was higher than the pretest. 2) Results of the students’ attitude towards teaching English listening – speaking for communication using simulation were at a good level.

KEYWORDS: Listening – speaking English for communication, Simulation, Attitude

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อมนุษย์มากขึ้น เพราะเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างชนชาติต่าง ๆ เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน เช่น ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ ของสังคมไทยที่เริ่มมีการใช้ภาษาอังกฤษ และชาวต่างชาติมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น ผู้ที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษจึงมีโอกาสในหลายๆ ด้านมากกว่าผู้ที่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษ จุดที่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดคือภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของคนไทย โดยการนำเอาภาษาอังกฤษไปเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ ดังที่บัญชา อึ้งสกุล (2545 : 52) กล่าวว่า เฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาเพราะภาษาอังกฤษ เป็นพื้นฐานที่จำเป็นในการศึกษาต่อ ภาษาอังกฤษจึงกลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการสื่อสารความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันและกัน ดังนั้นการเรียนภาษาอังกฤษจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาตนเองและปรับตัวให้เข้ากับสังคมโลกปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ภาษาอังกฤษจึงเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ของนักเรียนไทยเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ในด้านอาชีพ การดำรงชีวิตตลอดจนนำไปสู่การศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิต การพูดและการฟัง เป็นทักษะพื้นฐานที่ มนุษย์ใช้ในการเรียนภาษา โดยเฉพาะทักษะการฟัง เพราะมนุษย์ต้องฟังเสียก่อน จึงจะสื่อสารออกมาเป็นคำพูดได้ ด้านการสอนทักษะการฟัง ซึ่งสุมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 159) ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า ทักษะการฟังเป็นทักษะแรกที่ต้องสอน เพราะผู้พูดต้องฟังให้เข้าใจเสียก่อน จึงจะสามารถโต้ตอบ อ่าน หรือเขียนได้และทักษะการฟังยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ ซึ่งในการเรียนการสอนผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอ ทักษะการฟังเป็นทักษะที่สำคัญและทักษะแรกในการเรียนภาษา เป็นพื้นฐานอันสำคัญในการรองรับการเรียนรู้ นอกจากนั้นทักษะการพูดภาษาอังกฤษ เป็นทักษะพื้นฐานในการรับข้อมูลและถ่ายทอดข้อมูลให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจ ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องเหมาะสมก่อนทักษะการอ่านและเขียน ซึ่งเป็นหลักธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา แต่ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะพูดและความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารของนักเรียนปัจจุบัน ยังไม่ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเท่าที่ควร ซึ่งเกิดปัญหาจากครูผู้สอนมุ่งเน้นเนื้อหามากเกินไป และไม่ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน และเพื่อความก้าวหน้าของนักเรียนไทย ครูจึงควร

จัดให้การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ดังเช่นที่ลิตเติลวูด (Littlewood, 1983: 17:18) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง ได้ฝึกใช้ภาษาตามธรรมชาติ ฝึกคิดแก้ไขปัญหา เกิดความสนุกสนาน และเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สร้างความมั่นใจในการพูด และยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันอีก

โดยที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่ง ผู้เรียนทุกคนต้องได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อให้มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสาร สามารถเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้กว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต หลังจากได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 5) และแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนว่าควรเป็นแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) เพื่อให้ได้ประโยชน์ด้านการสื่อความหมายในแต่ละสถานการณ์ เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ครูจะลดบทบาทการพูดลงมาเป็นพูดเท่าที่จำเป็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกพูดมากขึ้น ในการฝึกจะใช้กิจกรรมต่าง ๆ หลากหลายชนิดเข้ามาช่วยดำเนินการสอน จะเน้นกิจกรรมกลุ่มมากขึ้นจะช่วยให้นักเรียนกล้าพูดกล้าแสดงออกมากขึ้น เพราะการที่นักเรียนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษทุกวัน จะทำให้นักเรียนสามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่ว

ในการพัฒนาความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษนั้น มีนักวิจัยและนักการศึกษาหลายท่าน กล่าวถึงทักษะการฟังและการพูด ดังคำกล่าวของ มอร์ลีย์ (Morley, 2001: 69-70) ที่ว่า การฟังเป็นทักษะหนึ่งที่จะต้องฝึกฝน ส่วนใหญ่ในบริบทการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ทักษะการฟังมักเน้นที่การฟังเพื่อความเข้าใจ (Listening Comprehension) โดยนักเรียนต้องฟังเนื้อหาที่ครูอ่านให้ฟังหรือเปิดเทปให้ฟังเนื้อเรื่องแล้วทำแบบฝึกหัด เพื่อตรวจสอบว่า นักเรียนสามารถเข้าใจบทฟังได้ดีเพียงใด ในส่วนของการพูด เบลลีและซาเวจ (Bailey & Savage, 1994: viii) กล่าวว่า การพูดเป็นภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศเป็นทักษะที่มีความต้องการสูงอย่างยิ่งในบรรดาทักษะทั้ง 4 ทักษะ และในการพัฒนาทักษะการพูดมีวิธีการหลายวิธีในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เช่น ใช้กิจกรรมการสื่อสาร (Communicative Activities) หรือ ภาระงานสื่อสาร (Communicative Task) ในการพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งเออร์ (Ur, 1998: 120) กล่าวว่า ทักษะทางภาษา

ทั้ง 4 ทักษะได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพราะทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมากที่สุด เนื่องจากการพูดเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และความเข้าใจให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดหมายของผู้พูดที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ เฮดจ์ (Hedge, 2008: 44-72) กล่าวไว้ว่า การใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารนั้นทักษะการพูดเป็นทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นต่อการสื่อสาร และต้องได้รับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อนึ่งการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในบริบทของประเทศไทยนั้น เป็นการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งนักเรียนไม่มีโอกาสได้พูดหรือใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันนอกจากเวลาเรียนในชั่วโมงเรียนเท่านั้น นักเรียนจึงไม่ประสบความสำเร็จในการพูดภาษาอังกฤษเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ ชูมิน (Shumin, 1997: 8) ที่กล่าวว่า การพูดภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่ยากสำหรับนักเรียน และนักเรียนพูดภาษาอังกฤษได้ไม่ดีนัก เพราะขาดความคล่องแคล่วในการใช้โครงสร้างทางภาษาและสำนวนต่างๆ เนื่องจากขาดความเข้าใจในสภาพความเป็นจริงทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และผู้เรียนไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร นอกจากนี้ บราวน์ (Brown, 2007: 17) ยังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการพูดภาษาที่สองนั้นมีหลายประการ เช่น มีความกังวลว่าจะพูดผิด กลัวเสียหน้า ไม่รู้จะพูดอะไรหรือพูดอย่างไร และมักใช้ภาษาแม่ (Mother Language) แทนที่จะใช้ภาษาเป้าหมาย (Target Language) ในขณะที่ฝึกพูดในชั้นเรียนจากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่การสอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น พบว่านักเรียนส่วนมากที่เข้าศึกษาเป็นนักเรียนที่มาจากโรงเรียนเล็ก ๆ ในแถบชนบท ไม่ได้รับการสอนภาษาอังกฤษเท่าที่ควร จึงทำให้ผู้เรียนไม่มีพื้นฐานความรู้ในการเรียนภาษาอังกฤษระดับมัธยม อีกทั้งตัวผู้เรียนไม่ได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ และผู้วิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษในด้านทักษะการฟัง-พูด โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด คือ ร้อยละ 70 (ฝ่ายบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบัวแก้วพิทยาคม, 2560) จากการสังเกตพฤติกรรม ของนักเรียนในชั้นเรียน และผลการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน ได้พบปัญหาด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ นักเรียนจำนวนมากไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ในเหตุการณ์จริง สังเกตได้จาก เมื่อนักเรียนได้สื่อสารกับครูในรายวิชา นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจ และการพูดเพื่อการสื่อสาร

จากปัญหาในการสอนภาษาอังกฤษดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีที่จะสามารถพัฒนาความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษโดยการใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นอีกกิจกรรมหนึ่ง ที่สามารถพัฒนาความสามารถด้านการฟัง-พูดของนักเรียนได้ การสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นกิจกรรมที่ครูใช้เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในการสถานการณ์ที่เหมือนจริง การที่นักเรียนได้อยู่ในสถานการณ์จริงนั้น จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ากับปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ทิตินา แคมมณี (2552: 370) ว่า วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือ กระบวนการที่ครูใช้สอน เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้นักเรียนได้ไปอยู่ในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกากการเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งการตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลองจะส่งผลต่อผู้เล่นในลักษณะเดียวกันที่เกิดขึ้นในสถานที่จริง เมื่อผู้เรียนได้ฝึกการสื่อสารกับสถานการณ์จำลองจะทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้หากเกิดสถานการณ์ที่จำลองขึ้นจริง และสอดคล้องกับ สเตอร์ทริจ (Sturtridge, 1983: 3) ที่กล่าวถึงสถานการณ์จำลองว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสฝึกใช้ทักษะเพื่อการสื่อสาร และการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการจัดสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ภาษาผ่านเหตุการณ์บุคคลที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ พร้อมทั้งความคิดสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่นเดียวกับ เคอร์ (Kerr, 1977: 8) ที่กล่าวว่าสถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมสถานการณ์ต้องปฏิบัติตามข้อมูล หรือเข้าร่วมในสถานการณ์ที่กำหนดให้ เหตุการณ์จะดำเนินไปอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสถานการณ์ นอกจากนี้ เกรดเลอร์ (Gredler, 1992: 118) ยังได้กล่าวว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจการใช้ภาษาได้ง่ายขึ้นเมื่อเผชิญกับสถานการณ์จริงทั้งสภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์โดยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติและแก้ปัญหาต่างๆ ให้คล้ายกับสภาพที่เป็นจริง โดยเลือกใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างเหมาะสม และยิ่งไปกว่านั้นสถานการณ์จำลองยังเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสามารถวัดประเมินผลได้ตามสภาพจริง

จากสภาพปัญหาและความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษดังกล่าว จะเห็นได้ว่าสถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า การสอนฟัง-พูดภาษาอังกฤษโดยใช้สถานการณ์จำลองจะสามารถพัฒนาความสามารถด้านการฟังและพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อน

เรียนหรือไม่ และนักเรียนจะมีเจตคติต่อการสอนฟังพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์จำลองดังกล่าวอยู่ในระดับใด ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาความสามารถด้านการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนมีความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลอง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70
2. นักเรียนมีความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบัวแก้วพิทยาคม ตำบลศรีสุขสำราญ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 45 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวนนักเรียน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลอง

ตัวแปรตาม มี 2 ตัวแปร ได้แก่

ความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

เจตคติต่อการเรียนการสอนฟัง – พุฒภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดย
การใช้สถานการณ์จำลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองการสอนการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้
สถานการณ์จำลอง ในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน (อ 23101) เป็นเนื้อหาที่ใช้ในการสอนที่
สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ช่วงชั้นที่ 3 ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดย
พิจารณาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสำนักงานการศึกษาและ
มาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นเนื้อหาตามตัวชี้วัดและ
สาระการเรียนรู้แกนกลาง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เป็นเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2
ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งหนึ่งใน
จังหวัดขอนแก่น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 55 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งหนึ่งใน
จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวนนักเรียน 25
คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ประเภท ได้แก่

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้การสอนฟัง – พุฒภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้
สถานการณ์จำลองมีทั้งหมด 12 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 24 ชั่วโมง ซึ่งได้ผ่านการ
ตรวจสอบแก้ไข ทดลองใช้และปรับปรุงแล้ว มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ทุกแผน

1.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง – พุฒภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้น ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดความสามารถในการสื่อสาร จำนวน 30 ข้อ มีค่า
ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์ IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความยากง่าย
(p) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.2- 1.00

1.3 แบบวัดเจตคติต่อการสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลอง 25 ข้อ 5 ระดับความคิดเห็น โดยใช้การวัดตามวิธีของลิเคิร์ต (Linkert Scale) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) เท่ากับ 1 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมี 2 ตอนคือ แบบปรนัยเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 30 ข้อ และตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 10 ข้อ ก่อนการดำเนินการทดลองสอน

ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดการเรียนรู้การสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น จำนวน 12 แผน ในระยะเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง

เมื่อดำเนินการทดลองครบตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว จึงดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองหลังเรียน

นำแบบวัดเจตคติต่อการสอนการอ่านภาษาอังกฤษฟัง – พูดเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อใช้สรุปและอภิปรายผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.2 ร้อยละ (Percentage)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแสดงได้ดังตารางข้างล่างต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาคะแนนความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสาร ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ร้อยละ (Percentage) และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน (Posttest)	
	เรียน (Pretest)	ร้อยละ		ร้อยละ
1	74	27.69	104	80.00
2	59	26.15	92	70.77
3	59	25.38	92	70.77
4	55	24.62	88	67.69
5	75	26.92	85	65.38
6	56	30.77	98	75.38
7	58	24.62	99	76.15
8	69	29.23	98	75.38
9	104	60.77	116	89.23
10	55	23.85	91	70.00
11	56	26.92	95	73.08
12	66	35.38	87	66.92
13	67	33.85	85	65.38
14	52	31.54	96	73.85
15	64	30.00	100	76.92
16	60	31.54	95	73.08
17	51	28.46	98	75.38
18	50	24.62	88	67.69
19	51	26.92	89	68.46
20	51	24.62	94	72.31
21	49	24.62	101	77.69
22	52	28.46	94	72.31
23	52	30.00	89	68.46

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาคะแนนความสามารถด้านการฟัง – พุดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ต่อ)

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน (Posttest)	ร้อยละ
	เรียน (Pretest)	ร้อยละ		
24	49	24.62	92	70.77
25	48	24.62	94	72.31
X	37.76		94.40	
S.D.	9.53		6.76	
%	29.05		72.62	

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้การทดสอบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples) และใช้การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียวกับเกณฑ์ (One Sample t-test)

3. นำคะแนนที่ได้จากแบบวัดเจตคติต่อการสอนฟัง – พุดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาแปลผล

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนฟัง-พุดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลอง โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เจตคติ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
หลังเรียน	3.80	0.46	ดี

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.00 คิดเป็นร้อยละ 40 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 22.40 คิดเป็นร้อยละ 74.67 และทดสอบความต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า ผลคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดย

การใช้สถานจำลองหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย

2. ผลการศึกษาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 25.67 คิดเป็นร้อยละ 25.76 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 73.80 คิดเป็นร้อยละ 73.80 และทดสอบความต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า ผลคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานจำลองหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย

3. ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนฟัง – พูด ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ภาพรวมนักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับดี เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ในการศึกษาการพัฒนาการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนที่เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ผลการศึกษาพบว่าในการพัฒนาความสามารถด้านการฟังของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.00 คิดเป็นร้อยละ 40 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 22.40 คิดเป็นร้อยละ 74.64 ในการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 25.76 คิดเป็นร้อยละ 25.76 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 73.80 คิดเป็นร้อยละ 73.80 จะเห็นได้ว่านักเรียนมีคะแนนความสามารถในการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจมาจากการที่นักเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาอังกฤษจึงทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออกต่อการสื่อสารออกมาเป็นภาษาอังกฤษ นักเรียนไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ อีกทั้งครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานที่ค่อนข้างต่ำ แต่เมื่อนักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองแล้ว ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและกล้าแสดงออกมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการฝึกใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน มีความมั่นใจในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวัลย์ บุญญาดี (2559) ได้ทำการศึกษาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้สถานการณ์จำลอง ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษก่อนและหลัง

ได้รับการสอนฟัง – พูดโดยใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนนั้น มีผลการทดสอบหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทำการทดลอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาพรรณ สืบวาง (2559) ที่ได้ศึกษาความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษโดยใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถของนักเรียนด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษหลังการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง สูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองมีความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ประการแรก การพัฒนาความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองนั้น เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจริง มีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน มีการคิดและออกแบบท่าทางและสถานการณ์ ซึ่งอาจจะใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน จึงทำให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับการใช้ภาษา และการสอนแบบนี้อาจทำให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แรนดอล (Randall, 1996: 39) ที่ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลองในวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจที่วิทยาลัยธุรกิจแห่งหนึ่งในประเทศญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่นักเรียนได้ร่วมแสดงบทบาทในสถานการณ์จำลอง นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนมากขึ้น และนักเรียนได้มีโอกาสในการฝึกใช้ภาษามากกว่ากิจกรรมอื่นๆ อีกด้วย ดังที่ สเตอร์ทริดจ์ (Sturtridge, 1983:1) กล่าวว่า การสอนโดยใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลอง คือ การจัดการเรียนการสอนที่มีการจัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ภาษาผ่านเหตุการณ์จริง พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งเหมาะสมกับการศึกษาของนักเรียนในประเทศไทยที่ไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาในชีวิตประจำวันมากเท่าไรนัก และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองของสเตอร์ทริดจ์ นั้นมีขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน ดังนี้ 1) ชั้นให้ข้อมูลด้านภาษา ครูมีการอธิบายกฎเกณฑ์ ความเป็นมาความรู้ด้านภาษาแล้วจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเพื่อฝึกภาษาอย่างถูกต้อง หลังจากนั้นครูและนักเรียนจะอภิปรายร่วมกัน การที่นักเรียนได้ทราบจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ชัดเจน จะทำให้นักเรียนสามารถฝึกภาษาและ

กิจกรรมนั้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 2) ชั้นแสดง เป็นชั้นที่นักเรียนจะได้จับคู่ หรือเข้ากลุ่มทำงาน นักเรียนได้มีโอกาสในการปรึกษาหารือเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อที่จะได้เตรียมการแสดงสถานการณ์จำลองให้เป็นไปด้วยดี การที่นักเรียนได้เข้าร่วมการทำกิจกรรมกลุ่มนั้น จะทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีความเอาใจใส่และตั้งใจฝึกภาษาที่จะใช้สร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมกลุ่มได้เป็นอย่างดี และ 3) ชั้นสรุป อภิปรายผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ชั้นนี้ครูจะเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนถึงการแสดงของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร มีจุดบกพร่องตรงไหน เพื่อที่นักเรียนจะได้แก้ไข และสามารถนำเอาความรู้ใหม่นั้นไปใช้ในโอกาสต่อไป

ประการที่สอง การจัดการเรียนรู้ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยการใช้สถานการณ์จำลองนั้นมีลำดับขั้นตอนตามหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของไบรน์ (Byrne, 1990: 63) โดยเริ่มจากขั้นนำเสนอเนื้อหา (Presentation Stage) เป็นขั้นที่ครูจะต้องให้ความรู้ทางภาษากับนักเรียนเพื่อเพิ่มความสามารถทางด้านภาษา ซึ่งในการนำเสนอนั้นครูต้องเสนอเนื้อหาในบริบทต่าง ๆ เช่น ให้นักเรียนฟัง ดู หรืออ่านเนื้อหานั้นๆ หาข้อสังเกต รูปแบบเนื้อหา ภาษาเนื้อเรื่อง หรือเนื้อหาที่บริบทนั้นต้องการที่จะสื่อ ชั้นนี้นักเรียนจะได้รับทราบเนื้อหาที่จะเรียน เป็นการสร้างความสนใจจากการที่ได้ฟัง หรือดูเนื้อหาก่อนที่จะได้เรียนรู้ ชั้นที่สองคือขั้นการฝึก (Practice Stage) หลังจากที่น่าเสนอเนื้อหาไปแล้วนั้น ครูต้องให้นักเรียนได้ฝึกภาษา ครูอาจจะถามคำถามแล้วให้นักเรียนตอบคำถามจากบทเรียน ให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดเพื่อเพิ่มความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น การที่นักเรียนได้รับการกระตุ้นในการฝึกภาษาผู้เรียนจะเกิดความตื่นตัว และเตรียมความพร้อมในการตอบคำถามจากบทเรียน ขั้นสุดท้าย ขั้นการใช้ภาษา (Production Stage) ในขั้นนี้ครูจะเป็นผู้แนะนำ หรือใช้คำปรึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้อย่างเสรี ตัวอย่างเช่น อาจจะให้ให้นักเรียนออกมานำเสนอบทเรียนที่ได้เรียนไป เพื่อวัดความเข้าใจในเนื้อหานั้นๆ หรืออาจจะใช้กิจกรรมอื่นๆ ที่นักเรียนให้ความสนใจ หรือเนื้อหาที่นักเรียนอยากเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ มอร์โรว์ (Morrow, 1981: 59-66) ที่ว่า การเรียนหรือการทำกิจกรรม ครูต้องตั้งจุดประสงค์ที่ชัดเจน และเป็นสิ่งที่นักเรียนอยากเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ซึ่งเหมาะกับนักเรียนไทยอย่างยิ่ง นักเรียนได้ฝึกทั้งทักษะด้านการฟัง และทักษะด้านการพูดภาษาอังกฤษ เพราะนักเรียนไทยไม่ได้มีสภาพแวดล้อมในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันมากเท่าที่ควร

2. ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนฟัง – พูดเพื่อการสื่อสาร โดยใช้สถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีเจตคติต่อการสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลอง อยู่ในระดับดี สาเหตุที่เป็นเช่นนั้น อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองมีการจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ได้รับการสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ได้ฝึกฝนทักษะการฟัง – พูดภาษาอังกฤษ สามารถสนทนาภาษาอังกฤษได้มากขึ้นจากการทำงานเป็นทีม นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง และสามารถฟัง – พูดเพื่อแสดงความรู้สึก รับและเสนอข้อมูลที่แปลกใหม่ ทั้งยังมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ทั้งครูผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้น ทำให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนาน และกระตือรือร้นที่จะร่วมทำกิจกรรม สังเกตจากการให้ความร่วมมือภายในชั้นเรียน มีการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทุกคน แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องออกมานำเสนอที่แตกต่างกันออกไปนักเรียนจึงต้องเตรียมตัวก่อนนำเสนอ จะเห็นได้ว่า เจตคติมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กล่าวคือ การที่ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีจะช่วยทำให้เรียนภาษาได้สำเร็จดังที่ คราเชน (Krashen, 1982: 46) กล่าวว่า เจตคติและความถนัดทางภาษาเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศ เจตคติไม่ว่าจะเป็นประเภทใดมีส่วนกำหนดความสำเร็จในการเรียนได้นอกจากนี้ ซาวิญนอน (Savignon, 1983: 110) กล่าวว่า เจตคติเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง กล่าวคือ เจตคติของนักเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ภาษานั้นเอง

จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การที่นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองส่งผลต่อความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารในสถานการณ์ที่เสมือนจริง แต่ต้องใช้เวลาความเข้าใจ ความจำ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในสถาน

กรณีนั้น ดังนั้นครูผู้สอนสามารถนำการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลอง ไปประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับชั้น โดยปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาความยากง่ายของบทเรียนตามความเหมาะสม

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า เจตคติต่อการสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลอง อยู่ในระดับดี แสดงว่าการสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองนั้น เป็นการสอนที่นักเรียนได้เกิดความสนใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และมีเจตคติที่ดีต่อการสอน ดังนั้นครูควรศึกษากระบวนการสอนฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้มีการสอนที่หลากหลาย แปลกใหม่และน่าสนใจ จะทำให้นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น

1.3 การเลือกเนื้อหา ควรคำนึงถึงลำดับความยากง่ายของเนื้อหา และใกล้เคียงกับตัวผู้เรียนมากที่สุด เพื่อให้เกิดความสนใจ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง เมื่อผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ จะเกิดความอยากรู้ อยากฝึกฝนอยู่ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองในช่วงชั้นอื่น ๆ ด้วยเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่กว้างขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กลวิธี หรือเทคนิคอื่น ๆ อีก เพื่อให้เกิดความหลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิพวัลย์ ปัญญาดี. (2559). *การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. อุดรธานี.
- ทิตนา แชมมณี. (2552). *กลุ่มสัมพันธ์: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. เล่ม1. กรุงเทพฯ: บุรพาศิลป์.
- บัญชา อึ้งสกุล. (2545). *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ หลักการ ทักษะและการปฏิบัติการ*. วิชาการ.

- ปรียาพรรณ สืบแวง. (2559). *การพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้สถานการณ์จำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การสอบภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. อุดรธานี.
- โรงเรียนบัวแก้วพิทยาคม. (2561). *สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประจำปีการศึกษา 2561*. ขอนแก่น: โรงเรียนฯ.
- สุมิตรา อังวัฒน์กุล. (2540). *แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bailey, K., & Savage, L. (1994). *New ways in teaching speaking*. Alexandria, VA: TESOL.
- Brown, H.D. (2007). *Principles of language learning and teaching*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Byrne, D. (1990). *Teaching oral English*. London: Longman Group.
- Gredler, M. (1992). *Designing and evaluation games*. London: Kagan Page.
- Hedge, T (2008). *Teaching and learning in language classroom*. New York: Oxford University Press.
- Kerr, Y. J. K. (1977). *Game and simulation in English language teaching*. ELT Document. The British Council: 5.
- Littlewood, W. (1983). *Foreign and second language learning: Language-acquisition research and its implications for the classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Morley. (2001). *Teaching English as a second or foreign language*. London: Thomson Learning.
- Morrow, K. (1981). *Principle of communicative methodology in communicative in classroom*. London: Longman.
- Shumin, K. (1997). *Developing adult EFL students' speaking ability*. Forum. (online), 35(3), 8.
- Sturtridge, G. (1983). *Simulations*. Windsor: Berk.
- Ur, P. (1998). *A Course in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

การศึกษาเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับบ่อเกลือพันปี ในบ้านบ่อโพธิ์
ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

The Study of Narrative Related to The Millennial Salt Mine
in Ban Bo Pho, Bo Pho Subdistrict, Nakhon Thai District,
Phitsanulok Province

วันเฉลิม สุริยะวงศ์¹, สุกัญญาโสภี ไจกลำ²

Wanchalerm Suriyawong¹, Sukanyasophi Jaiklam²

Received: 7 มีนาคม 2563 Revised: 1 เมษายน 2563 Accepted: 3 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องเล่านี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาพสะท้อนวิถีชีวิต 2) ศึกษาบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ทางคติชนวิทยา ผลวิจัยพบว่า มีเรื่องเล่าที่สะท้อนวิถีชีวิตทั้งหมด จำนวน 11 เรื่อง แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต ในด้านการทำมาหากิน การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบ่อเกลือของชาวบ้าน และพบเรื่องเล่าที่สะท้อนให้เห็นถึงประเพณี ข้อห้ามและความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในหมู่บ้าน จำนวน 15 เรื่อง ส่วนบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่านั้น พบบทบาทเกี่ยวกับการควบคุมและบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการสอนมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเรื่องเล่านี้ทำหน้าที่พิทักษ์และป้องกันมิให้เกิดการทำลายหรือใช้น้ำจากบ่อเกลือมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น อีกทั้งยังช่วยสอนให้คนในหมู่บ้านรู้จักเคารพนับถือธรรมชาติ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ รู้จักละความโลภของตนและอยู่กับผู้อื่นได้อย่างสงบสุขด้วย

คำสำคัญ: เรื่องเล่า, บ่อเกลือพันปี, คติชนวิทยา

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม; Program in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand;
e-mail : wanchloem05@hotmail.com

² สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม; Program in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand.

ABSTRACT

The objectives of this study are 1) to study the reflection of the way of life; and 2) to study the roles and responsibilities of the narratives as Functionalism in Folklore. The research findings show that there are 11 stories that reflect lifestyle. Livelihood Living together with the salt mines of the villagers and found 15 stories that reflect traditional prohibition and beliefs in sacred objects in the village. As for the roles and functions of the story, we found that most of the roles were related to control and teaching roles which shows that this story serves as protection and prevention from the destruction or use of excessive salt water. It also helped to teach people to respect nature and holy thing, not to be greedy and to stay with others peacefully. In addition, there are stories that show roles and responsibilities regarding reasoning.

KEYWORDS: Narrative, Millennial salt mine, Folklore

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมืองพิษณุโลกเป็นเมืองทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เมืองพิษณุโลกเดิมชื่อ เมืองสรหลวงสองแคว ในขณะนั้นราชวงศ์ที่มีอำนาจครอบคลุมดินแดนแถบนี้คือ ราชวงศ์ศรีนาวนำถม (สินชัย กระบวนแสง, 2535, รวมเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเมืองพิษณุโลก : 7) และมีเมืองบางยางหรืออำเภอนครไทย เป็นหัวเมืองฝ่ายเหนือ ซึ่งในปัจจุบันตั้งอยู่ที่อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ในสมัยนั้นพ่อขุนบางกลางท่าว (ท่าว) ผู้ปกครองเมืองบางยาง (นครไทย) ได้รวมพลตั้งทัพที่มั่นและได้ตั้งเมืองบางยางเป็นเมืองหน้าด่าน มีเขตติดต่อกับเมืองรัต (อุตรดิตถ์) ร่วมกับพ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองรัต ในการยกทัพไปตีเมืองศรีสัชชนาลัยและเมืองสุโขทัยจนได้ชัยชนะจากขอม พ่อขุนผาเมืองจึงยกเมืองสุโขทัย ให้พ่อขุนบางกลางท่าว ตั้งราชวงศ์พระร่วงครองเมืองสุโขทัยและได้เฉลิมพระนามเป็น พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ขึ้นปกครองเมืองสุโขทัยในปี 1762 (เล่าเรื่องเมืองสุโขทัย, 2546)

หนึ่งในสถานที่สำคัญของเมืองบางยางในอดีต คือ ชุมชนบ้านบ่อเกลือพันปี ตั้งอยู่บ้านบ่อโพธิ์ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย เป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ มีมาตั้งแต่สมัยก่อนสุโขทัย และยังเชื่อว่าบ่อเกลือพันปีมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลแต่ได้ค้นพบในสมัยพ่อขุนบางกลางท่าว เมื่อพระองค์

ได้มาตั้งทัพที่ผาประตู่เมือง และได้สั่งให้ทหารมาลาดตระเวนทางบ้านบ่อโพธิ์จึงพบบ่อเกลือ ตามเรื่องเล่าของผู้ใหญ่บ้าน (ฉัตรภรณ์ ศรีบุญ, สัมภาษณ์, 2561) ได้เล่าว่า ทหารของพ่อขุนบางกลางท่าวสังเกตเห็นบ่อน้ำนี้เหตุใดจึงมีน้ำใส ๆ จึงตะขิม ปรากฏน้ำในบ่อได้มีรสเค็มจึงตักน้ำในบ่อไปถวายให้พ่อขุนบางกลางท่าว เมื่อท่านได้ชิมเห็นว่ามีรสเค็มจึงสั่งให้ทหารนำน้ำมาเคี่ยวในกระทะพอเคี่ยวน้ำเกลือได้ตกผลึกเป็นเม็ดเกลือ จึงให้ทหารนำมาเป็นเสบียง เพื่อส่งให้กับกรุงสุโขทัยในศึกต่าง ๆ จนได้ชัยชนะและยกทัพกลับกรุงสุโขทัย ได้มีทหารบางส่วนที่ขอตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณบ่อเกลือใน

ปัจจุบันชาวบ้านบ่อโพธิ์เชื่อว่าบ่อเกลือในหมู่บ้านเป็นบ่อเกลือศักดิ์สิทธิ์ที่มีเจ้าปู่คอยปกปักรักษาบ่อเกลือและคอยดูแลคนในหมู่บ้าน ความเชื่อเหล่านี้ทำให้ชาวบ้านเกิดความเชื่อและความศรัทธา เคารพธรรมชาติ ในการที่จะดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับบ่อเกลือพันปี ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับบ่อเกลือพันปีของชาวบ้านที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ พร้อมทั้งบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าที่มีต่อสังคมตามทฤษฎีทางคติชนวิทยา จากเรื่องเล่าเกี่ยวกับบ่อเกลือพันปีของชาวบ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เพื่อทราบถึงภาพสะท้อนวิถีชีวิต ความเชื่อและบทบาทหน้าที่ที่ทำให้เรื่องเล่าดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนวิถีชีวิตและความเชื่อในเรื่องเล่าเกี่ยวกับบ่อเกลือพันปีของชาวบ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ทางคติชนวิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบ่อเกลือพันปี ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
2. รวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ ได้แก่

2.1 หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2.2 หอสมุดมหาวิทยาลัยนเรศวร

2.3 สำนักงานศูนย์ประวัติศาสตร์พระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

2.4 ที่ว่าการอำเภอนครไทย

2.5 องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อโพธิ์

3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเล่าในหมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

3.1 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้ทำพิธีกรรมและชาวบ้านที่อยู่ในตำบลบ่อโพธิ์ ที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน โดยไม่มีการใช้เพศเป็นตัวแปรในการเก็บข้อมูล

3.2 บันทึกภาพสถานที่เกี่ยวกับเรื่องเล่า

3.3 บันทึกเสียง โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงในระหว่างการสัมภาษณ์

4. การจัดทำข้อมูล ผู้วิจัยถอดความจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนตามประเด็นที่ศึกษาและรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

5. นำเรื่องเล่ามาศึกษาภาพสะท้อนวิถีชีวิตและความเชื่อที่สอดแทรกอยู่ในเรื่องเล่า นั้น ๆ และวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่า โดยใช้ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ทางคติชนวิทยา

6. นำผลจากการวิจัยที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มาสรุป และอภิปรายผลได้นำเสนอผลการศึกษาโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ผลการศึกษาวิถีชีวิตในเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับบ่อเกลือพันปี และบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับบ่อเกลือพันปี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ภาพสะท้อนวิถีชีวิตในเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับบ่อเกลือพันปี ในบ้านบ่อโพธิ์ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น ได้แก่

1.1 วิถีชีวิตของบริเวณบ่อเกลือพันปี

1.2 ประเพณีและพิธีกรรม

1.3 การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์

1.4 ความเชื่อของคนในชุมชน

1.1 วิถีชีวิตของบริเวณบ่อเกลือพันปี หมายถึง การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะและค่านิยมของบุคคลนั้น หมายถึงรวมถึงความคิดที่เกี่ยวข้องกับบ่อเกลือด้วย โดยเรื่องเล่าของชาวบ้านในชุมชนจะมีพื้นฐานความคิดเกี่ยวกับความเป็นมาและการค้นพบบ่อเกลือ ซึ่งพบเรื่องเล่าจากวิทยากร จำนวน 3 คน คือ ฉัตรภรณ์ ศรีบุญ อายุ 60 ปี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เสวียน ณ พัน และฉัตรชัย ศรีบุญ (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) ได้เล่าว่า “ว่ากันว่าสมัยก่อนคนจะตัวใหญ่ประมาณ 8 ศอก ตัวใหญ่เค้าจึงเรียกว่าคนแปดศอก ได้มีประเพณีของประเทศลาวเค้าได้เอาต้นโพธิ์มาทำบั้งไฟ บั้งไฟได้ยิงมาดกล้าน้ำเพื่อยิงมาจากประเทศลาว โดยใช้ต้นโพธิ์มาเป็นบั้งไฟ ได้มาตกบริเวณลำนน้ำเพียทั้งหมด 32 ลูก ลูกไหนฝังลงในดิน โคนต้นจะขึ้นฟ้าแต่ปลายต้นโพธิ์จะฝังลงในดิน ถ้าหากต้นไหนฝังไปในดินก็จะมีน้ำเกลือผุดขึ้นมา ดังที่เราเห็น บ่อทั้งหมด 32 บ่อจะมีสภาพคือจะมีเกลือผุดขึ้นมาเป็นเม็ด หรือเรียกว่าโป่ง บ่อของบ่อเกลือพันปี บ่อโพธิ์จะเป็นไม้ทั้งหมดและมีรูปบ่ออยู่ในที่ต่างๆไม่ว่าจะอยู่ในลำนน้ำ ริมลำนน้ำ” ซึ่งสะท้อนให้เห็นความคิดเกี่ยวกับการเกิดบ่อเกลือของคนในหมู่บ้าน และมีการค้นพบบ่อเกลือในสมัยของพ่อขุนบางกลางท่าว ขณะที่พระองค์ทรงครองเมืองบางยาง หรือนครไทยในปัจจุบันนี้ รวมความได้ว่า

สมัยพ่อขุนบางกลางท่าว(ท่าว)หรือพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ได้ยกทัพมาอยู่ผาประตู่เมือง ได้ตั้งเป็นเมืองหน้าด่าน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสนามเพาะ เพราะบริเวณนั้นเป็นบริเวณที่เห็นเข้าศึกได้ชัดเจน เพราะอยู่บนผาประตู่เมือง แล้ววันหนึ่งพ่อขุนบางกลางท่าวท่านได้ให้ทหารมาลาดตระเวนทางบ้านบ่อโพธิ์ แล้วได้พบบ่อเกลือ จำนวน 32 บ่อ ทหารได้สังเกตว่าบ่อน้ำนี้ทำไมจึงมีน้ำใสดุๆ ก็เลยตะเซิม ปรากฏว่าน้ำในบ่อมีรสเค็มจึงตัดกระบอกไม้ ตักน้ำในบ่อเกลือนำไปถวายให้พ่อขุนบางกลางท่าว พ่อขุนบางกลางท่าวเห็นว่าเค็มก็เลยทำสามเส้าขึ้นมา สามเส้าคือนำหินมาวางสามก้อนทำเป็นเตาแล้วนำกระทะมาเคี่ยวน้ำ พอเคี่ยวน้ำเกลือได้ตกผลึกเป็นเม็ดเกลือ ก็เลยให้ทหารต้อนน้ำมาเป็นเสบียง ส่งให้กรุงสุโขทัยที่รบกับพม่าแล้ว (ฉัตรภรณ์ ศรีบุญ , เสวียน ณ พัน และฉัตรชัย ศรีบุญ, สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561)

จากเรื่องเล่าที่วิทยากร 3 คน ได้ให้สัมภาษณ์นั้น สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตการต้มเกลือในสมัยก่อน โดยการทำเตาหรือเรียกว่าสามเส้าที่เป็นภูมิปัญญาของคนในสมัยก่อน สะท้อนให้เห็นความสำคัญของเกลือที่สามารถนำไปเป็นเสบียงสำหรับหุงหาอาหารให้แก่ทหารในขณะที่ทำสงครามต่างๆ และการทำที่อยู่อาศัยของคนในสมัยก่อน โดยใช้ไม้ไผ่ตัดไม้ไผ่นำมาเป็นเสาเรือน และใช้ไม้ไผ่ทำฟาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสมัยก่อน อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อว่า บ่อเกลือเป็นบ่อเกลือศักดิ์สิทธิ์ คอยปกป้องรักษาหมู่บ้านบ่อเกลือด้วย

1.2 ประเพณีและพิธีกรรม หมายถึง งานที่ชาวบ้านในหมู่บ้านต้องกระทำกันเป็นประจำทุกปี ตามวาระโอกาสที่สำคัญ คือ ประเพณีการล้างบ่อหรือเปิดบ่อเกลือเพื่อ กวดบ่อ (กวดบ่อ) หรือทำความสะอาดบ่อเกลือและเริ่มต้นฤดูกาลต้มเกลือของคนในชุมชน หลังจากที่แม่น้ำท่วมกลบบ่อเกลือไว้ในฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลากตั้งแต่ช่วงเดือนมิถุนายนเป็นต้นมา ซึ่งพบเรื่องเล่าจากวิทยากร จำนวน 2 คน คือ รุจี และคำทา และฉัตรภรณ์ ศรีบุญ (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) โดยสรุปเรื่องเล่าเกี่ยวกับประเพณีการเปิดบ่อเกลือได้ว่า ในส่วนของประเพณีชาวบ้านนับถือเจ้าปู่จะมีการล้างบ่อ ในการล้างบ่อจะมีอยู่เดือนหนึ่งที่บ่อปิดโดยธรรมชาติ เพราะในช่วงหน้าฝนฝนจะตกลงมาทำให้ความเค็มในบ่อเกลือเจือจาง เวลาต้มจึงไม่มีเม็ดเกลือ พอฝนหยุด ในช่วงประมาณเดือนมกราคมก็จะมีการทำพิธีล้างบ่อล้างจนสะอาด ช่วยกันหิ้วน้ำ สาวน้ำขึ้นมา (คือการใช้เชือกผูกติดกับถังน้ำหย่อนลงไปบ่อและดึงขึ้นมา) แล้วเอาน้ำสะอาดล้างจนสะอาด โดยลงไปบ่อลึกลงประมาณ 32 ตาไม้ไผ่ลงไปถึงก้นบ่อ จนน้ำเกลือออกเพราะน้ำเกลือจะไม่ผสมกับน้ำจืด พอน้ำเกลือขึ้นน้ำเกลือจะดันน้ำจืดขึ้นทำให้น้ำจืดล้นบ่อกลายเป็นน้ำเกลือดังเดิม

ประเพณีการเปิดบ่อเกลือจะเริ่มต้นขึ้นด้วยการทำพิธีบวงสรวงบ่อเกลือ ตามข้อมูลจากการบันทึกในหนังสือ การแปรรูปเกลือจากเกลือสินเธาว์ บ้านบ่อโพธิ์ (ม.ป.ป., หน้า 8 – 10) โดยเป็นการขอให้เจ้าปู่เปิดบ่อเกลือ เพื่อจะได้นำน้ำเกลือมาต้มทำเกลือนั่นเอง การต้มเกลือนี้กระทำกันได้เฉพาะช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวจนถึงต้นฤดูฝน (เดือนธันวาคม – เมษายน) เนื่องจากเป็นช่วงที่ชาวบ้านว่างจากการเก็บเกี่ยวพืชไร่ และเป็นช่วงที่น้ำในลำน้ำเพียงลด ชาวบ้านสามารถดึงน้ำเกลือในบ่อซึ่งอยู่กลางลำน้ำได้ บ่อเกลือนี้อยู่ในลำน้ำเพียง ขณะเดียวกันก็พัดพาเอาดินโคลน กิ่งไม้ใบหญ้าลงไปบ่อเกลือด้วย เมื่อจะต้มเกลือก็จะทำพิธีเปิดบ่อเกลือพิธีกรรมมีหลายขั้นตอน (ดูเพิ่มเติมได้ที่หนังสือ การแปรรูปเกลือจากเกลือสินเธาว์ บ้านบ่อโพธิ์ , ม.ป.ป., หน้า 10)

ส่วนประเพณีที่ชาวบ้านต้องกระทำต่อมา คือ พิธีบุญปราสาทผึ้ง เป็นงานประเพณีประจำปีที่ชาวบ้านบ่อโพธิ์ถวายเจ้าหลวง ชันห้าว (ท้าวท้าว) แม่น้อย นางน้อย เพื่อเป็นการขอบคุณที่ให้น้ำเกลือ หลังจากที่มีการต้มเกลือใกล้เสร็จสิ้นฤดูกาล เพราะเมื่อย่างเข้าฤดูฝนน้ำในลำน้ำเพียงจะไหลเข้าสู่บ่อเกลืออีกครั้ง พบเรื่องเล่าจากวิทยากร จำนวน 1 คน คือ ฉัตรภรณ์ ศรีบุญ (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) ซึ่งได้เล่าว่า “พิธีบุญปราสาทผึ้ง มีในเดือนเจ็ด ชาวบ้านจะนำขี้ผึ้งแท้มามาใส่ในขัน แล้วตั้งกระทะขึ้นมาแล้วเอาขันลงไปวางไว้ในน้ำเดือดๆแล้วนำลูกมะละกอละเกว นามาลบออก แล้วหาไม้ไผ่คั่นมาละกะกอมมาเสียบเอามาชุบขี้ผึ้งจึงกลายเป็นดอกผึ้งแล้วนำไปติดปราสาทผึ้ง” ซึ่งถือว่าพิธีนี้เป็น การขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ให้น้ำเกลือแก่ชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพ มีรายได้ อีกทั้งยังเป็นการขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกป้องรักษาคนในหมู่บ้านด้วย

พิธีเลี้ยงเจ้าปู่ เป็นประเพณีที่จัดขึ้นหลังจากที่หยุดทำเกลือแล้วตรงกับวันขึ้น 8 ค่ำเดือน 8 เมื่อน้ำในลำน้ำเพี้ยไหลลงในบ่อเกลือจะไม่สามารถนำเกลือมาต้มเป็นน้ำเกลือได้ชาวบ้านจึงว่างจากการทำงานและพร้อมใจกันจัดงานที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ประเพณีเลี้ยงหอ” โดย พบเรื่องเล่าจากวิทยากร จำนวน 2 คน คือ ฉัตรภรณ์ ศรีบุญ และคำเขียน พิมเสน (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) สรุปเรื่องเล่าได้ว่า ทุกเดือนแปดจะมีการเลี้ยงหอ การเลี้ยงหอหรือ การเลี้ยงพ่อปู่จะมีกะลอบ กะลอบคือ การนำไม้ไผ่มาเจาะรูเวลาตีก็จะทำให้เกิดเสียงดังไพเราะทำให้พ่อปู่มีความสุขสนุกสนาน และจากเรื่องเล่า จะมีการแสดงให้เกิดความสนุกสนาน โดยการนำไม้ไผ่มาเป็นเครื่องดนตรี เพื่อเป็นการขอบคุณพ่อปู่ที่คอยปกป้องรักษาลูกหลานในหมู่บ้านบ่อโพธิ์และแสดงความเคารพท่านด้วย

ภาพที่ 1 ศาลปู่หลวง

ภาพที่ 2 ศาลคันท้าว เจ้าหลวง พ่อเฒ่า

ที่มา นายวันเฉลิม สุริยะวงศ์ วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2561

1.3 การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หมายถึง เรื่องเล่าเกี่ยวกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คอยคุ้มครองหมู่บ้านบ่อเกลือให้อยู่เย็นเป็นสุข บัดเป่าความชั่วร้าย ไม่ให้เกิดภัยพิบัติ ซึ่งพบเรื่องเล่าจากวิทยากร จำนวน 2 คน คือ ฉัตรภรณ์ ศรีบุญ, คำเขียน พิมเสน (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) ที่เล่าถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้าน สรุปได้ว่า ในบริเวณบ่อเกลือนั้นจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยดูแลหมู่บ้านและบ่อเกลือ โดยมีศาลนางเอี้ยนางน้อยจะคอยรักษาบ่อเกลือ เจ้าปู่จะดูแลหมู่บ้าน ส่วนหอใหญ่คือ คันท้าว หรือเจ้าหลวงจะอยู่หอบน และมีพ่อหม่น นายย่วง แม่ด้าม จะคอยบัดเป่าสิ่งชั่วร้ายปกป้องลูกหลานโดยการยิงธนู ซึ่งเรื่องเล่านี้แสดงให้เห็นที่ตั้งของแต่ละศาล และสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของคนในหมู่บ้าน ว่าศาลแต่ละศาลก็มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยดูแลตามแต่บริเวณ โดยศาลบริเวณข้างบ่อเกลือจะเป็นนางเอี้ยนางน้อยคอยดูแลบ่อเกลือ ส่วนเจ้าหลวงที่หอใหญ่หรือศาลใหญ่ข้างบน จะคอยปกป้องรักษาหมู่บ้านดูแลความสงบสุข บัดเป่าความชั่วร้าย โดยมีทหารหรือบริวารของท่านช่วยอีกแรงหนึ่งด้วย

เรื่องเล่านี้สะท้อนความศักดิ์สิทธิ์ของพ่อปู่หรือพ่อหลวงที่คอยปกป้องรักษาชาวบ้านในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านอยู่รอดปลอดภัยมาโดยตลอด ทำให้มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับข้อห้ามในการห้ามลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์บริเวณหอใหญ่ มีเช่นนั้นจะเกิดมีอันเป็นไป โดยพบเรื่องเล่าจากวิทยากรจำนวน 3 คน คือ คำเขียน พิมเสน, สมาน ปันตา และเสวียน ฌ พัน (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) สรุปเรื่องเล่าได้ว่า ถ้าเข้าไปบริเวณบ่อเกลือห้ามลบหลู่พูดจาหยาบค้าย เมื่อปีที่แล้ว (2559) เคยมีคนใน อ.บ.ต มาทำความสะดวกบริเวณหอใหญ่ได้พูดจาลบหลู่ ได้จับรูปปั้นเล่นวันต่อมาเสียชีวิตโดยไม่รู้สาเหตุแต่เห็นคนที่เป็นตัวบอกว่าได้พูดจาลบหลู่ขณะทำความสะดวกหมู่บ้านใกล้เคียงจะรู้ความศักดิ์สิทธิ์ของพ่อปู่เป็นอย่างดี หากใครมาลบหลู่ หรือมาลอบดูดีจะมีอันเป็นไป หรือแม้กระทั่งการลักขโมยของบริเวณหอใหญ่ ก็ถือเป็นข้อห้ามที่สำคัญ โดยพบเรื่องเล่านี้จากวิทยากร จำนวน 4 คน คือ คำเขียน พิมเสน, เฉลียง จันตัน, สุข กัญญา และรุจี แอะคำทา (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) โดยมีเรื่องเล่า สรุปได้ว่า ถ้าหากจะขึ้นไปบนที่หอต้องให้กวนจ้ำ (ผู้นำทางพิธีของชุมชน) พาไป เพราะเคยมีร่างทรงจังหวัดตานซายได้ขึ้นมาดูหอใหญ่ ได้ขโมยมา กับข้างเป็นไม้แกะสลักไปอยู่ใต้ไม่นานต้องนำมาคืน อยู่ไม่ได้ปวดหัวใจต้องขอขมา ชาวบ้านจึงไม่ยอมให้ใครขึ้นเข้ามาบริเวณหอใหญ่

อีกทั้งยังมีข้อห้ามเกี่ยวกับการห้ามลบหลู่บริเวณบ่อเกลือ ทั้งการพูดจาไม่ดีทำทนายหรือคิดไม่ดีกับบ่อเกลือ หรือแม้กระทั่งถ่ายรูปโดยไม่ขออนุญาตก็ถือเป็นการลบหลู่ ทำให้เกิดเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุ การถ่ายรูปไม่ติดนั้น พบเรื่องเล่าจากวิทยากร จำนวน 2 คน คือ ฉัตรภรณ์ ศรีบุญและรุจี แอะคำทา (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) ที่เล่าไว้ว่า “บ่อเกลือพันปีมีความศักดิ์สิทธิ์คือห้ามลบหลู่โดยเด็ดขาด ในสมัยก่อนเวลาถ่ายภาพบ่อเกลือพันปีถ่ายรูปไม่ติดหรือติดแต่ไม่สามารถล้างรูปได้ไม่มีภาพ” และ “เมื่อก่อนมีพ่อค้าวัวค้าควายอยากเห็นเอากลับองถ่ายรูปไปถ่าย แต่ถ่ายที่ก็ไม่ติดเสียที่ ไม่ชอกอนถ่ายกลับไปไม่สบายไม่เชื่ออย่าลบหลู่เมื่อก่อนศักดิ์สิทธิ์มีความน่ากลัวมาก” และเล่าอีกว่า “เคยมีพ่อค้าไปปาดไปสอยปากบ่อในขณะที่จะกลับมีแม่ผึ้งผึ้งมารุมต่อยขนาดลงไปในน้ำก็ตามไปกัดค้ำน้ำก็ดำด้วย”

1.4 ความเชื่อของคนในชุมชน ชาวบ้านในชุมชนที่นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะมีความเชื่อเรื่องการเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เมื่อมีพิธีกรรมหรือการบวงสรวงเกิดขึ้น จะมีกฎข้อห้ามต่าง ๆ เช่น การห้ามไม่ให้สมาชิกในหมู่บ้านออกจากพื้นที่ และไม่ให้ผู้อื่นเข้ามาในหมู่บ้าน ดังที่มีเรื่องเล่าปรากฏจากวิทยากร จำนวน 5 คน คือ ฉัตรภรณ์ ศรีบุญ, คำเขียน พิมเสน, รุจี แอะคำทา, เสวียน ฌ พัน และฉัตรชัย ศรีบุญ (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) โดยสรุปเรื่องเล่าได้ว่า หากมีประเพณีการเลี้ยงหอ ห้ามให้คนในออกคนนอกเข้า นอกเสียจากประเพณีนี้จะเสร็จถึงจะเข้าออก

ได้จะมีการนำใบไม้มาปิดบังทางเดินขึ้นเพื่อไม่ให้คนนอกเข้ามา คนในก็ห้ามออกเพราะชู้กันว่าจะมีเสื่อมากินหรืออาจมีอันเป็นไป คุณตาเล่าให้ฟังว่าในสมัยก่อนไม่มีทางเดิน ไม่มีถนนเหมือนในสมัยนี้ มีอยู่ครั้งหนึ่งมีคนด่านซ้ายที่ข้างขึ้นมาโดยไม่ได้รับอนุญาตชาวบ้านห้ามก็ไม่ฟังเอาไม้ทับทางแล้วก็ไม่ยอม พอมาถึงหมู่บ้านบริเวณบ่อเกลือได้เห็นลมตำลมแดงเห็นพายุเข้าเห็นคลื่นยักษ์พันกะลามากะละ ชาวบ้านจะเรียก “พันกะลา” คนที่ข้างเห็นก็ว่ายน้ำจนเล็บมือหลุดออกเนื้อตัวถลอกว่ายดินเห็นเป็นภาพลวงตา พอรู้ตัวก็ไปขอขมาก็หาย ซึ่งการห้ามคนในออก คนนอกเข้าในระหว่างการทำพิธีนี้ ถือเป็นการสอนให้คนในหมู่บ้านมีความกตัญญูตเวทีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และสร้างความสามัคคีของคนในหมู่บ้านด้วย

ในเรื่องการเคารพบ่อเกลือ เพราะบ่อเกลือมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดูแลรักษาอยู่ด้วยนั้น การแสดงความเคารพบ่อเกลือ นั้น เกิดด้วยการมีข้อห้ามต่าง ๆ เช่น ห้ามใส่รองเท้าเข้าไปในบริเวณบ่อเกลือ ห้ามถุยน้ำลาย ห้ามใส่หมวก ห้ามทะเลาะกันบริเวณบ่อเกลือ และห้ามใช้เครื่องทุ่นแรงในการตักเกลือในบ่อ เป็นต้น โดยมีปรากฏจากเรื่องเล่าของวิทยากร จำนวน 4 คน คือ ฉัตรภรณ์ ศรีบุญ, คำเขียน พิมเสน, ธัน ธรรมอุดมและเฉลียง จันตัน (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) ได้เล่าเกี่ยวกับข้อห้ามและบทลงโทษ สรุปได้ว่า ที่ [บ่อเกลือ] นี้มีกฎและข้อห้ามต่างๆ ถ้าเข้าไปดูต้องห้ามใส่หมวก ห้ามใส่รองเท้า ห้ามบ้วนหรือถุยน้ำลาย เป็นกฎของบ่อเกลือเป็นสิ่งต้องห้ามของที่นี่ เคยมีคนฝ่าฝืนใส่หมวกเข้าไปในบริเวณบ่อเกลือ ทำให้คนนั้นไม่สบายและมีเด็กในหมู่บ้านได้ไปเล่นบริเวณบ่อเกลือและได้ถุยน้ำลายบริเวณรอบบ่อ เด็กไม่สบายเวลาต่อมาต้องขอขมา โดยการถวายน้ำแป้งน้ำมัน

ส่วนการห้ามถุยน้ำลายลงในบ่อเกลือ นั้น พบเรื่องเล่าจากวิทยากรมากที่สุด จำนวน 9 คน โดยสามารถสรุปว่าจากเรื่องเล่าที่มีสำนวนต่างกัน มีแก่นเรื่องที่สำคัญแก่นเดียว คือ ผู้หญิงที่ถ่มน้ำลายลงไปในบ่อเกลือจะทำให้เกิดมีอันเป็นเกิดเจ็บป่วยโดยไม่รู้สาเหตุหรือมีอันเป็นไป ซึ่งนอกจากจะเป็นการสอนให้ประพฤติปฏิบัติต่อบ่อเกลือด้วยความสำรวมแล้ว ยังทำให้น้ำในบ่อเกลือยังคงความสะอาด ไม่มีเชื้อโรคหรือสิ่งสกปรกที่อาจทำให้ชาวบ้านเจ็บป่วยหรือเป็นโรคติดต่อได้ ทำให้ชาวบ้านนำมาใช้บริโภคมาทำอาหาร ปิ้งอาหาร ค้าขายได้อย่างปลอดภัย

รูปที่ 3 บ่อเกลือพื้นปี

ที่มา นายวันเฉลิม สุริยะวงศ์ วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2561

การห้ามทะเลาะกันบริเวณบ่อเกลือ เป็นข้อห้ามอีกข้อที่สำคัญสำหรับคนในหมู่บ้านที่ทำอาชีพขายเกลือ คือ เมื่อจะมัตกน้ำเกลือ จะต้องต่อแถวให้เรียบร้อย ห้ามทะเลาะกัน ห้ามแข่งแถว ใครมาก่อนได้ก่อนใครมาทีหลังต้องต่อแถวรอ น้ำเกลือตามคิว หากทะเลาะกันก็จะทำให้น้ำเกลือแห้งหายไป โดยพบเรื่องเล่าจากวิทยากร จำนวน 6 คน คือ ฉัตรภรณ์ ศรีบุญ, เฉลียง จันตัน, สุข กัญญา, คำพอง ชัยวันดี, เสวียน ณ พัน และฉัตรชัย ศรีบุญ (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) สรุปได้ว่า ปู่หลวงเคยเป็นทหารมาก่อนเพราะฉะนั้นใครที่จะมาเอาเกลือต้องมีระเบียบวินัย ห้ามแย่งกัน ใครมาทีหลังมาเอาก่อนไม่ได้ ต้องเอาตามคิวตามที่ตัวเองต่อแถวเท่านั้น ชาวบ้านที่นี่ยึดอาชีพทำเกลือเป็นหลักเวลาจะตักเกลือหาบเกลือนำมาตมต้องเข้าแถวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ห้ามทะเลาะกัน ถ้าเกิดมีการทะเลาะแย่งน้ำเกลือจากบ่อเกลือหรือพูดจาไม่ดี พ่อปู่จะทำให้ น้ำเกลือแห้งหายไป ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถตักน้ำเกลือขึ้นมาได้ต้องรอเป็นวันๆ ถึงจะมีน้ำขึ้นมาเหมือนเดิมแต่ก็นำมาตมไม่ได้

สิ่งที่ทำให้ทราบว่าเป็นการลงโทษ คือ เรื่องเล่าของนายเฉลียง จันตัน ที่เล่าว่า “ตาที่เป็นร่างทรงถือไม้ไปทุบถังที่ใช้ตักน้ำเกลือแล้วพูดว่าลูกหลานทำไมต้องมาทะเลาะกัน แล้วทุกคนก็เงียบกันหมดสักพักน้ำเกลือขึ้นมาเต็มบ่อ” ซึ่งจากเรื่องเล่านี้นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านในตำบลบ่อโพธิ์ ในการหาบน้ำเกลือ นอกจากไปต้มขายและยังนำไปบริโภคปรุงอาหารแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของชาวบ้าน ในขณะที่รอตักน้ำในบ่อเกลือจะต้องเข้าแถวให้เป็นระเบียบห้ามทะเลาะกัน มิฉะนั้นจะทำให้พ่อปู่โกรธและถูกลงโทษโดยการทำให้น้ำในบ่อเกลือเหือดแห้งไป

นอกจากที่ชาวบ้านจะต้องมีระเบียบในการต่อคิวตักน้ำเกลือแล้ว ชาวบ้านยังต้องหาน้ำเกลือกลับไปด้วยตนเอง โดยห้ามใช้เครื่องทุ่นแรงอีกด้วย ดังที่พบเรื่องเล่าจากวิทยากร จำนวน 2 คน คือ คำฟอง ชัยวันดี และเฉลียง จันตัน (สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561) ได้เล่าไว้ว่า “คนในหมู่บ้านเวลาจะตักน้ำในบ่อเกลือจะต้องใช้วิธีการหาบน้ำนั้นห้ามใช้เครื่องทุ่นแรงเครื่องสูบ เป็นข้อห้าม” ซึ่งเรื่องเล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตในการที่จะตักน้ำในบ่อเกลือ เพื่อรักษาน้ำในบ่อเกลือไม่ให้หมดไป เพื่อให้คนรุ่นหลังมีอาชีพทำมาหากินและทำให้บ่อเกลือพันปียังคงดำรงอยู่สืบต่อไป

2. การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าเกี่ยวกับบ่อเกลือพันปี โดยให้ทฤษฎีบทบาทหน้าที่คติชนของ Eycyclopaedia Britannica พบบทบาทหน้าที่ 3 บทบาท ดังนี้

2.1 บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมของคนในกลุ่มชนนั้น ๆ พบจากเรื่องเล่ามากที่สุด จำนวน 9 เรื่อง คือ เรื่องเล่าเกี่ยวกับการห้ามคนในออกห้ามคนนอกเข้าในขณะทำพิธีเรื่องกฎข้อห้ามที่เกี่ยวข้องกับบ่อเกลือ เรื่องเล่าห้ามยุยงน้ำลายบริเวณบ่อเกลือ เรื่องเล่าห้ามใส่รองเท้า เรื่องเล่าห้ามทะเลาะกันในขณะตักน้ำเกลือ เรื่องเล่าห้ามใช้เครื่องทุ่นแรง เรื่องการห้ามลบลูในบริเวณบ่อเกลือ การห้ามพูดจาลบลูบริเวณหอยใหญ่ และการห้ามลักขโมยของในบริเวณหอยใหญ่ ซึ่งเป็นการควบคุมพฤติกรรมของชาวบ้านให้รู้จักรักษาความสะอาดน้ำในบ่อเกลือ ไม่แตกความสามัคคีกัน ให้รู้จักกตัญญูต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คอยปกป้องรักษาคนในหมู่บ้านไม่ให้เข้าไปลบลูบ่อเกลือ

2.2 บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการสอน พบเรื่องเล่าจำนวน 8 เรื่อง เรื่องเล่าเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในหมู่บ้านบ่อเกลือ เรื่องเล่าสงครามบริเวณบ่อเกลือ เรื่องเล่าเกี่ยวกับสมบัติใต้บ่อเกลือพันปี เรื่องกฎข้อห้ามบ่อเกลือ เรื่องเล่าห้ามยุยงน้ำลายบริเวณบ่อเกลือ เรื่องเล่าห้ามใส่รองเท้า เรื่องเล่าห้ามทะเลาะกันในขณะตักน้ำเกลือ เรื่องเล่าห้ามใช้เครื่องทุ่นแรง ซึ่งเป็นการสอนให้รู้จักไม่โลภ ไม่นำสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน สอนให้รู้จักรักษาน้ำเกลือให้สะอาด และสอนให้รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด

2.3 บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการพิสูจน์ให้เหตุผล พบเรื่องเล่าจำนวน 5 เรื่อง ที่มาของการเกิดบ่อเกลือพันปี การค้นพบบ่อเกลือ ประเพณีล้างบ่อ พิธีบุญปราสาทผึ้ง เรื่องเล่าพิธีเลี้ยงเจ้าปู่หรือพิธีเลี้ยงหอย ซึ่งพิสูจน์ให้เห็นถึงที่มาของการเกิดบ่อเกลือพันปี การค้นพบบ่อเกลือ และที่มาของพิธีกรรม

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับบ่อเกลือพันปี ในบ้านบ่อโพธิ์ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ปรากฏภาพสะท้อนวิถีชีวิตและความเชื่อของคนในหมู่บ้าน ทั้งการ ดำเนินชีวิตที่มีบ่อเกลือเป็นแหล่งทำมาหากินและประกอบอาหาร การปฏิบัติต่อบ่อเกลือ อีกทั้ง ยังพบ ความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคนในหมู่บ้าน การประกอบประเพณีและพิธีกรรม ข้อห้าม ในการเข้าไปยังบ่อเกลือ และในเรื่องการลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์และบ่อเกลือ ซึ่งถือเป็นความเชื่อที่ ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมพื้นบ้านเสมอ สอดคล้องกับที่ วรรณศิริ เพชรเกียร (2539 : บทคัดย่อ) ได้ ศึกษาความเชื่อในเรื่องนิทานพื้นบ้าน เขตภาคเหนือตอนล่าง โดยมีผลวิจัยพบว่า ความเชื่อเรื่อง กฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และความกตัญญูรู้คุณ มากที่สุด รองลงมาคือ ความเชื่อเรื่อง ไสยศาสตร์ ภูตผีปีศาจ วิญญาณ ผีบรรพบุรุษ ความเชื่อเรื่องของวิเศษ ความเชื่อนิยมต่างๆ ความ เชื่อเรื่องเกี่ยวกับนรก สวรรค์ ชาต ิภพ ตายแล้วเกิดใหม่ ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ การดูฤกษ์ ยาม การทำนายฝัน การพยากรณ์ ความเชื่อเรื่องศาสนา

ส่วนบทบาทหน้าที่การควบคุมนั้น เรื่องเล่าเกี่ยวกับบ่อเกลือพันปี มีบทบาทในการ ควบคุมพฤติกรรมของชาวบ้านให้รู้จักรักษาบ่อเกลือ ซึ่งเป็นแหล่งอาหารทั้งทางตรงที่ใช้ในการ ประกอบอาหารต่าง ๆ และในทางอ้อม คือการนำน้ำเกลือมาต้มขาย สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าในการควบคุมโบราณสถานของ ภาควิชาภูมิ สุธะเจริญ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความเชื่อที่เกี่ยวกับโบราณสถานที่ยุบระแล้วของ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยผลวิจัยพบว่า เรื่องเล่าทำหน้าที่พิทักษ์โบราณสถาน ปกป้อง มิ ให้เกิดการทำลาย บุกรุกและแสวงหาผลประโยชน์ไปมากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตนา จันทร์เทาว์ ที่ศึกษาพลังของบทบาทหน้าที่ประเพณีการแข่ง เรือยาวในภาคอีสาน (2558) ผลการวิจัยพบว่า การแข่งขันเรือยาวยังคงทำหน้าที่ทั้ง 4 ประการ คือ หน้าที่การเป็นกระจกสะท้อนสังคม หน้าที่ด้านการให้การศึกษแก่สมาชิกชุมชน หน้าที่ทำให้ เกิดการยอมรับแบบแผนพฤติกรรมของคนในสังคม และหน้าที่ด้านการให้ความบันเทิง โดยพบว่า ยังคงรักษาหน้าที่การให้ความบันเทิงเด่นชัดที่สุด แต่หน้าที่ด้านการให้การศึกษามีบทบาทลดลง จากรูปแบบการจัดการแข่งขันเรือยาวที่เปลี่ยนแปลงจากอดีต

นอกจากจะมีบทบาทในการควบคุมพฤติกรรมของชาวบ้านแล้ว เรื่องเล่าเกี่ยวกับบ่อ เกลือนั้น ยังมีบทบาทหน้าที่ในการสอนและการพิสูจน์เรื่องที่เกี่ยวข้องกับบ่อเกลือด้วย โดยเรื่องเล่าจะ เป็นเครื่องมือในการสอนให้คนในสังคมรู้จักอยู่อย่างพอเพียง ไม่โลภมาก ดังเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้อง กับการไม่ทะเลาะกันเพื่อแย่งน้ำในบ่อเกลือ หรือข้อห้ามในการลักขโมยของในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็น

การสอนให้รู้จักไม่โลภไม่นำสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน อีกทั้งยังสอนให้อยู่รวมกันกับธรรมชาติ โดยสันติ ด้วยการกตัญญูรู้คุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ดูแลรักษาให้ที่ท่ามาหากิน โดยมีประเพณีต่าง ๆ เกิดขึ้น

อาจกล่าวได้ว่าเรื่องเล่าทั้งหมดที่ยังดำรงอยู่ในชุมชนนั้น เปรียบเสมือนสิ่งทีหล่อหลอมคนในชุมชนให้มีความรับผิดชอบต่อชุมชน ทั้งสิ่งแวดล้อมและมนุษย์ด้วยกัน มีความรักและสามัคคีกัน อีกทั้งยังเป็นการสอนให้รู้จักละกิเลสของจิต ทั้งความโลภ ความอิจฉาริษยา ฯลฯ ด้วย และยังสอนให้จิตรู้จักมีเมตตาต่อผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักกตัญญูทเวที่ต่อธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้มนุษย์อยู่รวมกันกับสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ได้อย่างสันติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเชื่อของหมู่บ้านต่างๆ ในบริเวณที่พบบ่อเกลือ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อและทำความเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชนที่อยู่บริเวณบ่อเกลือในหมู่บ้านต่าง ๆ

1.2 ควรมีการเผยแพร่ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับบ่อเกลือให้เป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่องค์การส่วนตำบลบ่อโพธิ์ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ประกอบการร้านค้า รวมถึงชาวบ้านในตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลกที่คอยช่วยเหลือและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งสำหรับการเก็บข้อมูล ทำให้การวิจัยนี้สำเร็จไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มแปรรูปเกลือสินเธาว์จากบ่อเกลือพันปี, ม.ป.ป.. การแปรรูปเกลือจากเกลือสินเธาว์ บ้านบ่อโพธิ์ หมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก.
พิษณุโลก : เอกสารอัดสำเนา.

พลาดิษฐ์ สิทธิชัยกิจ. (2546). เล่าเรื่องเมืองสุโขทัย. กรุงเทพฯ : บ้านทีกสยาม.

ภาคภูมิ สุขเจริญ. (2547). วิเคราะห์ความเชื่อที่เกี่ยวกับโบราณสถานที่บูรณะแล้ว ของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- รัชณี กาวี. (2558). นิทาน ตานาน ภูมินามและประวัติศาสตร์ : บทบาทหน้าที่ คุณค่าและ
อัตลักษณ์ของชุมชน ท่าผาปู่ อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รัตนา จันทร์เทาว์. (2558). พลวัตของบทบาทหน้าที่ประเพณีการแข่งขันเรือยาวในภาคอีสาน.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรรณสิริ เพชรเกี. (2539). วิเคราะห์ความเชื่อในนิทานพื้นบ้าน เขตภาคเหนือตอนล่าง.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ลินชัย กระบวนแสง. (2535). รวมเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเมืองพิษณุโลก. เชียงใหม่ :
ส.ทรัพย์การพิมพ์.
- เสาวลักษณ์ อนันตศานต์.(2543). ทฤษฎีคติชนและวิถีการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- คำเขียน พิมเสน. ชาวบ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. สัมภาษณ์.
6 เมษายน 2561.
- คำฟอง ชัยวันดี. ชาวบ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. สัมภาษณ์. 6
เมษายน 2561.
- ฉัตรชัย ศรีบุญ และฉัตรภรณ์ ศรีบุญ. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย
จังหวัดพิษณุโลก. สัมภาษณ์. 6 เมษายน 2561.
- เฉลียง จันตัน. ชาวบ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. สัมภาษณ์. 6
เมษายน 2561.
- ธัน ธรรมอุดม. ชาวบ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. สัมภาษณ์. 6
เมษายน 2561.
- รุจี แอะคำทา. ชาวบ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. สัมภาษณ์. 6
เมษายน 2561.
- สุข กัญหา. ชาวบ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. สัมภาษณ์. 6
เมษายน 2561.
- เสวียน ณ พัน. ชาวบ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. สัมภาษณ์. 6
เมษายน 2561.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา

The Development of Learning Activities Using The Practice Subject
“The Combination of Thai Alphabet” in Conjunction with NHT
Cooperative Learning Model for Primary 3 Students,
Sriharak Wittaya Municipal 5 School

กรรณิการ์ ชันดี¹

Kannika Khantee¹

Received: 7 มีนาคม 2563 Revised: 24 เมษายน 2563 Accepted: 24 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องอักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่ม NHT เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) แบบฝึกทักษะเรื่องอักษรประสม จำนวน 9 เล่ม และแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่ม

¹ โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา; Municipal 5 Siharak Witthaya School, Thailand; e-mail : khanni@outlook.co.th

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่ม NHT จำนวน 9 แผนการจัดการเรียนรู้ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ โดยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (pair) ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา มีประสิทธิภาพ 85.59/86.98 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) เท่ากับ 0.74

2. นักเรียนที่เรียนรู้ โดยการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ โดยการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.28

คำสำคัญ: การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้, การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT, อักษรประสม

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to develop learning activities using “The Combination of Thai Alphabet” in conjunction with NHT cooperative learning model for Primary 3 Students, Sriharak Wittaya Municipal 5 School to have a required efficiency of 80/80 and effectiveness Index : E.I of 0.5; (2) to compare the learning achievement between before and after learning activities; and (3) to examine the students’ satisfaction with organization of the learning activities. The cluster random sampling was implemented in the second semester of the academic year 2018. The instruments used in this study were : (1) 9 exercises on “The Combination of Thai Alphabet” and 9 plans with NHT cooperative learning model; (2) 30 4–multiple choices achievement test; and (3) 10 5–point rating scale questionnaire for student’s

satisfaction with the learning. The data were analyzed by descriptive statistics and paired t-test. The results of the research revealed that: 1) the development of learning activities using “The Combination of Thai Alphabet” in conjunction with NHT cooperative learning model was 85.59/86.98 which was higher than the established requirement of standard criterion, and effectiveness Index : E.I of 0.74; 2) The learning achievement after learning activities was higher than before the organisation of 4 MAT learning activities at the significant level of .05; and 3) The participants reported being highly satisfied with the organisation of learning. The mean score was 4.28.

KEYWORDS: The development of learning activities, Cooperative Learning Model NHT, The Combination of Thai Alphabet

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยถือเป็นเอกลักษณ์และเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้ชาวไทยสามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ที่ได้พระราชทานแก่ผู้เข้าประชุมทางวิชาการชุมนุมภาษาไทยคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 เรื่องความสำคัญของภาษาไทย พระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “ภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่สำคัญซึ่งคนไทยใช้ในการสื่อสาร ดังนั้นคนไทยจึงควรภาคภูมิใจที่มีภาษาไทยเป็นของตนเองมาตั้งแต่โบราณ ซึ่งคนเราทุกคนควรจะรักษาไว้” (กรมวิชาการ, 2545)

ในการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องเสริมสร้างคุณลักษณะที่สำคัญให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นั่นคือ การทำให้ผู้เรียนทุกคนตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเรียนรู้เชิงการคิดวิเคราะห์และยึดตัวผู้เรียนเองเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนจะมีบทบาทหน้าที่ในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้นจากที่แล้วว่าที่เคยยึดครูเป็นสำคัญ และผูกขาดการดำเนินกิจกรรมการสอนแต่เพียงผู้เดียว กล่าวคือผู้เรียนจะต้องเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองในลักษณะของการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เพราะจะทำให้เกิดความมั่นใจและเกิดประโยชน์ต่อตนเองสูงสุด (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการ

พัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

บริบทของการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งถือว่าเป็นระดับชั้นที่สำคัญ เพราะเปรียบเสมือนการวางรากฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป จากการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 5 สหรัษฎวิทยา ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา (ปีการศึกษา 2551-2561) พบว่า ผลการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือเรียนตามหลักสูตรแต่เพียงอย่างเดียว นั้น ไม่สามารถพัฒนาการเล่าเรียนของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ สะท้อนจากผลการเรียน และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ปีการศึกษา 2560 ร้อยละเฉลี่ยของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คือ 65.34 ไม่เป็นที่น่าพอใจนัก (รายงานสรุปผลการจัดการศึกษา โรงเรียนเทศบาล 5 สหรัษฎวิทยา, 2560) เมื่อพิจารณาคะแนนเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะการอ่าน การเขียน โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เรื่อง การแจกลูกและการประสมคำ นักเรียนส่วนมากไม่สามารถทำได้ เพราะมีช่วงหนึ่งที่กำหนดให้ครูสอนภาษาไทยสอนอ่านออกเสียงเป็นคำ ๆ โดยไม่บอกที่มาของการอ่านออกเสียงคำหรือประโยคนั้น ๆ นักเรียนใช้วิธีการจดจำอย่างเดียว คำหรือประโยคเหล่านั้นอ่านออกเสียงแบบใด นักเรียนส่วนมากจดจำได้ไม่นาน ทำให้เด็กนักเรียนอ่านหนังสือได้ไม่คล่องและเขียนคำไม่ถูกต้องเป็นปัญหาต่อตัวนักเรียนเอง เมื่อศึกษาในระดับสูงต่อไป ทุกโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ได้พบกับปัญหาเหล่านี้เช่นเดียวกัน สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี จึงกำหนดให้ทุกโรงเรียนในสังกัด ดำเนินงานตามโครงการอ่านออกเขียนได้ โดยครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ร่วมกันรับผิดชอบ ดำเนินการสอบตามโครงการในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และร่วมกันแสวงหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ตามเกณฑ์ในแต่ละระดับชั้น โรงเรียนเทศบาล 5 สหรัษฎวิทยา จึงร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนา และกำหนดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไว้ที่ร้อยละ 80 และต้องพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าประสงค์นั้นในทุกระดับชั้น

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วในข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จึงมีความคิดว่าหากมีการนำสื่อการสอนที่เป็นแบบฝึกหรือชุดฝึก ซึ่งแตกต่างจากการเรียนโดยใช้ตำราเรียนแต่เพียงอย่างเดียว มาใช้จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (Numbered Heads Together: NHT) คงจะเกิดประโยชน์และสามารถช่วยในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเรื่องของการแจกลูกและประสมคำ ส่งเสริมให้นักเรียนอ่าน เขียน

และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาภรณ์ บัวพรหม (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ NHT เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกประกอบกลุ่มร่วมมือแบบกลุ่ม NHT เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.28/84.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.6844 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 68.44 และนักเรียนที่เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกประกอบกลุ่มแบบกลุ่มร่วมมือ NHT เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ ดังกล่าว มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบฝึกทักษะและแผนการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัทวิทยา ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

จัดทำแบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม และแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องอักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบ

กลุ่มร่วมมือ NHT ในสาระที่ 1 มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน และสาระที่ 4 มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 9 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 อักษรประสม
2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ความหมายและชนิดของคำ
 ควบกล้ำ
3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 อักษรควบแท้ที่มี ร เป็นตัวควบกล้ำ
4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 อักษรควบแท้ที่มี ล เป็นตัว
 ควบกล้ำ
5. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 อักษรควบแท้ที่มี ว เป็นตัวควบกล้ำ
6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 อักษรควบไม่แท้
7. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 อักษรนำ
8. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 อักษรนำอ่านออกเสียงพยางค์เดียว
9. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 อักษรนำอ่านออกเสียงสองพยางค์

ขอบเขตด้านตัวแปร โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (2) ความพึงพอใจในการเรียนรู้

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ระหว่างเดือน พฤศจิกายน-ธันวาคม 2561 ใช้เวลา 18 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 99 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม และแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา จำนวน 9 เล่ม แบบฝึกทักษะเรื่องอักษรประสม มีค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 4.56

2. แผนการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 9 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 4.52

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัย เลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.76

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ระหว่างวันที่ 3 พฤศจิกายน 2561 ถึงวันที่ 2 ธันวาคม 2561 โดยทำการทดลองในเวลาเรียนปกติ ทั้งนี้ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน (Pre-test)
2. ทำการทดลองโดยให้นักเรียน ได้เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา จำนวน 9 แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (Post-test) ทันทีเมื่อสิ้นสุดการเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกับการสอบก่อนเรียน
4. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ โดยการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ ที่ 80/80 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 : แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา ในการทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ตามเกณฑ์ 80/80

จำนวนนักเรียน (N)	ประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₁) คะแนนประจำแผน (คะแนนเต็ม 360 คะแนน)		ประสิทธิภาพบทเรียน (E ₂) คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)	
	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละของ คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละของ คะแนนเฉลี่ย
3	248.33	68.98	21.33	71.11
9	275.00	76.39	23.11	77.04
30	301.10	83.83	25.30	84.33

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน

เทศบาล 5 สหรัักษ์วิทยา โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนเทศบาล 5 สหรัักษ์วิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 32 คน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนล่วงหน้าใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แล้วดำเนินการจัดการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบหลังการเรียนในแต่ละแผนการเรียนรู้อีก เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้เสร็จแล้ว ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน ปรากฏผล ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 : แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สหรัักษ์วิทยา ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อยืนยันประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80

จำนวนนักเรียน (N)	ประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₁) คะแนนประจำแผน (คะแนนเต็ม 360 คะแนน)		ประสิทธิภาพบทเรียน (E ₂) คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)	
	คะแนนเฉลี่ย	ประสิทธิภาพ	คะแนนเฉลี่ย	ประสิทธิภาพ
32	308.13	85.59	26.09	86.98

2. ผลการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนเทศบาล 5 สหรัักษ์วิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 32 คน โดยนำคะแนนทดสอบก่อนเรียน และคะแนนทดสอบหลังเรียน จากการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำมาหาค่าดัชนีประสิทธิผล ปรากฏผล ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 : แสดงผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนเต็ม	ผลรวม คะแนน ก่อนเรียน	ผลรวม คะแนน หลังเรียน	ดัชนี ประสิทธิผล
32	30	480	835	0.74

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่ม NHT สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสมร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา ซึ่งทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน โดยทำแบบทดสอบก่อนเรียนล่วงหน้า โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แล้วดำเนินการจัดการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบหลังการเรียนในแต่ละแผนการเรียนรู้อีก เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้เสร็จแล้ว ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกัน กับแบบทดสอบก่อนเรียน และทำการเปรียบเทียบ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 : แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนรู้ โดยการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่ม NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การจัดการเรียนรู้	N	\bar{X}	S.D.	df	t	P
ก่อนเรียน	32	15.00	1.48	31	25.93	.000*
หลังเรียน		26.09	1.44			

*p<.05

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้ โดยการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สิทธิวิทยามีประสิทธิภาพ 85.59/86.98 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) เท่ากับ 0.74 ที่เป็นเช่นนี้ มีสาเหตุสำคัญมาจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม และแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เพราะผ่านกระบวนการสร้างอย่างมีระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาทฤษฎี หลักการและแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครูและเอกสารอื่น ๆ นำมาสร้างโดยการวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดเนื้อหาสาระ ตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดชั้นปี สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งการกำหนดความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยทุกขั้นตอนผ่านการตรวจและแก้ไขข้อบกพร่อง ความเหมาะสม จากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง การทดลองแบบกลุ่มเล็ก และการทดลองแบบภาคสนาม โดยนำข้อมูลของการทดลองแต่ละครั้ง มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาภรณ์ บัวพรหม (2552) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ NHT เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ NHT เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.28/84.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.6844 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 68.44 และการศึกษาวิจัยของ ศักดิ์ชัย สร้อยจิตร (2554) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบแผนผังความคิด เรื่องการสร้างคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบแผนผังความคิด เรื่องการสร้างคำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบแผนผังความคิด กลุ่ม

ตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งได้มาโดย การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบแผนผังความคิดเรื่องการสร้างคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.83/80.21 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดัชนีประสิทธิผลของการจัด การเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบแผนผังความคิด เรื่องการสร้างคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 0.621

2. นักเรียนที่เรียนรู้ โดยการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากผลการวิจัยที่ค้นพบในข้อนี้ อาจมีสาเหตุมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันแบบร่วมมือกันคิด (Numbered Heads Together: NHT) เป็นการจัดการเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ตั้งแต่ 2-6 คน สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบร่วมกัน โดยถือว่าความสำเร็จของบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม (กรมวิชาการ, 2551) ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนเป็นอย่างดีทั้งด้านทักษะวิชาการและทักษะด้านสังคมเพิ่มขึ้น และเมื่อนำแบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ซึ่งเป็นเอกสารสื่อการสอนที่มีรูปแบบตัวอักษร ภาพ และสีสันเร้าใจ ไม่เหมือนตำราทั่วไปที่มีแต่ตัวหนังสือธรรมดา ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงทำให้นักเรียนสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น ดังที่ ทองเทียม ศรีสร้างคอม (2554) ได้กล่าวไว้ว่า “การเรียนรู้เกิดขึ้นจากที่สิ่งเร้ามากระทบประสาทสัมผัส แล้วส่งผลกระแสสัมผัสไปยังประสาทส่วนกลาง เพื่อทำการแปลความหมายโดยอาศัยประสบการณ์เดิมและสิ่งเร้าอื่น ๆ ในช่วงนี้เรียกว่าเกิดการเรียนรู้ หลังจากแปลความหมายแล้ว ผลของการเรียนรู้จะสรุปเป็นความคิดรวบยอด และมีปฏิริยาตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสิ่งเร้าที่รับรู้ นั้น อันเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งแสดงผลที่เกิดการเรียนรู้แล้ว” ซึ่งผลการวิจัยที่ผู้วิจัยค้นพบในครั้งนี้ จึงนับว่าเป็นข้อค้นพบที่น่าเชื่อถือได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ กฤษณา ชาญวิชานนท์ (2550) ที่ได้ศึกษาวิจัย การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทย และความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกับการเรียนรู้แบบรายบุคคล ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ ผลการศึกษาวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยสูงกว่า นักเรียนที่เรียนรู้แบบรายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และการศึกษาวิจัยของ ประนอม แต่งงาม (2554) ได้

ศึกษาวิจัย การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างใช้เลือกโดยจำเพาะเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียน แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ โดยการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อักษรประสม ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่ม NHT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27 ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การสอนกลุ่มร่วมมือแบบรวมกันคิด (Numbered Heads Together: NHT) ช่วยให้ผู้สมาชิกในกลุ่มทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี มีความเข้าใจยอมรับความสามารถของแต่ละบุคคลตามศักยภาพ และความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน และเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และประสบผลสำเร็จในการเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ มาสโลว์ (Maslow, 1996 อ้างถึงใน บุญช่วย ศิริเกษ, 2552) ที่ได้ให้แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ ไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น แต่ความต้องการของมนุษย์นั้นมีมากมายและแตกต่างกัน มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่น จะเข้ามาแทนที่ความต้องการที่ยังไม่ได้ตอบสนองก็จะเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความต้องการ หากได้รับการตอบสนองก็จะช่วยให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานได้ และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ประโลมจิต โชคชัย (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค LT ประกอบแบบฝึก กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค LT ประกอบแบบฝึก เรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการเขียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก รวมทั้ง การศึกษาวิจัยของ รสริน สงครามศรี (2554) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD เรื่อง อักษรควบ และอักษรนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสมศรีมะแปบประชาบารุง จำนวน 12 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม พบว่า นักเรียนสามารถอ่านเขียนและเข้าใจความหมายของคำที่มีอักษรควบ และอักษรนำได้ถูกต้อง นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสุขสนุกสนานกับกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรทำการวิจัยการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบร่วมมือเทคนิคอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวแปรอื่นนอกเหนือผลพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้และความพึงพอใจ เช่น ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาการคิดอย่างมีเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้กับสาระต่าง ๆ

1.2 ควรทำการวิจัยการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบร่วมมือ เกี่ยวกับการเรียนการสอนในเนื้อหาสาระอื่น และระดับชั้นอื่น รวมทั้งควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่นกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบร่วมมือ

1.3 ควรมีการเปรียบเทียบทักษะทางภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันว่า ทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนต่างกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

กฤษณา ชาญวิชานนท์. (2550). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทย และ ความพึงพอใจในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกับการเรียนรู้แบบรายบุคคล ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *มองฝันไปข้างหน้า : วิสัยทัศน์ประเทศไทยปี 2560*. กรุงเทพฯ : ซีคเซสมิเดีย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- ทองเทียม ศรีสร้างคอม. (2554). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบการ
แข่งขันเป็นทีม TGT เรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญช่วย ศิริเกษ. (2552). มนุษย์สัมพันธ์ในการบริหาร. เลย : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย.
ประนอม แต่งงาม. (2554). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบ
ร่วมมือ เทคนิค L สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประโลมจิต โชคชัย. (2553). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รสริน สงครามลี. (2554). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD
เรื่องอักษรควบ และอักษรนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ภาษาไทยด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD เรื่อง อักษรควบ และอักษรนำ. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรักษ์วิทยา. (2560). รายงานสรุปผลการจัดการศึกษา โรงเรียนเทศบาล
สีหรักษ์วิทยา ประจำปีการศึกษา 2560. (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม). อุดรธานี : โรงเรียน
เทศบาล 5 สีหรักษ์วิทยา.
- ศักดิ์ชาย สร้อยจิตร. (2554). ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบ
แผนผังความคิด เรื่องการสร้างคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้า
อิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาภรณ์ บัวพรหม. (2552). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกประกอบกลุ่มร่วมมือ
แบบ NHT เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่
3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Koh, Caroline and others. (2007). Perceptions of Low Ability Students on Group Project Work
and Cooperative Learning. *Asia Pacific Education Review*. 8(1) : 89-99 ; April.

London, Kellan M. (2007). *Integrating Idea Generation and Idea Evaluation in the Study of Group Creativeness and Group Satisfaction*. Dissertations AbstractsInternational. 67(07) : 4142–B ; January.

Strahm, Muriel F. (2007). Cooperative Learning: Group Processing and Students Needs for Self–Worth and Belonging. *Alberta Journal of Educational Research*. 53(1) : 63–76 ; Spring.

การศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูในโรงเรียน
กลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

A study on Morale in Operations of Teachers in Wang Luang–Nong
Luang Group under The Office of Nong Khai
Primary Educational Service Area 2

ชนัญชิดา พัวพวง¹

Chananchida Puapuang¹

Received: 10 มีนาคม 2563 Revised: 28 มีนาคม 2563 Accepted: 3 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ของผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 99 คน โดยศึกษา 6 ด้าน คือ ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านโอกาสความก้าวหน้าหน้าที่การงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ด้านความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ได้รับ มอบหมายและ ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Master Student of Education Program, Program in Educational Administration, Ratchathani University, Thailand;
e-mail : chanan-chida@outlook.co.th

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา และด้านโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

คำสำคัญ: ขวัญและกำลังใจ, ข้าราชการครู, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

ABSTRACT

The purposes of this research were to study on morale in operations of teachers in Wang luang–Nong luang group under the office of Nong Khai Primary Educational Service Area 2. People for the research are 99 teachers and school principals. Six aspects were taken into consideration. These include Dominance, Opportunities for career advancement, the Relationship between super–ordinates and subordinates, the Relationship among colleagues, the satisfaction with work, and the job security. The instrument used to collect the data is the 5 rating – scale questionnaire consisting of 30 items and checklist. The consistency index value is 0.67–1.00 and the confidence of all questionnaires is 0.87. The statistical methods employed for the data analysis was the descriptive statistics. The research findings were as follows: Of the six aspects of the morale in the operation of the school teachers from highest to lowest, we found that the relationship among colleagues came top. This is followed by the job security, the dominance, the satisfaction with work, the relationship between the super–ordinates and the subordinates, and the opportunities for career advancement respectively.

KEYWORDS: Morale, Wangluang – Nongluang group, Primary Educational Service Area 2

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ขวัญและกำลังใจมีความสำคัญอย่างมากในการปฏิบัติงาน ดังนั้น นักบริหารแผนใหม่ และทฤษฎีบริหารงานบุคคลในปัจจุบัน จึงพยายามหาวิธีการในการที่ผลานจิตใจของผู้ร่วมงาน

เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติภารกิจขององค์กรให้ลุล่วงไปได้และวิธีที่ได้รับความสนใจและนิยมกันมากอีกวิธีหนึ่งก็คือ “การจูงใจ” การจูงใจในการทำงานคือการสร้างส่วนประกอบในการทำงานเพื่อโน้มน้าวจิตใจให้คนมีความรู้สึกผูกพันกับงาน อยากจะทำงานทุ่มเทและเสียสละเพื่องานและหน่วยงาน การตอบสนองความต้องการของคนงานย่อมสร้างความกระตือรือร้นและกำลังใจให้เขาตั้งใจในการทำงาน ซึ่งเท่ากับเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจให้คนทำงานมีขวัญและกำลังใจดี และจูงใจที่มุ่งทำงานอย่างไม่มีย่อท้อ ทั้งนี้เพราะว่าขวัญและกำลังใจของคนทำงานจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่า ความต้องการของพวกเขาเหล่านั้นได้รับการตอบสนองหรือไม่ ซึ่งความต้องการด้านจิตใจของบุคคลจะส่งผลต่อขวัญและกำลังใจโดยตรง

ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง ที่จะทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลทำงานไปได้ด้วยดีเพียงใดหรือไม่ ระดับขวัญและกำลังใจของบุคคลในการปฏิบัติงานย่อมมีผลกระทบต่องานของบุคคลในองค์กร แม้ว่าขวัญและกำลังใจจะมีลักษณะเป็นนามธรรมเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น แต่ก็สามารถสังเกตได้จากการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กร คนที่มีขวัญและกำลังใจสูงก็จะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความมุ่งมั่นเอาใจใส่ รับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายอยู่อย่างเต็มที่ รวมทั้งมีความตั้งใจที่จะร่วมมือปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีขวัญ และกำลังใจต่ำ หรือขวัญและกำลังใจเสียจะเป็นบุคคลที่อารมณ์ไม่ดี กระด้างกระเดื่องต่อการปกครองบังคับบัญชาเกิดความท้อแท้หรือหมดกำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงาน และมีความรู้สึกไม่ชอบงานที่ทำ พฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การขาดความกระตือรือร้น เฉื่อยชา การเข้าทำงานช้า การเลิกงานก่อนเวลา การลาป่วยอยู่เป็นประจำ รวมทั้งการพยายามหาหนทางโยกย้าย เพื่อไปหาการทำงานในตำแหน่งอื่น อัตราการเข้าออกจากที่ทำงานเดิมบ่อย ๆ ของบุคคลในองค์กร ย่อมแสดงให้เห็นถึงสภาพขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กร อยู่ในระดับต่ำ ต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนจากผู้บังคับบัญชา

“ขวัญและกำลังใจ” ทางการศึกษาได้เข้ามาและได้รับการยอมรับเป็นอย่างดีจากผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารตระหนักดีว่าทรัพยากรการบริหารที่สำคัญที่สุดคือคน เพราะคนคือผู้ทำให้งานสำเร็จหรือล้มเหลว มีประสิทธิภาพสูงหรือต่ำบุคคลที่มีขวัญดีจะมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) มีความกระตือรือร้นที่จะร่วมทำงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา
- 2) อยู่ในระเบียบวินัยและเต็มใจที่จะทำตามระเบียบข้อบังคับต่างๆ
- 3) มีแรงจูงใจและความสนใจในงานอย่างมาก
- 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 5) ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในขณะที่ นุชลี ไพทิวรากร (2549, หน้า 2) กล่าวว่า “ขวัญ” หมายถึง กำลังใจในการต่อสู้ส่วน “กำลังใจ” หมายถึง ขวัญ

ความฮึกเหิมดังนั้นเมื่อรวมคำว่า “ขวัญและกำลังใจ” เข้าด้วยกันในแง่ของการปฏิบัติงานแล้ว “ขวัญและกำลังใจในการทำงาน คือสภาพจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน เช่น ความรู้สึกหรือความนึกคิดที่ได้รับอิทธิพลแรงกดดันหรือสิ่งเร้าจากปัจจัยสภาพแวดล้อมในองค์กรที่อยู่รอบตัวเขาและจะมีปฏิกริยาโต้กลับคือพฤติกรรมในการทำงานซึ่งมีผลโดยตรงต่อผลงานของบุคคลนั้น (ปรียาพร วงศอนุตรโรจน์ 2547, หน้า 3)

โรงเรียนบ้านหนองวัวซุม เป็นโรงเรียนรัฐบาลขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ในกระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวนนักเรียน 79 คน และมีข้าราชการครูจำนวน 5 คน จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนล้วนมีภาระงานที่มากเท่าๆ กับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ที่มีจำนวนบุคลากรมากกว่า ข้าราชการครูต้องรับภาระงานอื่นมากกว่างานสอนทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง นักเรียนเสียโอกาสในการได้รับความรู้อย่างเต็มที่ ครูถูกตำหนิในการจัดการเรียนการสอนไม่ได้คุณภาพทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานทุกๆ ที่ตั้งใจทำงานอย่างเต็มสุดกำลังความสามารถ (สพป. หนองคาย เขต 2, 2560)

ข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เป็นบุคลากรที่ต้องประสบปัญหาหลายประการ อาทิ เช่น ค่าครองชีพสูงแต่มีรายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีพอย่างเหมาะสมกับหน้าที่รับผิดชอบ มีภาระหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคม และโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่ รวมทั้งการไม่ปฏิบัติหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาเกิดความท้อแท้หรือหมดกำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงาน และมีความรู้สึกไม่ชอบงานที่ทำ พฤติกรรมต่างๆ เช่น การขาดความกระตือรือร้น เฉื่อยชา การเข้าทำงานช้า การเลิกงานก่อนเวลา การลาพัก ลาป่วยอยู่เป็นประจำ รวมทั้งการพยายามหาหนทางโยกย้าย เพื่อไปหาการทำงานในตำแหน่งอื่น อัตรากำลังเข้าออกจากที่ทำงานเดิมบ่อย ๆ ของบุคคลในองค์กร ย่อมแสดงให้เห็นถึงสภาพขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กร อยู่ในระดับต่ำ ต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนจากผู้บังคับบัญชา (สพป. หนองคาย เขต 2, 2560)

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จึงมีความสนใจศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยจะทำการศึกษา องค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการปกครองบังคับบัญชา 2. ด้านโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การ

งาน 3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา 4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน 5. ด้านความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย 6. ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อทำการศึกษาระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 และเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการประกอบการวางแผนพัฒนาปรับปรุง แก้ไข และส่งเสริม ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานแก่หน่วยงานและเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสร้างขวัญและกำลังใจให้มีความเป็นธรรม ตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 คือ การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพราะถ้าครูมีความสุข ครูก็จะสามารถใช้ศักยภาพในตัวเอง ถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้อย่างเต็มที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูจำนวน 99 คน จากทั้งหมด 11 โรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 กลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ สถานภาพของผู้บริหาร และข้าราชการครู

ตัวแปรตาม คือ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 กลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง คือ 1. ด้านการปกครองบังคับบัญชา 2. ด้านโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา 4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน 5. ด้านความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายและ 6. ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมด 99 คน จากทั้งหมด 11 โรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 กลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภทแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (แบบ Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 กลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการปกครองบังคับบัญชา	จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา	จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน	จำนวน 5 ข้อ
5. ด้านความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย	จำนวน 5 ข้อ
6. ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน	จำนวน 5 ข้อ

โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5	หมายถึง	ขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	ขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	ขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองตามเวลาที่กำหนด ได้แบบสอบถาม จำนวน 99 ฉบับ และตรวจสอบความสมบูรณ์แบบสอบถามปรากฏว่าสมบูรณ์ จำนวน 90 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.91

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ครบทุกด้านแล้วนั้น ได้นำข้อมูลที่ได้มาแจกแจงความถี่ และร้อยละ แล้วประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วยรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ นำแบบสอบถามที่ได้คะแนนแล้วไปวิเคราะห์ตามระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 นำข้อมูลมาแปรค่าเฉลี่ย ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อระดับ ขวัญและกำลังใจในการที่มีต่อปฏิบัติงาน ได้แปลระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาค ดังนี้

เกณฑ์ในแปลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของตัวแปรต่าง ๆ

$$\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด} = 5 - 1 = 0.8$$

ดังนั้น จึงแปลความหมายของข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์โดยคะแนนเฉลี่ยตามแนวทาง ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2552, หน้า 53-54)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 มีขวัญและกำลังใจระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 มีขวัญและกำลังใจระดับสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 มีขวัญและกำลังใจระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 มีขวัญและกำลังใจระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 มีขวัญและกำลังใจระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 90 คน โดยแจกแจงความถี่ และร้อยละตามลำดับพบว่า บุคลากรครูของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน รองลงมาด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงานด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการปกครองบังคับบัญชาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารของหน่วยงานเป็นไปตามขั้นตอนและหลักการบริหารที่ดี และการบริหารของหน่วยงานมีแผนการปฏิบัติที่เหมาะสม รองลงมาคือผู้บังคับบัญชายอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในระดับมาก ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บังคับบัญชามีความเอาใจใส่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง/เท่าเทียมกัน

2.2 ด้านโอกาสในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานมีการส่งเสริมให้พนักงานศึกษาต่อเพื่อปรับวุฒิการศึกษา รองลงมาผู้บังคับบัญชาให้การส่งเสริมสนับสนุนให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติระดับมาก ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือการเลื่อนตำแหน่งในหน่วยงานขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถมากกว่าความพอใจของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

2.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีผู้บังคับบัญชาให้ความเป็นกันเองกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา รองลงมาคือผู้บังคับบัญชาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเมื่อทราบถึงความทุกข์ร้อนของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในระดับมาก ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจในการปฏิบัติงานและคอยให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน

2.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้เกียรติในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน รองลงมาคือหากมีโอกาสจะให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติหน้าที่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เพื่อนร่วมงานในหน่วยงานมีการรับฟังปัญหาและปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการทำงาน

2.5 ด้านความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความพร้อมที่จะร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานเป็นทีมและยอมรับผลที่ได้

จากการปฏิบัติงานนั้น รองลงมาคือการได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีระดับมาก ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความพอใจกับปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย และเหมาะสมกับความสามารถ

2.6 ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความพอใจกับเงินเดือนและสวัสดิการที่ได้รับจากหน่วยงาน รองลงมาคือมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในหน่วยงานระดับมากค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความภาคภูมิใจในหน้าที่การงาน

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรมากที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน รองลงมาด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน น้อยที่สุด คือ ด้านโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิริศร เปรื่องเวทย์ (2549 หน้า บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่องขวัญและกำลังใจของข้าราชการทหารชั้นประทวน และลูกจ้างที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ : ศึกษากรณีโรงเรียนสื่อสารทหารเรือ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการทหารชั้นประทวนและลูกจ้างสังกัดโรงเรียนสื่อสาร กรมสื่อสารทหารเรือ มีสภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในภาพโดยรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ขวัญและกำลังใจสูงที่สุดในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชำนาญ สมหาญวงศ์ (2554 หน้า บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อันดับท้ายที่สุดคือ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และมีความแตกต่างกันคือ อันดับหนึ่ง คือ คุณลักษณะด้านความสำเร็จของงาน รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ตะวัน ศิลป์ประกอบ (2551 หน้า บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัด

ชลบุรี มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ด้านโอกาสในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน แต่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้าน โดยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา ด้านการปกครองบังคับบัญชา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีการให้เกียรติในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกันซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พีริศร เปรื่องเวทย์ (2549 หน้า บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่องขวัญและกำลังใจของข้าราชการทหารชั้นประทวน และลูกจ้างที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ : ศึกษากรณีโรงเรียนสื่อสารทหารเรือ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการทหารชั้นประทวนและลูกจ้างสังกัดโรงเรียนสื่อสาร กรมสื่อสารทหารเรือ มีสภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในภาพโดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

2. ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความพอใจกับเงินเดือนและสวัสดิการที่ได้รับจากหน่วยงาน รองลงมาคือมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชำนาญ สมหาญวงศ์ (2554 หน้า บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านโอกาสในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน พบว่า โอกาสที่จะก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน การพิจารณาความดีความชอบมีความ การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือการเลื่อนตำแหน่ง ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถมากกว่าความพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชา ได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพและมีโอกาสก้าวหน้าเป็นผู้บริหารของหน่วยงานในอนาคตและส่งเสริมสนับสนุนให้ท่านมีความรู้ความเชี่ยวชาญในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พีริศร เปรื่องเวทย์ (2549 หน้า บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่องการศึกษาขวัญและกำลังใจของข้าราชการทหารชั้นประทวน และลูกจ้างที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ : ศึกษากรณีโรงเรียนสื่อสารทหารเรือ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการทหารชั้นประทวน

และลูกจ้างสังกัดโรงเรียนสื่อสาร กรมสื่อสารทหารเรือ มีสภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในภาพโดยรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

4. ด้านความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย พบว่า ความรู้สึกที่ดีที่มีต่อปริมาณงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและเหมาะสมกับความสามารถ ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี มีความชัดเจนที่ตรงกับตำแหน่งหน้าที่ในสายงานอันก่อให้เกิดความรู้สึกต้องการที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ต่อไปให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ตะวัน ศิลป์ประกอบ (2551 หน้า บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา พบว่า ความต้องการให้ผู้บังคับบัญชามีความสนิทสนมเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา และไว้วางใจในการปฏิบัติงานคอยให้คำแนะนำในเรื่องการปฏิบัติงาน ช่วยเหลือแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อทราบถึงความทุกข์ร้อนและมีความเป็นธรรมทั้งในเรื่องหน้าที่การงานและเรื่องส่วนตัว และสนับสนุนและส่งเสริมความก้าวหน้าให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความสามารถและมีความเพียรพยายามด้วยระบบคุณธรรม การมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้อง ตะวัน ศิลป์ประกอบ (2551 หน้า บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

6. ด้านการปกครองบังคับบัญชา พบว่า การบริหารงานของในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เป็นไปตามขั้นตอนและหลักการบริหารที่ดี ผู้บังคับบัญชามีความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ที่ถูกต้องเหมาะสมและยุติธรรม มีแผนการปฏิบัติที่เหมาะสมตามสายบังคับบัญชา มีความเอาใจใส่แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึงและ เท่าเทียมกัน และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชำนาญ สมหาญวงศ์ (2554 หน้า บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า ขวัญ

และกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการปกครองบังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาควรเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง/เท่าเทียมกัน และมีความเอาใจใส่แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันและรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา

1.2 ด้านโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ผู้บังคับบัญชาควรมีการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือการเลื่อนตำแหน่งในหน่วยงานขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา

1.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาควรให้ความไว้วางใจในการปฏิบัติงานและคอยให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน

1.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานควรมีการรับฟังปัญหาและปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการทำงาน ให้เกียรติในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกันพร้อมทั้งร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานเป็นทีมและยอมรับผลที่ได้จากการปฏิบัติงานเพื่อให้บริการลูกค้าของหน่วยงาน

1.5 ด้านความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้บังคับบัญชาควรมีการบริหารจัดการมอบหมายงานตามความถนัดและมีความเหมาะสมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพอใจกับปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายและเหมาะสมกับความสามารถ

1.6 ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาควรทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความภาคภูมิใจในหน้าที่การงาน รู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาในการปฏิบัติงาน และมีความภาคภูมิใจในหน้าที่การงานพอใจกับเงินเดือนและสวัสดิการที่ได้รับในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความมั่นคงไม่ถูกให้ออกง่าย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

2.2 ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายวังหลวงหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ชำนาญ สมหาญวงศ์ (2554). *ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย*. ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ตะวัน คิลป์ประกอบ. (2551). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นุชลี โพธิวรกร. (2549). *พฤติกรรมผู้นำความพึงพอใจในการทำงานและขวัญกำลังใจในการทำงานของพนักงานบริษัทหลักทรัพย์ย่านถนนราชดำริกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2552). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ : 5. กอฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2547). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริม.
- พิริศร เป็รื่องเวทยา. (2549). *ขวัญกำลังใจของข้าราชการทหารชั้นประทวนที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ : ศึกษากรณีโรงเรียนสื่อสารทหารเรือ*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542.

The Development of English Speaking Ability Using Inquiry-Based Learning of Matthayomsuksa 1 Students at Prachaksilapakarn School

Patthaya Deemuangkhong¹

Received: 12 March 2020 **Revised:** 17 April 2020 **Accepted:** 21 April 2020

ABSTRACT

Inquiry-based learning will assist in developing students' English speaking ability. The purposes of this study were to investigate and compare the students' speaking ability before and after learning English speaking using Inquiry-based learning and to examine the students' attitude towards teaching English speaking using Inquiry-based learning. The sample in this study was 30 students of Matthayomsuksa 1 students at Prachaksilapakarn School, Udon Thani, selected by cluster random sampling. This study was an experimental research with a one group pretest – posttest design. The research instruments used for this research were: 1) 12 lesson plans of teaching English speaking using Inquiry-based learning; 2) an English speaking ability test; and 3) a students' attitude questionnaire toward teaching English speaking using Inquiry-based learning. The experiment lasted 12 weeks, 2 hours per week, 24 hours in total. Statistics used in this study were mean, percentage, standard deviation, one-sample t-test and t-test for dependent samples. The findings of the research were as follows: 1) The students' pretest and posttest mean scores on English speaking ability were 68.43 or 22.81 percent and 232.03 or 77.34 percent respectively. The students' posttest mean scores were higher than the criterion of 70 percent and higher than that of the pretest. 2) The students' attitude towards teaching English speaking using Inquiry-based learning was at a good level.

¹ Master Student of Arts Program, Program in Teaching English to Speakers of other Languages, Udon Thani Rajabhat University, Thailand; e-mail : khebmaps@gmail.com

KEYWORDS: English speaking ability, Inquiry-based learning, Attitude

Background and Rationale

Learning English for communication is necessary that the learners are capable of using these four skills, e.g. listening, speaking, reading and writing in order to have complete mastery of language. However, the four skills do not exist separately within the language; in other words, the four skills are interrelated. In addition, Press (2014: 19) points out that these four skills are interrelated because using a language generally requires using more than one skill at a time. Even though the four skills are inseparable in terms of their use, teaching of the four skills; however, can be focused on one component skill in order to understand the process of the acquisition of that particular skill, and of the four skills, speaking would appear to be the basic to language learning. Speaking is, however, sometimes considered in an undervalued skill. It might be because almost everybody can speak, so they take the skill for granted. In fact, speaking is a skill which deserves attention as much as literary skills, in both first and second languages. Furthermore, the learners usually need to be able to speak with confidence as to carry out the most basic transactions. It is the skill which most frequently judged whether a person can use the language or not. Bygate (2010: VII) emphasises that speaking is the vehicle par excellence of social solidarity, of social ranking, of professional advancement and of business. Moreover, the course in speaking skills is increasingly placed in language programs around the world today. Thus, speaking is very important skill for the learners in order to deliver the information to others and to communicate in worldwide level.

A study by Khamparted (2012: 58) showed that it was difficult for Thai students to understand a speaker with a regional accent, a speaker who spoke too quickly, after only listening once, and it was also difficult for them to understand a speaker with poor pronunciation. In addition, they did not want to make mistakes when speaking in front of their friends, and they always forget to say the final sounds of the words. This finding is also similar to a research by Khamkhen's (2010: 757) which showed that most of the participants' English pronunciation was somewhat limited. Another study conducted by Hakim (2015: 3) showed that the problems that Thai students have with speaking English are the relation with inhibition,

nothing to say, using mother tongue in which they don't have much confidence to speak English, especially outside the class, and the last problem shows from the study is the low or uneven participation. Therefore, it is very challenging for Thai students to be able to speak English and use it fluently. Due to the importance of English speaking and problems that Thai students are encounter with, the teacher has to find the suitable strategies and effective methods that can help improve the students' English speaking ability.

According to the report from Academic Office of Prachaksilapakarn School, (2018) for Matthayomsuksa 1 students in Prachaksilapakarn School, the English final exam in the second semester of academic year 2018 indicated that there were only 62 students out of 390 students in total who had scores above 75 percent. This explains that the students are in need of help and support with their English learning. In addition, they only learn English three hours a week in class and when they are outside of the class or school, they barely have a chance to use English. According to Nunan (2015: 54), people who learn a language in a foreign language context have limited opportunities to speak the language outside the classroom unlike those who learn a language in a country where the language is widely used, and there are limitless opportunities to improve a learner's speaking by using it for real communication in the wider community. Therefore, Matthayomsuksa 1 students in Prachaksilapakarn School need more opportunity and to be supported with some strategies that might help them improve their English learning especially speaking ability which is essential for the 21st century learning skills.

From the literature studied, inquiry-based learning might be an effective strategy that helps students develop their speaking ability. According to Caputo (2014: 370), inquiry-based learning is an effective means of developing and additional language. In addition, Murdoch (2015: 15) claims that it is widely acknowledged that learners are more motivated to learn when they are genuinely interested in or curious about the subject or when they have a problem they need to solve. This can also imply that learning happens through curiosity and driven by powerful questions which often framed by authentic contexts and real-life problems and purposes. Additionally, the inquiry-based learning process gives additional language teachers a process that they can use to plan their own units of inquiry. Inquiry-based learning is all about giving students the skills, dispositions and the opportunities to investigate – to find

out information, make meaning and take action based on what is discovered. Furthermore, the study by Duran (2016: 2887) finds that learning supported with the guided activities developed in line with the inquiry-based learning approach have significant effects on students' critical-thinking skills. This means that the inquiry-based learning does not only help the development of language learning, but also promote the critical-thinking skills of learners.

Research Objectives

The objectives of this study were as follows:

1. To study and compare mean score of Matthayomsuksa 1 students' speaking ability before and after teaching English speaking using Inquiry-based learning
2. To investigate students' attitude toward teaching English speaking using Inquiry-based learning

Research Hypotheses

1. English speaking ability mean score of Matthayomsuksa 1 students is higher after learning English speaking using Inquiry-based learning.
2. English speaking ability mean score of Matthayomsuksa 1 students is not less than 70 percent after learning English speaking using Inquiry-based learning.

Scope of the Study

The study focuses on the following aspects:

Population and Sample

1. The population in this study was 463 Matthayomsuksa 1 students of 14 classroom in Prachaksilapakarn School, Udon Thani, under the Secondary Educational Service Area Office 20.
2. The sample in this study was 30 students of Matthayomsuksa 1 class 1. These students studied English in the first semester of the academic year 2019 at Prachaksilapakarn School, Udon Thani, selected by cluster random sampling.

Variables

1. Independent variable was teaching English speaking using inquiry-based learning.

2. Dependent variables were English speaking ability and attitude towards teaching English speaking using inquiry-based learning.

Research Method

1. The lesson plans of teaching English speaking using inquiry-based learning consisted of 12 lessons, 2 hours a lesson, 24 hours in total. The value of the Index of Item Objective Congruence (IOC) was 1.00 for every plan.

2. An English speaking ability test was to examine five aspects of speaking ability: pronunciation, grammar, vocabulary, fluency and expression using Hughes's (2003) assessment criteria for speaking test. It was the oral interview test with 10 items. The value of the Index of Item Objective Congruence (IOC) was 1.00 for every item. The reliability of three raters was 0.99.

3. A students' attitude questionnaire towards teaching English speaking using Inquiry-based learning. The questionnaire was developed in both English and Thai version which consists of 20 items related to the contents using a five point Likert's rating scales. The value of the Index of Item Objective Congruence (IOC) was 1.00 for every item.

Data Collection

1. The researcher conducted the pretest by using the English speaking ability test before teaching using Inquiry-based learning.

2. The researcher carried out the teaching program using the Inquiry-based learning 12 lesson plans for 24 hours, 12 weeks.

3. The researcher administered the posttest by using the same English speaking ability test after the teaching process using Inquiry-based learning had completed.

4. The researcher distributed the students' attitude questionnaires to identify the students' views after learning English speaking using Inquiry-based learning.

5. The researcher analyzed data from the pretest, posttest, and the attitude questionnaire towards teaching English speaking using Inquiry-based learning.

Data Analysis

The collected data of an English speaking ability test and the students' attitude questionnaire were statistically analyzed as follows:

1. To examine the effectiveness of the students' English speaking ability of Matthayomsuksa 1 students using mean (\bar{x}), percentage, and standard deviation (S.D.)
2. To compare English speaking ability of students after learning and the set criteria of 70 percent using one-sample t-test
3. To compare the differences of English speaking ability results from the pretest and posttest using t-test for Dependent Samples
4. To investigate the students' attitude toward English speaking using inquiry-based learning using mean (\bar{x}) and standard deviation (S.D.) to interpret the meaning of criterion's average

Conclusions of the Study

1. A comparison of mean scores on English speaking ability before and after learning English speaking using Inquiry-based learning of Matthayomsuksa 1 students using t-test for Dependent Samples is displayed in table 1.

Table 1: Results of the Comparison of the students' English Speaking Ability Before and After Using Inquiry-based Learning

Tests	n	\bar{x}	S.D.	t
Pretest	30	68.43	30.78	
Posttest	30	232.03	17.37	46.09 **

** significantly different at the .01 level

From Table 1, it shows that the students' pretest mean score on English speaking ability was 68.43 and the posttest mean score was 232.03. The results explain that the students' English speaking ability after studying English speaking using Inquiry-based learning was significantly higher than the prior at the .01 level.

2. Results of the Comparison of Students' English Speaking Ability after Using Inquiry-based Learning and the Set Criteria of 70 percent are displayed in Table 2.

Table 2: Results of the Comparison of Students' English Speaking Ability After Using Inquiry-based Learning and the Set Criteria of 70 percent

Test	n	\bar{x}	S.D.	70 Percent	t
Posttest	30	232.03	17.37	77.34	51.08**

** significantly different at the .01 level

From Table 2, it presents that the students' posttest mean score on English speaking ability was 232.03 or 77.34 percent. The results explain that the students' English speaking ability after learning English speaking using Inquiry-based learning was significantly different at the .01 level. The posttest score was significantly higher than the set criteria of 70 percent.

3. The results of the investigation of the Matthayomsuksa 1 students' attitude towards teaching English speaking using Inquiry-based learning is displayed in Table 3. The students' attitude questionnaire consists of 20 items utilizing a five-point Likert's rating scale, ranging from 5 (strongly agree) to 1 (strongly disagree). The questionnaire was administered after completing the teaching program.

Table 3: Results of Students' Attitude towards Learning English Speaking Using Inquiry-based Learning

Questionnaire	n	\bar{x}	S.D.	Interpretation
Students' attitude towards teaching English speaking using inquiry-based learning	30	4.12	0.12	good

From Table 3, it shows that the mean score (\bar{x}) of students' attitude towards teaching English speaking using Inquiry-based learning was at 4.12. It indicates that the students' attitude towards teaching English speaking using Inquiry-based learning was at a good level.

The study and comparison of pretest and posttest scores on English speaking ability and an investigation of Matthayomsuksa 1 students' attitude towards teaching English speaking using Inquiry-based learning can be summarized as follows:

1. The students' pretest mean score on English speaking ability was 68.43 or 22.81 percent and that of the posttest was 232.03 or 77.34 percent, respectively.
2. English speaking ability of students after studying English speaking using Inquiry-based learning was higher than the set criteria of 70 percent. The students' English speaking ability was found to be significantly different at the .01 level.
3. The students' attitude towards teaching English speaking using Inquiry-based learning was at a good level. The mean was 4.12.

Discussion

This study was an experimental research with a one group pretest-posttest design. It was a quantitative research method (Cambell & Stanley, 1966: 7). It aimed to study and compare students' English speaking ability before and after using Inquiry-based learning, and to investigate students' attitude towards teaching English speaking using Inquiry-based learning. The research findings can be discussed as follows:

1. The results of the study and comparison of the English speaking ability of Matthayomsuksa 1 students before and after using Inquiry-based learning illustrated that students' pretest and posttest scores on English speaking ability were 68.43 or 22.81 percent and 232.03 or 77.34 percent respectively. These findings were in accordance with the first hypothesis. The students' posttest score on English speaking ability was significantly higher than the pretest at the .01 level. Thus, it showed that Inquiry-based learning could facilitate Matthayomsuksa 1 students' English speaking ability. Therefore, the results of the study are concluded and presented as follows:

Firstly, teaching English speaking using Inquiry-based learning could benefit and facilitate students to learn English speaking well. These findings support the ideas stated by Murdoch (2015: 15) that learning happens through curiosity and driven by powerful questions which often framed by authentic contexts and real-life problems and purposes. It was also relative to the study by Duran (2016:2887) who found out that the inquiry-based learning was helping in the development of language learning and it was also promoted the critical-thinking skills of learners.

Secondly, when the students worked in pairs or small groups, it helped them to have more language interaction. Likewise, Chappell (2014: 124) states that small group work provides opportunities for language development to occur while students are co-constructing meanings. It also makes positive contributions to the teaching and learning programme. Working in pairs or a small group also could help comfort the students who were not very confident in working alone or by himself or herself and/ or afraid of speaking English because they could ask, answer questions, and share ideas with their friends knowing that it was acceptable to make a mistake. Additionally, the students had learned and practised not only speaking skills, but also the other important skills used for communicating such as listening, reading, and writing throughout the Inquiry-based learning activities.

This study was consistent with the study of Nuangchalem & Thammasena (2009) who investigated the cognitive development, analytical thinking and learning satisfaction of second grade students learned through inquiry-based learning. The participants of the study were 10 second grade students, sampled by purposive sampling technique. Research instruments comprised of 8-lesson plan, 20-item achievement test, 20-item analytical thinking test, and 15-item questionnaire on learning satisfaction. The results from the research revealed that inquiry-based learning activities had effective criterion at 84.46/82.50; effectiveness index of inquiry-based learning activities was 0.5200; post test score of achievement test higher than those pretest score at .05 statistical significance level; and students had learning satisfaction on inquiry-based learning activities at the highest level. Therefore, it can be concluded that inquiry-based learning activities promoted students in terms of both cognitive,

analytical thinking, and learning satisfaction. It should be also suggested in for pedagogical preparation and incorporate it into science curriculum.

This study was also consistent with the study of Duran (2016) who studied the effect of Inquiry-based learning approach on student's critical-thinking skills. The findings of the study revealed that science and technology learning supported with the guided activities developed in line with the Inquiry-based learning approach has significant effects on students' critical-thinking skills in science and technology courses. The study was conducted with 90 students from the 6th grade attending four, 6th grade secondary school classes. Within the framework of the study, in order to evaluate the effects of inquiry-based approach on the students' critical-thinking skills in science and technology courses, the guided activity set was developed by the researchers in line with the inquiry-based learning approach. In this study, pretest and posttest control group experimental designs were applied. The findings of the study revealed that science and technology learning supported by the guided activities developed in line with the Inquiry-based learning approach has significant effects on students' critical-thinking skills in science and technology courses. This study has shown that not only the Inquiry-based learning has a positive impact on students' speaking, but also their critical-thinking skills.

It was also relevant to the study of Argawati (2017) who conducted an experimental study on the effectiveness of Inquiry-based instruction to teach speaking. The study revealed that the students with high level of risk-taking have better speaking than those with low level of risk-taking and there is an interaction between the teaching methods and the students' level of risk-taking. The researcher also strongly suggested the teachers to teach speaking using Inquiry-based learning.

2. From an investigation of students' attitude towards teaching English speaking using Inquiry-based learning, it revealed that the students' attitude towards teaching English speaking using Inquiry-based learning was at a good level. This might be that the students were provided preference in speaking using Inquiry-based learning. The students were provided with Inquiry-based learning activities which required students to have language interactions with their friends and it helped them to gain more confidence in English speaking. These activities also provided the students with an opportunity to think and come up with their

own questions and answers. Likewise, Brown & Abeywickrama (2010: 164 – 166) explains that attitudes are cognitive and affective which related to thoughts as well as to feelings and emotions. A person who has a positive attitude toward the self and the target language group is enhanced proficiency.

In conclusion, students' attitude toward teaching English speaking using Inquiry-based learning influenced students' English speaking. The students were activated to learning English speaking and have a positive attitude toward English speaking.

Recommendations

1. Recommendations from the study

The researcher suggests the following recommendations in order to make use of this study.

1.1 The results of this study has shown that the students' posttest score on English speaking ability was higher than the pretest score and a set criterion of 70 percent. This reveals that the inquiry-based learning approach could help and support students to learn English speaking effectively. Therefore, teaching English speaking using inquiry-based learning should be promoted and used in order to help students to have more confidence in English speaking.

1.2 From the study results, it was also found that the students' attitude toward teaching English speaking using inquiry-based learning was at a good level. It was quite a challenge for both students and a teacher to use this approach as a guideline to learn English speaking, but it was worth trying after all. In teaching English speaking using inquiry-based learning, students were engaged in conversations in real-life situations which could help them remember words and conversations more easily. The students enjoyed making questions and come up with their own answers cheerfully even though they might be wrong, but the students were not too afraid to make a mistake. It might as well be that working in pairs and small groups through their learning helped the students access to the language interaction more. As a result, inquiry-based learning should be promoted and used among English teachers in teaching English speaking.

2. Recommendations for further study

According to the results discussed earlier, some suggestions are proposed here for further studies.

2.1 Researchers should explore and consider developing other English language skills, such as writing, reading and listening.

2.2 Researchers should promote and apply inquiry-based learning with other types of learning approaches in order to give students more support in different areas of their learning not only speaking skills.

2.3 Researchers should investigate teaching English speaking ability using inquiry-based learning to other different educational levels of students, for instance, primary students, high school students or even university students.

2.4 Researchers should also promote or create a friendly and high quality environment for students' learning, for instance, teacher opens up for questions students need to know, no judgement, classroom decoration useful for students, etc.

References

- Argawati, O. N., (2017). *The Effectiveness of Inquiry based Instruction to Teach Speaking Viewed from Students' Risk-taking*. From <http://ningtyas-orilina-argawati.dosen.stkipsiliwangi.ac.id/files/2017/05/jurnal-yura-semnas.pdf>.
- Brown, H. D. & Abeywickrama, P. (2010). *Language assessment principles and classroom practices*. NY: Pearson Education.
- Bygate, M. (2010). *Language Teaching Speaking*. New York: Oxford University Press.
- Campbell, T. D. & Stanley, C. J. (1966). *Experimental and Quasi-experimental Designs for Research*. U.S.A.: Houghton Mifflin.
- Caputo, L. (2014). *Using inquiry-based learning to teach additional languages in a high school context*. Emerald Group Publishing Limited.
- Chappell, P. (2014). *Group Work in the English Language Curriculum*. New York: Palgrave Macmillan.

- Duran, M. (2016). The effect of the inquiry-based learning approach on student's critical thinking skills. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 12 (12),02311a. Retrieved July 2, 2018, from <http://www.iserjournals.com/journals/ejmste>.
- Hakim, L. (2015). *A Study On The Problems Faced By Thai Students In Learning English Speaking At Boarding House*. From <http://eprints.umm.ac.id/32691/1/jiptummpgdl-lukmanhaki-42868-1-pendahul-n.pdf>.
- Khamkhen, A. (2010). *Thai Learners' English Pronunciation Competence: Lesson Learned from Word Stress Assignment*. From <http://www.academypublication.com/issues/past/jltr/vol01/06/01.pdf>.
- Khamprated, N. (2012). *The Problems with the English Listening and Speaking of Students Studying at a Private Vocational School*. From [http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tea_Eng_For_Lan\(M.A.\)/Nualsri_K.Pdf](http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tea_Eng_For_Lan(M.A.)/Nualsri_K.Pdf).
- Murdoch, K. (2015). *The power of inquiry*. AUS: Seastar Education.
- Nuangchalerm, P. & Ttfc vhammasena, B. (2009). *Cognitive Development, Analytical Thinking and Learning Satisfaction of Second Grade Students Learned through Inquiry-based Learning*. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED506511.pdf>.
- Nunan, D. (2015). *Teaching English to speakers of other languages*. New York: Routledge.
- Press, S. (2014). *Education reference guide: Language learning and development*. US: A division of EBSCO Information Services.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

(ฉบับปรับปรุงล่าสุด ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2558)

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ ซึ่งเป็นผลงานวิชาการที่มีคุณค่า ใน 3 สาขาวิชา ได้แก่ 1) มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 2) การศึกษา และ 3) บริหารธุรกิจ การจัดการ เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และแนวความคิดทางวิชาการ โดยมีกำหนดจัดพิมพ์ ออกเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

บทความที่ส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน ไม่อยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารอื่น เนื้อหาของบทความได้จากการสังเคราะห์ความคิดขึ้น โดยผู้เขียนเอง ไม่ได้คัดลอก หรือตัดทอนมาจากผลงานของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม ทุกบทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความโดยตรง บทความละ 2 ท่าน

กองบรรณาธิการกำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทาง โดยผู้เขียนจะต้องจัดรูปแบบต้นฉบับตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อให้วารสารมีคุณภาพตามมาตรฐานทางวิชาการที่นำไปใช้อ้างอิงได้

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 **ต้นฉบับ** เป็นต้นฉบับภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 15 หน้า พิมพ์หน้าคู่ โดยใช้ตัวอักษรแบบ TH Niramit จัดเป็น 1 คอลัมน์

1.1.1 **ขนาดกระดาษ** กำหนดเป็น B5 (JIS) ซึ่งมีขนาดความกว้าง 18.2 เซนติเมตร และความสูง 25.7 เซนติเมตร

1.1.2 **การเว้นระยะขอบกระดาษ** กำหนดดังนี้

ระยะขอบบน 3 เซนติเมตร ระยะขอบล่าง 3 เซนติเมตร

ระยะภายใน 3 เซนติเมตร ระยะภายนอก 2 เซนติเมตร

1.2 ชื่อเรื่อง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลาง หน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 3 บรรทัด โดยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด

1.3 ชื่อผู้เขียน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลาง หน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง ส่วนตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสังกัด ของผู้เขียนและผู้เขียนร่วม ใช้เชิงอรรถ ขนาด 11 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.4 บทคัดย่อ หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “บทคัดย่อ” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “ABSTRACT” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.5 คำสำคัญ หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “คำสำคัญ” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “KEYWORDS” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดซ้ายหน้ากระดาษ โดยมีคำสำคัญไม่เกิน 4 คำ คั่นแต่ละคำด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอักษรขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา เรียงคำตามลำดับความสำคัญ

1.6 หัวข้อเรื่อง หัวข้อใหญ่ ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย หัวข้อย่อย ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อย จัดการเยื้องย่อหน้าตามความเหมาะสม

1.7 เนื้อหา ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา จัดกั้นหน้ากั้นหลัง ตลอดทั้งบทความ

1.8 เอกสารอ้างอิง หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “เอกสารอ้างอิง” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “REFERENCES” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ส่วนของรายการอ้างอิง ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา จัดกั้นหน้ากั้นหลัง

1.9 ตัวเลข ใช้เลขอารบิก ตลอดทั้งบทความ

1.10 หมายเลขหน้า ใช้เลขอารบิก แบบอักษร TH Niramit ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านบนขวา

2. องค์ประกอบของบทความ

2.1 บทความวิชาการและบทความปริทัศน์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง/ บทคัดย่อ (ถ้ามี)/ บทนำ/ เนื้อเรื่อง/ สรุป/ และเอกสารอ้างอิง

2.2 บทความวิจัย ประกอบด้วย

- (1) ชื่อเรื่อง
- (2) บทคัดย่อ
- (3) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- (4) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- (5) สมมุติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)

- (6) ขอบเขตของการวิจัย (ถ้ามี)
- (7) วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/ การเก็บรวบรวมข้อมูล/ การวิเคราะห์ข้อมูล
- (8) สรุปผลการวิจัย
- (9) การอภิปรายผล
- (10) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้/ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
- (11) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)
- (12) เอกสารอ้างอิง

2.3 บทความวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง/ ชื่อผู้แต่ง/ ชื่อผู้เขียนวิจารณ์/ บทวิจารณ์ ได้แก่ บทนำ บทสรุปเนื้อหา บทวิเคราะห์วิจารณ์ และบทสรุป

3. การอ้างอิง (แบบ APA)

3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา

3.1.1 การอ้างอิงที่ต้องการเน้นเนื้อหาสาระ

ชื่อผู้แต่ง//ปีพิมพ์//เลขหน้า

ตัวอย่าง

...กิจกรรมเหล่านี้ ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อผู้บริหารมากขึ้น โดยประชาชนได้รับรู้ต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่เกิดขึ้น (วรรณภา รักภงษ์ต์, 2548: 11-13)

3.1.2 การอ้างอิงที่ต้องการเน้นชื่อผู้แต่ง

ชื่อผู้แต่ง//ปีพิมพ์//เลขหน้า

ตัวอย่าง

สมศักดิ์ โพนบูลย์ (2541: 29) ศึกษาแรงสนับสนุนจากเครือข่ายติในการปฏิบัติตัว เพื่อควบคุมเบาหวาน พบว่า.....

3.2 การอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม

3.2.1 อ้างอิงจากวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ//ปีพิมพ์//ชื่อบทความ//ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่),เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วิชาญ เตชิตธีระ. (2540). เอกภาพกับชีวิต. *วารสารวิทยาศาสตร์ลาดกระบัง*, 7(3), 12–15.

Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10–36.

3.2.2 อ้างอิงจากหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. //(ปีพิมพ์). //ชื่อเรื่อง. //ครั้งที่พิมพ์ (ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). //สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

อมรา คัมภีรานนท์. (2540). *พันธุศาสตร์ของเซลล์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Raven, P. H., & Johnson, G. B. (1999). *Biology*. 5th ed. Boston: WCB/McGraw–Hill.

3.2.3 อ้างอิงจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. //(ปีพิมพ์). //ชื่อเรื่อง. //สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก//แหล่งที่เข้าถึงได้

ตัวอย่าง

ประสพ รัตนากร. (2548). *ใจเขาใจเรา*. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2548, จาก <http://www.bnn.go.th/files/library/c-a03.htm>

Dewey, R. A. (2004). *APA Style Resources by Russ Dewey*. Retrieved September 8, 2004 from <http://www.psywww.com/resource/apacrib.htm>

3.2.4 อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. //(ปีพิมพ์). //ชื่อวิทยานิพนธ์./วิทยานิพนธ์ปริญญา.....
/////สาขาวิชา...../ชื่อสถาบัน.

ตัวอย่าง

สมพร อินทะกนก. (2548). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

Nuankoksoong, P. (1998). *Morale of the personnel of the Office of Accelerated Rural Development in the northeast*. Master Thesis in Development Sociology, Graduate School, Khon Kaen University.

3.2.5 อ้างอิงจากบทความในหนังสือ

ชื่อผู้เขียนบทความ. //(ปีพิมพ์). //ชื่อบทความ. //ในชื่อผู้แต่ง/(บรรณาธิการ), //ชื่อหนังสือ
 /////(ครั้งที่พิมพ์, เลขหน้าที่ปรากฏบทความ). //สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

เรวัต เลิศฤทัยโยธิน. (2541). ข้าวฟ่าง. ใน วาสนา วงษ์ใหญ่, อุดม พูลเกษ และวิทยา แสงแก้วสุข
 (บรรณาธิการ), *พฤษศาสตร์พืชเศรษฐกิจ* (หน้า 20–25). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Roy, A. (1995). Psychiatric emergencies. In H. I. Kaplan (Ed.), *Comprehensive textbook of psychiatry* (6th ed., pp. 1739–1749). Baltimore: William & Wilkins.

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับที่จัดรูปแบบตามข้อกำหนดของวารสาร โดยส่งเป็นไฟล์จากโปรแกรม
 ไมโครซอฟท์เวิร์ด (นามสกุล .doc หรือ .docx) และไฟล์ PDF (นามสกุล .pdf) ทางเว็บไซต์
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ/index>

